

ผลของการใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์
ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์
กระบวนการกลุ่มและความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จารินี มณีแสง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยทักษิณ

2554

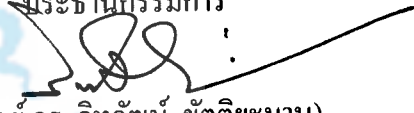
ใบรับรองวิทยานิพนธ์
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยทักษิณ

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ผลของการใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดง
ละครสร้างสรรค์ กระบวนการกลุ่มและความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ชื่อ-สกุลผู้ทำวิทยานิพนธ์ : นางสาวจารินี มณีแสง

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(อาจารย์ ดร. วิทวัฒน์ ขัตติยะมาน)

คณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์

(อาจารย์ ดร. อมลวรรณ วีระธรรมโม)

ประธานที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นพเก้า ณ พัทลุง)
กรรมการที่ปรึกษา

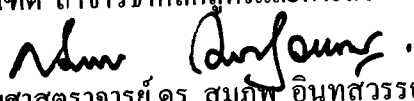
ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร. วิทวัฒน์ ขัตติยะมาน)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นพเก้า ณ พัทลุง)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร. จุไรศิริ ชูรัมย์)
กรรมการ

มหาวิทยาลัยทักษิณอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมภพ อินทสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่...23.....เดือนพฤษภาคม..... พ.ศ. 2554

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

บทคัดย่อ

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ผลของการใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ กระบวนการกลุ่มและความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ชื่อ – สกุลผู้ทำวิทยานิพนธ์ : นางสาวจารินี มณีแสง
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อาจารย์ ดร. วิทวัฒน์ จัตติยะมาน และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นพเก้า ณ พัทลุง

ปริญญาและสาขาวิชา : ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษาที่สำเร็จ : 2553

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ กระบวนการกลุ่มและความพึงพอใจของนักเรียนต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนที่เรียน วิชานาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี) จำนวน 40 คน โดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ใช้เวลาเรียน 12 คาบ คาบละ 100 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ 2) แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก = 0.94 3) แบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก = 0.94 4) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก = 0.85

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับวิธีสอนละครสร้างสรรค์มีผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ อยู่ในระดับดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) กระบวนการกลุ่มของนักเรียนหลังได้รับวิธีสอนละครสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจของนักเรียนหลังได้รับวิธีสอนละครสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Abstract

Thesis Title : The Effect of Creative Drama on Drama Ability , Group Process and Satisfaction of Drama Acting of Creative Drama Teaching Method for Secondary Grade 3 Students.

Student's Name : Ms.Jarinee Maneesaeng

Advisory Committee : Dr. Wittawat Khattiyaman

Asst.Prof.Dr. Noppakao Na Phatthalung

Degree and Program : Master of Education in Curriculum and Instruction.

Academic Year : 2010

The purpose of this research were to study an achievement of creative drama ability , group process and satisfaction of drama acting through creative drama teaching method. The sample was 40 students who studied in secondary grade 3 at Tessaban ๑ (Engsiangsamakkee) school of the academic year 2010. by using cluster random sampling. The experiment was carried by the researcher for 12 periods (100 minutes per period). The research instruments were 1) lesson plan using creative drama teaching method 2) test paper for achievement of creative drama ability had Cronbach's alpha coefficient of 0.94 3) group process observation form had Cronbach's alpha at 0.94 ; 4) student's satisfaction evaluation form had Cronbach's alpha coefficient of 0.85.

The research results revealed that 1) the students taught by creative drama teaching method had the achievement on creative drama at the good level with significant at the level .05 2) the students taught by creative drama teaching method had group process ability in high level with significant at the level .05 3) the students taught by creative drama teaching method had satisfaction on creative drama teaching method in high level and significant at the level .05 .

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษา และช่วยเหลือ แนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดีจาก อาจารย์ ดร. วิทวัฒน์ ชัดดียะมาน ซึ่งเป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ. ดร. นพเก้า ณ พัทลุง กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวางในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ อาจารย์สมโภช เกตุแก้ว อาจารย์อรรวรรณ โภชนาธาร อาจารย์พรสวรรค์ แก้วสนิท ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณา และอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัย รวมถึง อาจารย์มนิต นิลโมจน์ ผู้ให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจน อาจารย์นันทยา ธรรมทัตชนกุล ผู้เอื้อเฟื้อคาบสอนในการทำกรวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ นายธานี มณีแสง (บิดา) ซึ่งเป็นผู้ให้โอกาสและสนับสนุนทุนทรัพย์ในการเรียนปริญญาโทครั้งนี้ ตลอดจนครอบครัวอันเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของ บิดา มาดา และครูอาจารย์ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

จารินี มณีแสง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544.....	11
หลักสูตรกลุ่มสาระศิลปะ ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี).....	15
แนวคิดเกี่ยวกับละคร.....	18
แนวคิดเกี่ยวกับละครสร้างสรรค์.....	22
แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม.....	46
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินทักษะปฏิบัติ.....	60
แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ.....	67
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	72
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	75
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	76
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	76
แบบแผนการวิจัย.....	76
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	77
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	77
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	81
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	81

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	93
บทย่อ.....	93
สรุปผลการวิจัย.....	97
อภิปรายผล	97
ข้อเสนอแนะ.....	100
บรรณานุกรม.....	101
ภาคผนวก.....	106
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย.....	106
ภาคผนวก ข สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์.....	107
ภาคผนวก ค การหาคุณภาพเครื่องมือ.....	110
ภาคผนวก ง คณะแนผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะละครสร้างสรรค์ คณะแนพฤติกรรมกระบวนกรกลุ่ม คณะแนแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการแสดงละคร.....	119
ภาคผนวก จ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	124
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	183

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	แสดงหน่วยการเรียนรู้ รายวิชานาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเตียงสามัคคี)..... 18
2	แสดงการเปรียบเทียบวัตถุประสงค์และลักษณะของละครประเภทต่าง ๆ..... 25
3	แสดงตัวอย่างการวางเป้าหมายระยะยาวของวิชาละครสร้างสรรค์ ตามมาตรฐานช่วงชั้นของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544..... 39
4	แสดงตัวอย่างของการวางจุดประสงค์การเรียนรู้..... 40
5	แสดงแบบแผนการวิจัย..... 77
6	แสดงผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์..... 84
7	แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในภาพรวมของพฤติกรรม กระบวนการกลุ่ม..... 85
8	แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมกระบวนการ กลุ่มด้านกระบวนการทำงาน..... 85
9	แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมกระบวนการ กลุ่มด้านพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่ม..... 86
10	แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมกระบวนการ กลุ่มด้านบทบาทผู้นำ..... 87
11	แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมกระบวนการกลุ่ม โดยใช้สถิติ t-test..... 88
12	แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจ ต่อการแสดงละคร..... 89
13	แสดงค่าคะแนนของความพึงพอใจ โดยใช้สถิติ t-test..... 91
14	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะ การแสดงละครสร้างสรรค์ (ระดับคุณภาพ ดีเยี่ยม) 110
15	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะ การแสดงละครสร้างสรรค์ (ระดับคุณภาพ ดี) 110
16	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะ การแสดงละครสร้างสรรค์ (ระดับคุณภาพ พอใช้) 111

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
17	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ (ระดับคุณภาพ ควรปรับปรุง)	112
18	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสังเกตพฤติกรรมกระบวนการกลุ่ม (ระดับคะแนน 2)	112
19	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสังเกตพฤติกรรมกระบวนการกลุ่ม (ระดับคะแนน 1)	113
20	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสังเกตพฤติกรรมกระบวนการกลุ่ม (ระดับคะแนน 0)	114
21	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการแสดงละคร	115
22	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และการเลือกข้อที่นำไปใช้ ของแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการแสดงละคร.....	117
23	แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะละครสร้างสรรค์.....	119
24	แสดงคะแนนพฤติกรรมกระบวนการกลุ่ม.....	120
25	แสดงคะแนนแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการแสดงละคร.....	122

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 1 แสดงแผนภูมิลำดับขั้นตอนการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ในการแสดงละคร สร้างสรรค์.....	28

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยกำลังเผชิญปัญหาวิกฤติการณ์ด้านเศรษฐกิจและการเมือง ทำให้คนในชาติเกิดความสับสนในการรับและกลั่นกรองข้อมูล ดังนั้นการศึกษาจึงควรมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนแต่เนื่องจากการศึกษาที่ผ่านมาต้องรับสภาพปัญหาด้านเศรษฐกิจและการเมือง ทางรอดเดียวของวิกฤติการศึกษาไทยคือการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ต้องมุ่งมั่นในกระบวนการพัฒนาให้คนไทยเป็นคนเก่งและคนดี ก้าวสู่ศตวรรษใหม่ด้วยวัฒนธรรมการเรียนรู้ใหม่ มีจิตวิญญาณใฝ่รู้ใฝ่เรียน สร้างองค์ความรู้ใหม่ สร้างนวัตกรรมใหม่และทำให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อความเปลี่ยนแปลงที่สร้างสรรค์ขึ้นให้ได้ (สมเชาว์ เกษประทุม. 2544 : 8)

การปฏิรูปวัฒนธรรมการเรียนรู้ใหม่จะช่วยพัฒนาคนไทยให้เป็นผู้ที่มีความรู้คู่คุณธรรมตระหนักในคุณค่าของตนเองและสรรพสิ่งทั้งหลาย รู้จักควบคุมตนเองให้อยู่ในครรลองแห่งความดีงาม รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง เป็นคนมีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเคารพกติกาของสังคม มีความขยัน ซื่อสัตย์ และเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความสามารถในการใช้ศักยภาพของสมองทั้งซีกซ้าย – ขวาอย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน คือ ความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์แบบวิทยาศาสตร์ คิดเป็นระบบ สามารถใช้สติปัญญาอย่างเฉลียวฉลาดลึกซึ้งเพื่อเรียนรู้ให้บรรลุความจริง ความคิดความงามของสรรพสิ่ง เป็นคนมีสุขภาพกาย – ใจดี มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ บุคลิกภาพร่าเริงแจ่มใส จิตใจอ่อนโยนและเกื้อกูลมนุษยสัมพันธ์ดี เผชิญและเผชิญปัญหาได้ ดำรงชีวิตอย่างอิสระและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 20)

ปี 2549 เป็นต้นมาจึงเป็นปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอนและเจตนารมณ์ของกระทรวงศึกษาธิการ คือ พัฒนาระบบการคิดวิเคราะห์เพื่อลดการท่องจำ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนเป็นหัวใจของการขับเคลื่อนที่จะนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาครูต้องมีความรู้ความเข้าใจและต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถมีคุณธรรม จริยธรรมและทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต โกวทิพย์ วรพิพัฒน์ กล่าวไว้ใน 903 วาทะการศึกษาว่า การศึกษาจะต้องมีความสัมพันธ์กับชีวิต (ไพโรจน์ อยู่ฉิมเกียรติ. มปป : 41) การจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนจึงควรเน้นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

ประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงให้มากที่สุดเพื่อเตรียมพร้อมให้ผู้เรียนออกไปสู่สังคมได้อย่างมั่นคง การสอนของครูในปัจจุบันจึงมีการพัฒนาให้ทันสมัยและรองรับกับการปฏิรูปการศึกษาคือจะต้องมีวิธีสอนและเทคนิคการสอนใหม่ ๆ รวมถึงการประเมินผลที่เน้นตามสภาพจริงเข้ามาช่วยในการเรียนการสอนให้เกิดความน่าสนใจและบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ คุณธรรมครบถ้วนตามที่กล่าวมานั้นมีหลายวิธี ละครสร้างสรรค์ก็เป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่ได้ถูกนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมในห้องเรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 39)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม สุนทรียภาพ ความมีคุณค่าซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ ดังนั้นกิจกรรมศิลปะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยตรงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคมตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองและแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ พัฒนากระบวนการรับรู้ทางศิลปะ การเห็นภาพรวม การสังเกตรายละเอียด สามารถค้นพบศักยภาพของตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ด้วยการมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะประกอบไปด้วย 3 สาระ คือ สาระที่ 1 ทักษะศิลป์ สาระที่ 2 คนตรี และสาระที่ 3 นาฏศิลป์ โดยมีสาระการเรียนรู้และองค์ประกอบเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ตามแนวความคิดทางศิลปะ สามารถสร้างสรรค์ แสดงออก วิเคราะห์ วิจารณ์งานศิลปะ ตลอดจนการประยุกต์ใช้ความรู้ทางศิลปะกับวัฒนธรรม ไทยและสากล (โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะช่วงชั้นที่ 3. 2546 : 2)

ศิลปะการละครเป็นอีกเนื้อหาหลักที่อยู่ในสาระนาฏศิลป์โดยมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะผู้เรียนจะได้จำลองสถานการณ์ในชีวิตจริงด้วยการละครเพราะละครคือชีวิต ผู้เรียนจึงควรได้พบกับบทบาทต่าง ๆ ในละครเพื่อเรียนรู้และเข้าใจก่อนที่จะออกไปสู่โลกภายนอกได้อย่างมีภูมิคุ้มกัน ซึ่งความสัมพันธ์ของละครเยาวชนกับการศึกษาศิลปะการละครในโรงเรียนนั้น โดยมากมักเริ่มจากละครสร้างสรรค์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนและเมื่อเด็กเริ่มพัฒนาเข้าสู่วัยรุ่นแล้วการศึกษาศิลปะการละครนั้นก็สามารพัฒนาเป็นการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติการสร้างผลงานการละครอันถือว่าเป็นการศึกษาในเชิงศิลปะอย่างสมบูรณ์แบบได้ในที่สุด (พรรค์นั คำรุ่ง. 2547 : 6)

สภาพโดยทั่วไปจากการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2550 พบว่าในหน่วยการเรียนรู้เรื่องการละคร ผู้เรียนขาดทักษะการแสดงละครและไม่กล้าแสดงออกเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวิธีสอนหลากหลายวิธีและพบว่าวิธีสอนละครสร้างสรรค์เป็นวิธีสอนหนึ่งที่สามารถพัฒนา

ทักษะการแสดงละครของผู้เรียนได้ ปารีชาติ จึงวิวัฒนาการ (2547 : 30) กล่าวว่ากิจกรรมละครสร้างสรรค์ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมกลุ่มที่อาศัยทักษะการเคลื่อนไหว การพูด การอ่าน ทุก ๆ ขั้นตอนในการวางแผนของกลุ่ม เด็ก ๆ ทุกคนจะต้องระดมความคิดระดมสมองหัดรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น หัดเสนอความคิดเห็นและสร้างข้อตกลงร่วมกัน ฝึกฝนร่วมกัน จนกระทั่งนำเสนอผลงานละครออกมาเพื่อที่จะสื่อสารกับเพื่อนอื่น ๆ ในห้องและภายในระหว่างการแสดงละครสร้างสรรค์นั้น ผู้สวมบทบาทสมมติต้องตั้งใจฟังตัวละครอื่น ๆ เพื่อที่จะได้สามารถตอบโต้ด้วยการค้นคว้าได้ กระบวนการทั้งหมดของละครสร้างสรรค์เป็นการใช้ทักษะการสื่อสารทุกขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ พรรัตน์ ดำรง (2547 : 80) ที่กล่าวว่าละครสร้างสรรค์สำหรับเด็กเป็นกระบวนการละครนอกรูปแบบที่ต้องการพัฒนาให้เด็กแต่ละคนในชั้นเรียนเป็นผู้รู้จักคิด รู้จักตนเองกล้าแสดงออก รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่นมีเหตุผลและพัฒนาการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง

ทั้งนี้ละครสร้างสรรค์มีความแตกต่างจากละครเวทีโดยทั่วไปตรงที่ว่าละครสร้างสรรค์ (Creative Drama) หรือละครที่ใช้ในการศึกษา (Drama-In-Education) นั้นมิได้มุ่งเน้นในการแสดงเพื่อผู้ชมที่เป็นทางการแต่มุ่งเน้นที่จะใช้กระบวนการในการพัฒนาผู้เรียนในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) จิตพิสัย (Affective Domain) และทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนเรียนรู้เกี่ยวกับตัวเองและผู้อื่นอย่างมีความสุข ดังนั้นวิธีการประเมินผลผู้เรียนจึงประเมินจากการสังเกตพัฒนาการทั้ง 3 ด้านของผู้เรียนโดยที่ผู้ประเมินจำเป็นต้องสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้และการร่วมกิจกรรมของผู้เรียนตลอดจนทำการทดสอบทักษะในด้านต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการเรียนการสอน ในการนี้ครูหรือผู้นำกิจกรรมจะต้องมีความรู้ความสามารถในการทำหน้าที่ของผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้อย่างแท้จริง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 10)

จากลักษณะของละครสร้างสรรค์ที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น จะเห็นได้ว่า ละครสร้างสรรค์มีลักษณะที่สอดคล้องกับหลักการและแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของละครสร้างสรรค์ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงผลของการใช้ละครสร้างสรรค์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ กระบวนการกลุ่มและความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ โดยหวังว่าการนำละครสร้างสรรค์มาใช้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจสามารถเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่ดีของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์
2. เพื่อศึกษากระบวนการกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์หลังใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับวิธีสอนละครสร้างสรรค์ มีผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์อยู่ในระดับดี
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับวิธีสอนละครสร้างสรรค์ มีกระบวนการกลุ่มแสดงออกอยู่ในระดับมาก
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับวิธีสอนละครสร้างสรรค์ มีความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการนำละครสร้างสรรค์ไปใช้ในการพัฒนาทักษะด้านการคิดในฐานะที่เป็นนวัตกรรมการสอนและเกิดแนวทางต้นแบบสำหรับการสอนในกลุ่มสาระอื่นต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากร
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ นักเรียนที่เรียนวิชานาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี) จำนวน 85 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนที่เรียนวิชานาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี) จำนวน 40 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหาในรายวิชาศิลปะ (นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ 33101 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียบสามัคคี) ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องการละคร

3. ขอบเขตระยะเวลา

การวิจัยในครั้งนี้ กำหนดระยะเวลาการดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ จำนวน 12 แผน (แผนละ 100 นาที) ทำการสอน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 100 นาที

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรต้น คือ วิธีสอนละครสร้างสรรค์

4.2 ตัวแปรตาม ดังนี้

4.2.1. ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ ประกอบไปด้วยทักษะต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า (Sensory Recall)
- 2) การใช้จินตนาการ (Imagination)
- 3) การใช้ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity)
- 4) การเคลื่อนไหวสร้างสรรค์ (Creative Movement)
- 5) การใช้ท่าไป้ (Pantomime)
- 6) การพูดฉันท (Verbal Improvisation)
- 7) การแสดงละครแบบพูดฉันท (Improvisational Drama)

4.2.2 กระบวนการกลุ่ม โดยสังเกตจากพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ด้านกระบวนการทำงาน
- 2) ด้านบทบาทสมาชิกในกลุ่ม
- 3) ด้านบทบาทผู้นำ

4.2.3 ความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์

นียมศัพท์เฉพาะ

1. วิธีสอนละครสร้างสรรค์ หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการละครที่ให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยและเป็นมิตรต่อผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนแสดงออกซึ่งทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ ประกอบไปด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กิจกรรมเตรียมความพร้อม (Warm - Up) เป็นการเตรียมความพร้อม

ด้านร่างกายโดยการฝึกสมาธิก่อนที่จะเข้าสู่กิจกรรมขั้นต่อไป

ขั้นที่ 2 กิจกรรมจูงใจ (Motivation) ในขั้นตอนนี้ใช้เกมที่เน้นการแสดงออกด้วยท่าทางง่ายๆ เพื่อที่จะเป็นการปูพื้นฐานและการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ร่วมกิจกรรม

ขั้นที่ 3 กิจกรรมละครสร้างสรรค์ (Creative Drama) มี 2 ช่วงดังนี้

1. กิจกรรมก่อนละคร (Pre - Drama) เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการแสดงบทบาทสมมติสั้น ๆ เพื่อเป็นการฝึกแสดงออกอย่างตัวละคร โดยใช้กิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะละครสร้างสรรค์ เพื่อนำไปสู่การฝึกทักษะละครในขั้นกิจกรรมละคร

2. กิจกรรมละคร (Drama Playing) เป็นช่วงที่ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ โดยการฝึกบทบาทการเป็นตัวละครหลังจากที่มีการเตรียมความพร้อมมาพอสมควรแล้ว ตลอดจนมีการมอบหมายหน้าที่ให้สมาชิกแต่ละคนในแต่ละกลุ่มในการเตรียมการแสดงในขั้นประเมินผล

ขั้นที่ 4 การประเมินผล (Evaluation) การประเมินผล มี 2 ลักษณะคือ

1. การประเมินผลที่สอดคล้องระหว่างปฏิบัติกิจกรรมแต่ละส่วน โดยผู้สอนและผู้เรียนการให้คำติชมและข้อเสนอแนะร่วมกันและการใช้คำถามประเมิน

2. การประเมินผลการเรียนรู้ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแผนการสอนเป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนได้แสดงละครแบบพูดค้นสดหน้าชั้นเรียนเป็นกลุ่ม โดยผู้สอนประเมินทักษะการแสดงตามแบบประเมินที่สร้างขึ้นว่าผลที่เกิดขึ้นทั้งหมดตรงกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่

การที่ผู้ร่วมกิจกรรมใช้ร่างกายของตนเองในการแสดงออก ซึ่งความรู้สึกละเอียดและจินตนาการเพื่อที่จะสื่อสารกับผู้อื่น เด็กทุกคนมีแรงกระตุ้นโดยธรรมชาติต่อการเคลื่อนไหวตามจังหวะต่าง ๆ อยู่แล้ว ดังนั้น หากผู้นำกิจกรรมสามารถสร้างโอกาสให้เด็กและผู้ใหญ่ได้เคลื่อนไหวตามจินตนาการในจังหวะต่างๆ อย่างเสรี ก็จะเป็นการปลูกสัญชาตญาณของเสรีภาพในการแสดงออกให้กลับคืนมาอีกครั้ง การเริ่มกิจกรรมละครสร้างสรรค์ด้วยการเคลื่อนไหวนั้นเป็นเรื่องที่สอดคล้องต่อธรรมชาติของเด็กมากกว่าการเริ่มต้นด้วยการพูดบรรยายและการเคลื่อนไหวโดยใช้จังหวะ (Rhythmic Movement) และการร้องเพลงหรือเคลื่อนไหวประกอบจังหวะนั้นเป็นการเคลื่อนไหว

ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กในเวลาเดียวกันก็เป็นกรอบที่ช่วยให้เด็กสามารถแสดงออกได้อย่างมีวินัย การเคลื่อนไหวอย่างสร้างสรรค์เป็นเรื่องที่สำคัญมากในการที่เด็กจะพัฒนาต่อไปเพื่อเรียนรู้วิธีการทำงานอย่างมีวินัยและมีเสรีภาพในการแสดงออกในตนเอง

2. ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์หมายถึง ผลที่เกิดจากการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ โดยออกมาในรูปแบบของผลงานการแสดงที่ผู้เรียนร่วมกันสร้างสรรค์ขึ้นมา นำเสนอภายในชั้นเรียน ประเมินด้วยแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วยทักษะ 7 ด้าน ดังนี้

2.1 การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า หมายถึง การฝึกทักษะ การดู การฟัง การดมรส การได้กลิ่นและการสัมผัส โดยเริ่มจากการทดสอบประสาทสัมผัสด้วยสิ่งของต่าง ๆ จากนั้นให้นักเรียนแสดงออกด้วยท่าทางในการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า

2.2 การใช้จินตนาการ หมายถึง ความสามารถในการมโนภาพซึ่งมีแรงจูงใจมาจากสิ่งที่ปรากฏอยู่เบื้องหน้าหรือจากประสบการณ์ในอดีตแล้วสื่อออกมาด้วยการแสดงออกด้วยท่าทางและคำพูด

2.3 การใช้ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การแสดงออกด้วยท่าทางและคำพูดตามความคิดและจินตนาการของเราเอง โดยจะต้องเป็นสิ่งที่แปลกใหม่ไม่ลอกแบบใคร

2.4 การเคลื่อนไหวสร้างสรรค์ หมายถึง การใช้ร่างกายของตนเองในการแสดงออกซึ่งความรู้สึกและจินตนาการเพื่อที่จะสื่อสารกับผู้อื่น โดยเป็นการเคลื่อนไหวที่สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน มีความสร้างสรรค์ของท่าทางได้อย่างเสรีแต่จะต้องเป็นท่าทางที่สวยงาม

2.5 การใช้ท่าใบ้ หมายถึง การแสดงออกซึ่งความคิดบางอย่างด้วยการเคลื่อนไหวหรือการใช้ท่าทางโดยไม่ใช้คำพูด ทำให้ผู้ชมเกิดความเชื่อว่ามีสิ่งของหรือวัตถุอยู่ในความว่างเปล่าของพื้นที่ในการแสดงนั้น

2.6 การพูดค้นสด หมายถึง การแสดงออกซึ่งความคิดอย่างใดอย่างหนึ่งโดยฉับพลันภายใต้เงื่อนไขบางอย่างที่ถูกกำหนดขึ้น ซึ่งการแสดงออกนี้อาจจะเป็นการแสดงออกด้านการเคลื่อนไหวร่างกายหรือการพูด โดยมีเงื่อนไขว่าเป็นการแสดงออกที่เกิดขึ้นแบบสด ๆ ฉับพลันไม่ได้แสดงออกตามสิ่งที่ถูกบันทึกไว้ล่วงหน้ามาก่อน

2.7 การแสดงละครแบบพูดค้นสด หมายถึง การแสดงเป็นเรื่องราวโดยใช้ทักษะต่าง ๆ ที่ผู้เรียนได้ฝึกฝนมาทั้งหมดภายใต้สถานการณ์สมมุติที่ร่วมกันสร้างขึ้นแล้วแสดงออกอย่างฉับพลัน ไม่มีการซักซ้อมบทพูดล่วงหน้าแต่อาจเป็นเพียงการลำดับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในเรื่องเท่านั้น

3. กระบวนการกลุ่ม หมายถึง กระบวนการที่ประกอบไปด้วยคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่มารวมกันเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกัน มีการปฏิสัมพันธ์ของบุคคลภายในกลุ่มโดยผู้ศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับค่านิยม พฤติกรรมของกันและกันอันจะนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน ประกอบไปด้วยแบบสังเกตพฤติกรรม 3 ด้านดังนี้

3.1 ด้านกระบวนการทำงาน หมายถึง การกำหนดขั้นตอนและวิธีการทำงาน ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน การวางแผนงาน การปฏิบัติงานตามแผนและการประเมินผลและปรับปรุงงาน

3.2 ด้านบทบาทสมาชิกในกลุ่ม หมายถึง แบบแผนทางพฤติกรรมของสมาชิกขณะทำงานในกลุ่ม ซึ่งการที่กลุ่มจะดำเนินลู่ลวงไปได้ด้วยดีนั้นขึ้นอยู่กับพฤติกรรมที่สำคัญคือความกระตือรือร้น ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ ความรับผิดชอบ ความเป็นประชาธิปไตยและไม่เห็นแก่ตัว

3.3 ด้านบทบาทผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมของผู้นำในการที่จะนำพากลุ่มไปสู่ความสำเร็จ ประกอบไปด้วยบทบาทที่สำคัญหลายประการได้แก่ ความกล้าหาญ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ การวางตัวเป็นกลางและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

4. ความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ หมายถึง ความรู้สึกที่ดี ที่ชอบ ที่แสดงออกในทางบวก สามารถวัดโดยใช้ข้อคำถามที่กระตุ้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมแสดงความรู้สึกต่อการจัดกิจกรรมการแสดงละครสร้างสรรค์ สามารถวัดโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาคำรา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการวิจัยด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
 - 1.1 ความสำคัญ
 - 1.2 วิสัยทัศน์
 - 1.3 คุณภาพผู้เรียน
 - 1.4 สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้
 - 1.5 จุดมุ่งหมายกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
 - 1.6 คุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
1. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเตียงสามัคคี)
 - 2.1 โครงสร้างกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
 - 2.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
 - 2.3 สาระการเรียนรู้รายปี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 - 2.4 คำอธิบายรายวิชา สาระนาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 - 2.5 หน่วยการเรียนรู้
2. แนวคิดเกี่ยวกับการละคร
 - 3.1 ความหมายของละคร
 - 3.2 องค์ประกอบของละคร
 - 3.3 ประโยชน์ของการแสดงละคร
3. แนวคิดเกี่ยวกับละครสร้างสรรค์
 - 4.1 ความหมายของละครสร้างสรรค์
 - 4.2 ความเป็นมาของละครสร้างสรรค์ในประเทศไทย
 - 4.3 การพัฒนาทักษะในละครสร้างสรรค์
 - 4.4 วิธีสอนละครสร้างสรรค์
 - 4.5 ทักษะต่าง ๆ ในการแสดงละครสร้างสรรค์
 - 4.6 การจัดทำแผนการสอนละครสร้างสรรค์

- 4.7 บทบาทและทักษะของผู้นำกิจกรรม หรือผู้สอน
- 4.8 ประโยชน์ของละครสร้างสรรค์
5. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม
 - 5.1 ความหมายของกระบวนการกลุ่ม
 - 5.2 ลักษณะกระบวนการกลุ่ม
 - 5.3 ขั้นตอนของกระบวนการกลุ่ม
 - 5.4 หลักการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนกระบวนการกลุ่ม
 - 5.5 ประโยชน์ของกระบวนการกลุ่มที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน
6. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินทักษะปฏิบัติ
 - 6.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินทักษะปฏิบัติ
 - 6.2 วิธีการประเมินผลทักษะปฏิบัติ
 - 6.3 เกณฑ์รูบริค
7. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ
 - 7.1 ความหมายของความพึงพอใจ
 - 7.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
 - 7.3 แนวทางการวัดความพึงพอใจ
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
9. กรอบแนวคิดในการวิจัย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

กรมวิชาการ (2545 : 13-15) กล่าวถึงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีรายละเอียดดังนี้

1. ความสำคัญ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม สุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ ดังนั้นกิจกรรมศิลปะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน โดยตรงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคมตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองและแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ พัฒนาระบบการเรียนรู้ทางศิลปะการเห็นภาพรวม การสังเกตรายละเอียดสามารถค้นพบศักยภาพของตนเองอันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ ได้ด้วยการมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัยสามารถทำงานร่วมกัน ได้อย่างมีความสุข

2. วิสัยทัศน์

การเรียนรู้ศิลปะมุ่งพัฒนาผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในการคิดที่เป็นเหตุเป็นผลถึงวิธีการทางศิลปะ ความเป็นมาของรูปแบบภูมิปัญญาท้องถิ่นและรากฐานทางวัฒนธรรมค้นหาผลงานศิลปะสื่อความหมายกับตนเอง ค้นหาศักยภาพความสนใจส่วนตัว ฝึกการเรียนรู้ การสังเกตที่ละเอียดอ่อนอันนำไปสู่ความรักเห็นคุณค่าและเกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะและสิ่งรอบตัว พัฒนาเจตคติ สมาธิ รสนิยมส่วนตัว มีทักษะกระบวนการ วิธีการแสดงออก การคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักถึงบทบาทของศิลปกรรมในสังคม ในบริบทของการสะท้อนวัฒนธรรมทั้งของตนเองและวัฒนธรรมอื่น พิจารณาว่าผู้คนในวัฒนธรรมของคนมีปฏิกิริยาตอบสนองต่องานศิลปะช่วยให้มีมุมมองและเข้าใจโลกทัศน์กว้างไกล ช่วยเสริมความรู้ความเข้าใจในทัศนด้านอื่น ๆ สะท้อนให้เห็นมุมมองของชีวิตสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และความเชื่อ ความศรัทธาทางศาสนาด้วยลักษณะทางธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ การเรียนรู้เทคนิควิธีการทำงาน ตลอดจนการเปิดโอกาสให้แสดงออกอย่างอิสระทำให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้คิดริเริ่มสร้างสรรค์ คัดแปลง จินตนาการ มีสุนทรียภาพ เห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทยและสากล

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เสริมสร้างให้ชีวิตมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นเพื่อให้มีจิตใจที่คึกคัก สมานที่แน่นแฟ้น สุขภาพกาย สุขภาพจิตมีความสุขเป็นรากฐานของการพัฒนาชีวิตที่สมบูรณ์เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษย์ชาติโดยส่วนตัวและส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของสังคมโดยรวม

3. คุณภาพของผู้เรียน

เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะแล้วผู้เรียนจะมีสภาพจิตใจที่คึกคัก มีสุนทรียภาพ มีรสนิยมรักความสวยงาม รักความเป็นระเบียบ มีการรับรู้อย่างพิถีพิถัน เห็นคุณค่าความสำคัญของศิลปะ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนศิลปวัฒนธรรม อันเป็นมรดกทางภูมิปัญญาของคนในชาติ สามารถค้นพบศักยภาพความสนใจในของตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพทางศิลปะ มีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ มีสมาธิในการทำงาน มีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

เมื่อจบการศึกษาแต่ละช่วงชั้นผู้เรียนจะมีคุณภาพดังนี้

1. สร้างและนำเสนอผลงานทางศิลปะโดยเลือกประยุกต์ทัศนธาตุ องค์ประกอบของดนตรี องค์ประกอบของนาฏศิลป์และทักษะพื้นฐานให้ได้ผลตามที่ต้องการ ตลอดจนสื่อสารให้คนอื่นเข้าใจผลงานของตนเองได้
2. รู้ว่าการจัดทัศนธาตุ องค์ประกอบของดนตรี องค์ประกอบของนาฏศิลป์จะช่วยให้งานศิลปะสามารถสื่อความคิดและความรู้สึกได้และอธิบายให้ผู้อื่นเห็นความสวยงามและความไพเราะของศิลปะได้
3. บรรยายและอธิบายงานศิลปะสาขาต่าง ๆ ที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม โดยอธิบายเปรียบเทียบผลงานศิลปะจากยุคสมัยวัฒนธรรมต่าง ๆ และให้ความสำคัญในเรื่องบริบททางวัฒนธรรม
4. นำความรู้ทางศิลปะที่ตนถนัดและสนใจไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการเรียนรู้กลุ่มสาระอื่น ๆ
5. เห็นความสำคัญของการสร้างสรรค์งานศิลปะ เชื่อมมัน ภาคภูมิใจในการแสดงออก รับผิดชอบ มุ่งมั่นในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น
6. ซาบซึ้งและเห็นคุณค่าของศิลปะ ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รักหวงแหนมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

4. สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้

4.1 สาระที่ 1 ทักษะศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิด
สร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึกความคิดต่องาน
ศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และ
วัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย
และสากล

4.2 สาระที่ 2 ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์
วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่าดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์และ
วัฒนธรรมเห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและ
สากล

4.3 สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์
วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้
ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และ
วัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและ
สากล

5. จุดมุ่งหมายกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

หลักสูตรกลุ่มสาระศิลปะมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถทั้งทาง
ทักษะกระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรม เห็นคุณค่าของศิลปศึกษา รู้จักวางแผนศิลปะ
ตลอดจนสามารถเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตได้อย่างสมบูรณ์ โดยให้ผู้เรียนมีลักษณะอันพึง
ประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะทางด้านศิลปะ
2. นักเรียนเห็นคุณค่าของวิชาศิลปศึกษา

3. มีเจตคติที่กระตือรือร้นในการนะวิชาศิลปะศึกษาไปใช้ในการดำรงชีวิต
4. รักการทำงานศิลปะและมีความคิดสร้างสรรค์และอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมี

ความสุข

6. คุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

1. ผู้เรียนมีประสบการณ์เพื่อพัฒนาศิลปะนิสัยของตนเอง
2. ค้นพบความสนใจ ความถนัดทางศิลปะ
3. มีความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและความสัมพันธ์ของศิลปะกับชีวิตประจำวัน

นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคม

4. ส่งเสริมการแสดงออก ค้นคว้า เรียนรู้ ปฏิบัติกิจกรรม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

อย่างต่อเนื่อง

5. เกิดความชื่นชมที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย
6. เป็นพื้นฐานนำไปสู่งานอดิเรก เพื่อเป็นการประกอบอาชีพสำหรับผู้ด้น

และสนใจ

7. ให้เกิดผลในการผ่อนคลายจิตใจ

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่าหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ พุทธศักราช 2544

ให้ความสำคัญกับการใช้ศิลปะเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสุนทรียภาพและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีเจตคติ มีทักษะกระบวนการในการคิด กล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้องอันจะนำไปสู่การใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข สอดคล้องกับลักษณะของละครสร้างสรรค์ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นในการพัฒนาทักษะกระบวนการต่าง ๆ เช่น การคิด การตัดสินใจ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การอยู่ร่วมกับผู้อื่น การแสดงออกอย่างมั่นใจ เป็นต้น

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี)

โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี)
มีรายละเอียดดังนี้ (โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี). 2546 : 7)

1. โครงสร้างกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – 3)

สาระพื้นฐาน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

- ศ 31101 2 ชั่วโมง /สัปดาห์/ปี 80 ชั่วโมง/ปีชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 2

- ศ 32101 2 ชั่วโมง /สัปดาห์/ปี 80 ชั่วโมง/ปีชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 3

- ศ 33101 2 ชั่วโมง /สัปดาห์/ปี 80 ชั่วโมง/ปี

สาระเพิ่มเติม

- ศ 30207 นาฏศิลป์พื้นฐาน 2 ชั่วโมง /สัปดาห์/ปี 80 ชั่วโมง/ปี

- ศ 30208 นาฏศิลป์พื้นเมือง 2 ชั่วโมง /สัปดาห์/ปี 80 ชั่วโมง/ปี

- ศ 30207 นาฏศิลป์สร้างสรรค์ 2 ชั่วโมง /สัปดาห์/ปี 80 ชั่วโมง/ปี

2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

จากการศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี) พบว่าโรงเรียนได้กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี สาระการเรียนรู้รายปี คำอธิบายรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สาระนาฏศิลป์ มีรายละเอียดดังนี้ (โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี). 2546 : 13 - 49)

2.1 นำความรู้ความเข้าใจและทักษะด้านละครสร้างสรรค์มาใช้ในการแสดงละครในระดับพื้นฐาน

2.2 เลือกสรรองค์ประกอบต่างๆ ทางการละครในการสร้างสรรค์ผลงานการละครขนาดสั้นเพื่อสื่อเรื่องราวและสาระสำคัญที่อยู่ในละคร

2.3 เคลื่อนไหวร่างกายอย่างมีรูปแบบตามหลักนาฏศิลป์

2.4 นำความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับองค์ประกอบไปใช้ในการแสดงนาฏศิลป์

2.5 เข้าใจแลสามารถถ่ายทอดสื่อความหมายเห็นคุณค่า ชื่นชมและสืบทอดความงามของนาฏศิลป์และการละคร

2.6 เข้าใจสุนทรียะของการแสดงนาฏศิลป์ตามหลักการจัดการแสดง

2.7 เข้าใจหลักและวิธีการสร้างสรรค์ผลงานบูรณาการใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2.8 เข้าใจในคุณค่าของละครและสามารถเชื่อมโยงความหมายของละครกับชีวิต

2.9 เข้าใจความสัมพันธ์ของบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบ และวิธีการแสดงออกทางนาฏศิลป์และการละคร

2.10 เข้าใจและสนใจคุณค่าของการสืบสานนาฏศิลป์ในการอนุรักษ์และเผยแพร่ ภูมิปัญญาไทย

2.11 เข้าใจคุณค่าของละครอันเป็นภูมิปัญญาสากลในการอนุรักษ์และเผยแพร่ ภูมิปัญญา

3. สาระการเรียนรู้รายปี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3.1 ความคิดริเริ่ม ความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการในการแสดงบทบาทสมมติ ภายใต้อาณัติที่แตกต่างและหลากหลาย

3.2 การเป็นตัวละคร

3.3 การเปล่งเสียงและออกเสียงถูกต้องตามอักขระวิธี

3.4 การค้นสดตามสถานการณ์ที่ถูกกำหนดให้ได้อย่างสมจริงด้วยภาษาที่เหมาะสม

3.5 การใช้ศิลปะของภาษา

3.6 การสร้างโครงเรื่องจากประสบการณ์ชีวิต

3.7 ความหมายของนาฏการที่น่าสนใจด้วยศิลปะของการใช้ภาษาที่สละสลวยและสื่อ ความหมายได้ดี

3.8 องค์ประกอบของบทละคร

3.9 วิเคราะห์องค์ประกอบของบทละคร

3.10 แก่นความคิดของบทละคร

3.11 ประยุกต์ใช้ความถนัดของตนให้สอดคล้องตามเป้าหมายของงานละคร

3.12 เชื่อมโยงผลงานการแสดงกับความรับผิดชอบต่อสังคม

3.13 เอกลักษณะนาฏศิลป์ประเภทต่าง ๆ

3.14 ลักษณะและวิธีการแสดงตามหลักนาฏศิลป์

3.15 การเคลื่อนไหวร่างกายตามหลักนาฏศิลป์

3.16 การตีบทประกอบการแสดง

- 3.17 หลักและวิธีการประดิษฐ์ทำประกอบการแสดงละครไทย
- 3.18 หลักการบริหารจัดการแสดงนาฏศิลป์ในโอกาสต่าง ๆ
- 3.19 ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ความเข้าใจในเรื่องการแสดงกับชีวิต
- 3.20 ความสัมพันธ์ระหว่างละครเวทีกับประวัติศาสตร์ชีวิตและสังคม
- 3.21 ละครพื้นบ้านและละครเวทีกับการสื่อภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและสากล

4. คำอธิบายรายวิชานาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ศึกษาและปฏิบัติให้มีความรู้พื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทย ในเรื่องลักษณะและวิธีการแสดง โขน การแสดงละครเวที ละครสร้างสรรค์ นาฏศิลป์มาตรฐาน นาฏศิลป์พื้นบ้าน ใช้หลักสูตรศูนย์ทฤษฎีทางนาฏศิลป์ วิเคราะห์วิจารณ์และการประดิษฐ์ทำรำเพื่อให้ตระหนักในคุณค่าของการจัดกิจกรรมนาฏศิลป์บ่งบอกค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยและสากล

5. หน่วยการเรียนรู้

หลักสูตรกลุ่มสาระศิลปะ โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเลียงสามัคคี) รายวิชานาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้กำหนดให้มีหน่วยการเรียนรู้จำนวน 4 หน่วย เวลา 26 คาบ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงหน่วยการเรียนรู้ รายวิชานาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเลียงสามัคคี)

หน่วยการเรียนรู้	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลา (คาบ)
1	นาฏยประวัติ	7
2	การฝึกหัดนาฏศิลป์ไทยชุดต่าง ๆ	6
3	การละคร	8
4	สืบสานวัฒนธรรม	5
รวม		26

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การละคร

แนวคิดเกี่ยวกับการละคร

1. ความหมายของละคร

ละครเป็นการแสดงศิลปะอย่างหนึ่ง ที่มีมาแต่ดึกดำบรรพ์คู่กับมนุษยชาติและมีอยู่ด้วยกันทุกชาติทุกภาษา จะแตกต่างกันก็แต่แบบอย่างทางศิลปะและความประณีตละเอียดอ่อนตามความนิยมของมนุษย์ในสังคมนั้น ตลอดจนถึงสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในสังคม ละครจะเป็นการแสดงที่สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะชีวิตความเป็นอยู่ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณีและศิลปวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ของชาตินั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี ตลอดทั้งยังเป็นเครื่องบันเทิงใจที่จะทำให้นักชมนักดูได้เข้าใจและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (สุมิตร เทพวงษ์. 2541 : 45) ผู้รู้และนักการละครหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า “ละคร” ไว้มากมายดังนี้

เบญจมาศ พลอินทร์และเศรษฐ พลอินทร์ (2524 :14) กล่าวไว้ว่า ละคร คือ วรรณกรรมรูปแบบหนึ่งเพื่อแสดงออกถึงอารมณ์ของมนุษย์ โดยสร้างตัวละครขึ้น สร้างสถานการณ์ขึ้น เพื่อให้ตัวละครต้องแสดงอารมณ์ออกมาตามสถานการณ์ ก่อให้เกิดเหตุการณ์สอดคล้องสืบเนื่องเป็นเรื่องใหญ่ หากเรื่องเล็ก ๆ ที่ตัดออกเป็นตอน ๆ นั้นต่อเนื่องกันโดยสนิท เพื่อให้พอใจคนดูก็นับว่าละครเรื่องนั้นเป็นละครที่ดี

วิมลศรี อุปรมย์ (2524 : 121) ละคร หมายถึง การแสดงเลียนชีวิต โดยมีการร้องรำทำเพลง พาณีสีสวย (2524 : 28) ละคร คือ การแสดงที่ผู้เป็นเรื่อง มีเนื้อความและเหตุการณ์เกี่ยวโยงเป็นตอน ๆ ตามลำดับ

กรมวิชาการ (2524 : 1) ละคร คือ ศิลปะที่เกิดขึ้นจากการนำภาพจากประสบการณ์และจินตนาการของมนุษย์มาผูกเป็นเรื่องและจัดเสนอในรูปของการแสดง โดยมีนักแสดงเป็นสื่อความหมายและเรื่องราวต่อผู้ชม

อมรา กล้าเจริญ (2531 : 6) ละคร หมายถึง การแสดงที่ดำเนินเรื่องราว

สุมนมาลย์ นิ่มเนติพันธ์ (2541 : 5) ให้ความหมายละคร หมายถึงการแสดงที่ผูกเป็นเรื่อง ซึ่งได้รับอิทธิพลสืบทอดมาจาก กรีก อียิปต์ จีน มนุษย์ทุกเชื้อชาติย่อมมีการแสดงละคร

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 996) ละคร หมายถึง การแสดงประเภทหนึ่ง ผู้แสดงเรียกว่าตัวละคร มีเวที หรือสถานที่ใช้ในการแสดง มีบทให้ตัวละครแสดงตามเนื้อเรื่องโดยมากมีดนตรีประกอบ มีลักษณะแตกต่างกันออกไปหลายชนิด

กล่าวโดยสรุป ละครหมายถึง ศิลปะการแสดงชนิดหนึ่งที่มุ่งการนำเสนอเรื่องราวผ่านผู้แสดงที่เรียกว่าตัวละคร เพื่อถ่ายทอดภาพความเป็นมนุษย์ เหตุการณ์ ตลอดจนค่านิยม ประเพณี เพื่อสร้างความบันเทิงใจและเป็นเครื่องสะท้อนความเป็นอยู่ของมนุษย์ในทุกยุคทุกสมัย

2. องค์ประกอบของละคร

ศุมิตร เทพวงษ์ (2541 : 47) กล่าวว่าละครนั้นมีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1. ต้องมีเรื่อง (Story) จะรู้เรื่องละครได้โดย “คำพูด” ละครจะดีได้ ผู้แต่งต้องมีความสามารถในการแต่ง “คำพูด” ให้แสดงออกซึ่งนิสัยของตัวบุคคล แต่ละครกับชีวิตจริงไม่เหมือนกัน บางครั้งละครต้องย่อช่วงชีวิตระยะยาว 40 – 50 ปี ลงมา 2 – 3 ชั่วโมง
2. ต้องมีเนื้อหาสรุป (Subject) หมายถึง เนื้อหาสรุปเกี่ยวกับความต้องการนั้น ๆ เช่น ความต้องการให้เกิดความกตัญญู หรือเกิดความรักชาติ หรือสอนคติธรรมใด ๆ เป็นต้น
3. นิสัยตัวละคร (Characterization) จะต้องตรงกับเนื้อหาสรุป รูปร่างหน้าตาต้องตรงกับนิสัยตัวละครในเรื่อง ตลอดจนการวางท่าทางและการแต่งกาย
4. บรรยากาศ (Atmosphere) หมายถึง การสร้างบรรยากาศรอบ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวละคร เช่น บทรัก บทโศก บทที่แสดงความดุเดือด เช่น ฉากการต่อสู้ การรบ การจัดการบวบทัพ เหล่านี้จะต้องมีบรรยากาศที่กลมกลืนกับการแสดงของตัวละคร แต่บรรยากาศของไทยกับทางตะวันตกเห็นแตกต่างกัน ไทยเราเห็นว่าดวงจันทร์สวย และชมโฉมนางงามว่า “นวลหน้านางดั่งแสงจันทร์ในคืนเพ็ญ” แต่ทางตะวันตกเห็นว่าดวงจันทร์ซีดเซียวโดดเดี่ยว “ไทยถือว่ากรรมเป็นเงาตามตัว ทางทิศตะวันตกถือว่าเงาคือผู้หญิง เป็นต้น ฉะนั้น การสร้างบรรยากาศให้กับตัวละครเป็นกลวิธีอันสำคัญอย่างหนึ่งของบทละคร

สไตล พันธุม โภมถ (อ้างอิงจาก พรรัตน์ ดำรุง. 2547 : 108 - 116) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของละครไว้ว่า ละคร คือ การแสดงที่เป็นเรื่องซึ่งจัดเสนอแก่ผู้ชม ณ สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง ต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ เรื่องหรือบทละคร การแสดง ผู้ชม และองค์ประกอบของบทละครที่ดีได้แก่

1. โครงเรื่อง (Plot) โครงเรื่อง คือการจัดลำดับเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างสมเหตุสมผลตั้งแต่ต้นจนจบ โครงเรื่องควรมีเรื่องราวที่เหมาะสมกับวัยของผู้ชม ละครเยาวชนควรฉับไว และมีจังหวะการนำเสนอที่น่าติดตาม เน้นการกระทำ ไม่พูดมาก อายุและความพร้อม ตลอดจนแนวการนำเสนอมีส่วนในการกำหนดเนื้อเรื่อง การวางโครงเรื่องเป็นการกำหนดเส้นทางของการกระทำของตัวละคร ทำให้ผู้ชมเข้าใจได้ว่า ใคร ทำอะไร มีจุดมุ่งหมายอย่างไร มีอุปสรรคอย่างไร และทำอย่างไรจึงจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงเอาชนะอุปสรรคได้ในที่สุด โครงเรื่อง

ที่ดีตามแบบฉบับควรมีการเริ่มต้น การพัฒนาเรื่องในตอนกลางและตอนจบ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นจะต้องมีคุณค่ามีความสัมพันธ์ และส่งผลกระทบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อไปอย่างต่อเนื่องและน่าเชื่อ ส่งผลกระทบกับประโยคหลักของละครเรื่องนั้น (แก่นเรื่องหรือจุดมุ่งหมาย) การลำดับเหตุการณ์ในละครควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1.1 ควรเริ่มต้นเรื่องด้วยเหตุการณ์ การกระทำของตัวละครที่น่าสนใจ แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของตัวละครเอกและตัวละครอื่น ๆ อุปนิสัยของตัวละครและเงื่อนไขของตัวละครเอก

1.2 เหตุการณ์ที่เรียวร้อยขึ้นมาเป็นเหตุการณ์ที่สร้างความตื้นตันแน่นแรงบันดาลใจให้ตัวละครตัวเอกต่อสู้กับความลำบากที่ต้องการเอาชนะ

1.3 การกำหนดรูปแบบของละคร การนำเสนอ ควรทำให้ชัดเจนมีขึ้นตอนตั้งแต่เริ่มเหตุการณ์แรกบนเวที เพื่อสร้างความเข้าใจให้ผู้ชมอย่างชัดเจน

1.4 ต้องคำนึงถึงการเกิดสิ่งที่ไม่คาดคิด สร้างความตื่นเต้น ภาพที่ประทับใจและสนุกสนานในเรื่องในช่วงต่าง ๆ

1.5 การดำเนินเรื่อง ควรมีจุดนิ่ง สงบ ไม่ใช่ตื่นเต้นเร้าใจตลอดเวลาสำหรับผู้ชมที่เป็นเด็กเล็ก การเข้าถึงละครจะทำได้ง่าย ถ้าเรื่องราวและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นมีความคล้ายคลึงกับเรื่องครอบครัว สถานการณ์ที่เด็ก ๆ เข้าใจและมีประสบการณ์ ในปัจจุบันละครสำหรับเด็กมีการนำเสนอที่หลากหลาย ละครเล่าเรื่อง (Story Theatre) เป็นการเล่าเรื่องประกอบการแสดงละครที่ผู้ชมมีส่วนร่วมแสดง ต้องมีการเว้นช่วงให้ผู้ชมได้มีส่วนในการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาเรื่องให้ดำเนินต่อไป หรือละครเพลงที่บทเพลงมีส่วนในการสร้างความรู้สึกลึกทำให้ผู้ชมเกิดความประทับใจ ละครประเด็นศึกษา TIE ที่แสดงเป็นฉากเป็นตอนนำไปสู่การเสวนา พูดคุย ต่างก็มีการพัฒนาโครงเรื่อง ที่แตกต่างกันแล้วแต่ว่า ผู้สร้างผลงานละคร นั้นต้องการเสนอสาระอะไรกับผู้ชม

2. ตัวละคร (Character) ตัวละคร คือ ผู้กระทำและผู้ที่ได้รับผลจากการกระทำในบทละคร ตัวละครในละครสำหรับเด็กนั้นส่วนใหญ่เป็นตัวละครในจินตนาการเป็นตัวประหลาดเป็นสิ่งของที่พูดได้ เป็นสัตว์ที่พูด เดินและคิดได้และมีชีวิต แต่ไม่ว่าตัวละครจะเป็นใครถ้าต้องการให้ผู้ชมเข้าใจตัวละครได้อย่างชัดเจนแล้วละก็ผู้เขียนบทต้องพัฒนาลักษณะนิสัยตัวละครให้เด่นชัด เช่น ชี้ก๊ว ใจร้อน กล้าหาญ ซุ่มซ่าม หรือตลกน่าขำ ตัวละครที่ปรากฏตัวบนเวทีต้องมีชีวิตชีวาสมจริง รู้ความต้องการของตนเอง ตัวละครควรมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ตัวละครต้องมีชีวิตจิตใจเหมือนกับคนจริง ๆ เป็นตัวละครที่เด็กสามารถเปรียบเทียบเข้าใจได้และมีอยู่จริงในสังคม แม้ว่าตัวละครจะมีลักษณะเป็นตัวละครด้านเดียวในตอนเริ่มเรื่อง แต่ควรมีพัฒนาการทางด้านอารมณ์ จิตใจ มีการเรียนรู้และมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อละครจบลง

สรุปได้ว่า ละครนั้นจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือต้องมีเรื่องหรือโครงเรื่องมีตัวละคร หรือลักษณะนิสัยของตัวละครและจะต้องมีฉากหรือบรรยากาศที่สร้างเรื่องราวให้สมบูรณ์ ทั้งนี้ การออกแบบโครงเรื่องต้องมีความสัมพันธ์กับผู้ชมในวัยต่าง ๆ รวมถึงการสอดแทรกสาระใน ละครที่น่าสนใจเพื่อประโยชน์แก่ผู้ชมด้วย

3. ประโยชน์ของการแสดงละคร

สุมิตร เทพวงษ์ (2541 : 46) กล่าวว่า การแสดงละครก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการคือ

1. เป็นประโยชน์ในด้านการสร้างความสามัคคี และการรับผิดชอบร่วมกัน
2. ก่อให้เกิดความสำราญใจทั้งในด้านผู้แสดงและผู้ชม เป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด ทางอารมณ์
3. เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ การรวมทักษะทางด้านการแสดงออกต่าง ๆ
4. เป็นการช่วยส่งเสริมให้ผู้แสดงมีบุคลิกภาพดีขึ้นทั้งในด้านการใช้เสียง ท่วงท่าทาง และการทรงตัว
5. เป็นการแสดงออกทั้งทางด้านวจนภาษาและอวจนภาษา ทำให้ผู้แสดงมีทั้งทักษะทาง ภาษาดีขึ้น
6. ผู้แสดงมีโอกาสได้แสดงออกซึ่งความสามารถส่วนบุคคล ในด้านการแสดงทำให้ได้ ทราบว่าตนเองมีความสามารถทางด้านแสดงมากน้อยเพียงไร จะได้พัฒนาทักษะให้ดียิ่งขึ้นไปอีก
7. เป็นประโยชน์ในด้านความคิดสร้างสรรค์มากพอสมควร เพราะจะต้องมีการแต่งบท การเลือกตัวผู้แสดง การจัดฉาก และการตกแต่งอื่น ๆ
8. เป็นประโยชน์ในด้านการส่งเสริมให้มีความรู้รอบตัวไม่ว่าจะเป็นเรื่องดนตรี เพลง วรรณคดี ตลอดจนทำให้เห็นเหตุการณ์แต่ละสมัยเป็นอย่างดี ทั้งด้านขนบธรรมเนียมประเพณีชีวิต ความเป็นอยู่ หรือสภาพภูมิศาสตร์

พรรัตน์ คำรุ่ง (2547 : 8 - 9) ได้กล่าวว่าละครทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นละครเวทีหรือละคร การศึกษานั้นมีประโยชน์แก่เยาวชน คือ

1. ละครสร้างแรงจูงใจ กิจกรรมละครมีความใกล้เคียงกับวิถีการใช้ชีวิตตามธรรมชาติของ เด็ก ๆ คือการเล่นสนุก การมีอิสระในการเคลื่อนไหว เมื่อทำกิจกรรมการละครนั้น วินัยและ พฤติกรรมของการเล่นละครในกลุ่มมีลักษณะต่างจากการเรียนการสอนแบบปกติ ทำให้เกิดความ กระตือรือร้นที่จะค้นคว้า และนำข้อมูลมาใช้เล่นละครในหัวข้อที่ตั้งไว้

2. ละครเป็นการฝึกปฏิบัติจริง ฝึกจินตนาการ การเคลื่อนไหวการเล่นละครเป็นการปฏิบัติจริงในสถานการณ์ที่สมมติขึ้น เด็ก ๆ ผู้ร่วมกิจกรรมได้สวมบทบาทดำเนินตามเงื่อนไขที่ตั้งไว้ นอกจากนั้นยังได้ทดลองใช้จินตนาการ นำลีลาต่าง ๆ ตลอดจนบทบาทที่สมมติขึ้น ใช้ชีวิตฝึกทดลองแก้ปัญหาตามเงื่อนไขที่กำหนดและทดสอบปฏิบัติการที่มีต่อชุมชน

3. ละครเปิดโอกาสให้มีการทดลองชีวิตและทดสอบปฏิบัติการที่มีต่อชุมชนและสร้างความเข้าใจในข้อมูลหรือปัญหาที่เล็ก ๆ มีความสนใจ การละครเป็นการฝึกให้ผู้ทำกิจกรรมได้มีโอกาสได้ทดลองผิดถูก ได้ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกการใช้ภาษา ใช้ความคิด วางโครงเรื่องและดำเนินเรื่องราวไปตามที่ตกลงกันไว้ เสริมสร้างความมั่นใจแก่ผู้ทำกิจกรรมที่จะแสดงออกความรู้สึกรู้สึกคิด ความคิดเห็นและนำเสนอเรื่องราวที่ตนสนใจและทดลองสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อทดลองหาข้อสรุปซึ่งอาจมาจากมาตรฐานของสังคมหรือได้จากความเห็นของกลุ่ม

4. ละครเป็นกิจกรรมที่เน้นวินัย การเลือกสรรและสมาธิ แม้ว่าการทำกิจกรรมละครจะทำให้แบบแผนของห้องเรียนเดิมเปลี่ยนแปลงไป แต่การเรียนการสอนที่ผ่านการละครนั้นสร้างวินัยใหม่ที่ต้องมีความจริงจังต่อการเลือกสรร มีสมาธิและความจริงใจในการพัฒนาเรื่องร่วมกันและฝึกการทำงานร่วมกันเพื่อกิจกรรม หรือผลงานละครดำเนินถึงตอนจบได้

กล่าวโดยสรุปคือ ละครนั้นมีประโยชน์นานัปการแก่เยาวชนหรือผู้ชม ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ในด้านการสร้างความบันเทิง ความสนุกสนาน ประโยชน์ในด้านการสร้างความสามัคคี การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติตนให้เป็นคนดี และละครในบางประเภทยังเปิดโอกาสให้ผู้ชมมีส่วนร่วมในการละครเพื่อเป็นการจำลองสถานการณ์จริงในชีวิตเป็นการฝึกจินตนาการในด้านต่าง ๆ ที่น่าสนใจ

แนวคิดเกี่ยวกับละครสร้างสรรค์

1. ความหมายของละครสร้างสรรค์

ปาริชาติ จีงวิวัฒนาการณ์ (2547 : 14) ละครสร้างสรรค์ (Creative Drama) หมายถึง ละครที่ไม่เป็นทางการ เกิดขึ้นจากการสมมติบทบาทของผู้ร่วมกิจกรรมภายใต้สถานการณ์สมมุติที่กำหนดไว้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้ร่วมกิจกรรมเป็นสำคัญ แม้ว่าจุดสำคัญในละครสร้างสรรค์คือการแสดงละครภายในสถานที่ปิด เช่น ห้องเรียน หรือสถานที่ที่ปราศจากผู้ชมที่เป็นทางการแต่จุดเน้นของละครสร้างสรรค์กลับอยู่ที่กระบวนการที่นำไปสู่ละคร

สุดใจ ทศพร, สำเร็จ คำโมง, ชรินทร์ พุ่มลิวรี, รงนา สุนทรานนท์และสุนรติ นิ่มเนติพันธ์ (2546 : 177) อธิบายว่า ละครสร้างสรรค์ (Creative Drama) หมายถึง ละครนอกรูปแบบที่ไม่จำเป็นต้องจัดเวทีที่จะแสดงที่ไหนก็ได้เพราะไม่ถือจำนวนคนดูเป็นเป้าหมายสำคัญเพราะละครสร้างสรรค์จะเน้นความสำคัญของขั้นตอนการแสดงมากกว่าจะเน้นประสพผลสำเร็จในการผลิตละคร ซึ่งบางครั้งการแสดงละครสร้างสรรค์อาจเป็นเพียงแค่การสาธิตการแสดงอย่างง่าย ๆ เท่านั้น

สุมิตร เทพวงษ์ (2541 : 228) กล่าวว่า ละครสร้างสรรค์ หมายถึง ละครนอกรูปแบบที่ไม่ต้องการเวทีสำหรับแสดงและไม่ต้องการผู้ชม เป็นการนำเอาละครมาใช้ประกอบการศึกษาในห้องเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความสามารถของเด็กแต่ละคนในชั้นหรือในกลุ่มไปในทางที่ตนถนัด เด็กทุกคนในกลุ่มจะมีโอกาสได้แสดงออกอย่างเท่าเทียมกันและทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วย ซึ่งเป็นการทำให้เด็กแต่ละคนได้รู้จักและเข้าใจตนเองมากขึ้น เสริมสร้างความเชื่อมั่น ทำให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

ละครสร้างสรรค์ คือกิจกรรมทางการละครที่เน้นการให้ประสบการณ์ในด้านต่างๆ โดยตรงแก่ผู้เข้าร่วมเป็นหลักสำคัญ เป็นกระบวนการทางการละครที่เด็กจะได้พัฒนาศักยภาพตนเองในด้านต่าง ๆ โดยไม่ได้มุ่งเน้นไปเพื่อการแสดงบนเวทีเท่านั้น ละครสร้างสรรค์จึงนำเอานิทาน บทกวี บทละคร เกมละคร คนตรี การเดินรำ ศิลปะ มาใช้ในการออกแบบกิจกรรมเพื่อให้เด็ก ๆ ได้ใช้เป็นแบบฝึกหัดในการเรียนรู้ตนเอง เรียนรู้ผู้อื่นและสามารถพัฒนาทักษะชีวิต (Life Skills) ในด้านต่างๆ ทั้งทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ การตัดสินใจ การตระหนักถึงตัวเอง การสื่อสาร การแก้ปัญหา ความเข้าใจผู้อื่น มนุษย์สัมพันธ์ การควบคุมอารมณ์และความเครียด (คิดส์สแควร์ คอท คอม. สืบค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2550, จาก www.kidsquare.com)

สรุปจากข้างต้น ละครสร้างสรรค์ หมายถึง ละครประเภทหนึ่งซึ่งเน้นกระบวนการมากกว่าการเป็นนักแสดงมืออาชีพ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในพัฒนาทักษะของผู้เรียน การอยู่ร่วมกัน การเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ จากประสบการณ์แสดงและสามารถให้ผู้เรียนค้นพบศักยภาพของตนเองได้อีกด้วย

2. ความเป็นมาของละครสร้างสรรค์ในประเทศไทย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 8-29) กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของละครสร้างสรรค์ในประเทศไทยไว้ว่าละครสร้างสรรค์ (Creative Drama) อาจจะไม่แตกต่างจากศัพท์ทางการศึกษาที่ค่อนข้างใหม่ต่างๆที่ในประเทศไทยนั้นมีการใช้คำว่าละครสร้างสรรค์ ในหลักสูตรด้านการละครในระดับอุดมศึกษาบางแห่งมาอย่างน้อย 28 ปีแล้ว โดยเริ่มต้นตั้งแต่ พ.ศ. 2517 ที่ภาควิชาศิลปะการละคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีอาจารย์อรชุนมา ยุทวงศ์ เป็นผู้บุกเบิกวงหลักสูตรทางด้านนี้และที่ภาควิชาการละคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ก็มีการเปิดสอนสาระละครสร้างสรรค์ในรายวิชาละครเพื่อการศึกษา (Theatre-In-Education) โดยมีอาจารย์ วันดี ลิ้มปิวัฒนา เป็นผู้วางรากฐานไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 จวบจนปัจจุบันและสาขาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ก็ได้เปิดสอนรายวิชาละครสร้างสรรค์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 นอกเหนือจากการเปิดเป็นวิชาเรียนในสถาบันอุดมศึกษาดังที่กล่าวมาแล้ว ยังมีกลุ่มองค์กรเอกชน (NGO) เช่น สถาบันศิลปวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนา (มาษา) (ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2524) กลุ่มละครการศึกษา "กะจิตริค" (ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2539) ที่ใช้ละครสร้างสรรค์ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเด็กและเยาวชน ตลอดจนมีการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับครูและผู้นำเยาวชนอย่างกว้างขวาง ปัจจุบันนี้สถาบันสอนศิลปะการแสดงโดยเอกชนก็เริ่มมีการเปิดสอนวิชานี้ให้กับเด็กและเยาวชนเช่นกัน เช่น สถาบันบางกอกการละครและสถาบัน Thinking Factory เป็นต้น

ละครสร้างสรรค์ (Creative Drama) เป็นละครที่ใช้ในการศึกษา (Drama in Education) ซึ่งเน้นที่กระบวนการเรียนรู้ผ่านการสมมติบทบาทหรือการแสดงละครภายใต้บรรยากาศที่ปลอดภัย และเน้นอิสรภาพในการคิดและการแสดงออกของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสดงออกซึ่งจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์โดยใช้ทักษะในด้านการแสดงออกด้วยร่างกายและภาษา ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ ตีความหมาย ตลอดจนทักษะของการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งรวมถึงทักษะการจัดการกับปัญหา ทั้งหมดนี้เป็นการทำงานเพื่อที่จะได้เรียนรู้ในประเด็นต่างๆ อันเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ชีวิตของมนุษย์ เพื่อที่จะให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในประเด็นการเรียนรู้ นั้นๆ ทั้งนี้ละครสร้างสรรค์มีความแตกต่างจากละครเวทีโดยทั่วไปตรงที่ว่าละครสร้างสรรค์ (Creative Drama) หรือละครที่ใช้ในการศึกษา (Drama-In-Education) นั้นมิได้มุ่งเน้นในการแสดงเพื่อผู้ชมที่เป็นทางการแต่มุ่งเน้นที่จะใช้กระบวนการในการพัฒนาผู้เรียนในทุกๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) จิตพิสัย (Affective Domain) และทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนเรียนรู้เกี่ยวกับตัวเองและผู้อื่นอย่างมีความสุข

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบวัตถุประสงค์และลักษณะของละครประเภทต่าง ๆ

ละครสร้างสรรค์ (Creative Drama) , ละครในการศึกษา (Drama - In - Education - DIE)	ละครในการศึกษา (Theatre - In - Education - TIE)	ละครสำหรับเด็กและ เยาวชน (Theatre Youth)	ละครเวที (Theatre)
ไม่เป็นละครเพื่อผู้ชม มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาผู้ร่วมกิจกรรม หรือผู้เรียน (ไม่ใช่ ผู้ชม) ตลอดจนอาจใช้ กิจกรรม ละคร เป็น นวัตกรรมในการสอน และบูรณาการเนื้อหา ความรู้ในวิชาต่าง ๆ	เป็นละครเพื่อผู้ชม มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ ผลงานละครเวทีใน การกระตุ้นให้ผู้ชมเกิด คำถาม เกิดความคิด อันจะนำไปสู่การ อภิปราย ถกเถียงและ แสวงหาความรู้ เกี่ยวกับประเด็น จากละคร	เป็นละครเพื่อผู้ชม มีวัตถุประสงค์เพื่อ สร้างสรรค์ผลงาน ที่เป็นละครอัน เหมาะสมกับวัยของ ผู้ชม ทั้งนี้ก็เพื่อให้ ผู้ชม ซึ่งเป็นเด็กหรือ เยาวชนได้รับสาระ และความบันเทิงและ มีโอกาสสัมผัสงาน ด้านการละครที่เป็น งานศิลปะที่เหมาะสม กับพัฒนาการและ ความสนใจตามวัยของ คนอย่างแท้จริง	เป็นละครเพื่อผู้ชม มีวัตถุประสงค์เพื่อ สร้างสรรค์ผลงานด้าน ละครเวทีเพื่อให้ผู้ชม ทั่วไป ได้รับทั้งความ บันเทิงและสาระผ่าน ผลงานอันเป็นงาน ศิลปะ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ละครสร้างสรรค์ (Creative Drama) , ละครในการศึกษา (Drama - In - Education - DIE)	ละครในการศึกษา (Theatre - In - Education - TIE)	ละครสำหรับเด็กและ เยาวชน (Theatre Youth)	ละครเวที (Theatre)
เน้นที่ “กระบวนการ” ในการจัดกิจกรรมให้มี ขั้นตอนที่จะช่วยให้ ผู้เรียนได้พัฒนาใน ด้านต่าง ๆ ผ่านการฝึก ทักษะด้านละคร	เน้นที่การใช้ผลงาน (theatre production) เป็นสื่อกลาง ในการ กระตุ้นผู้ชม ให้เกิดแง่ คิดและความสนใจ ประเด็นที่เฉพาะ เจาะจง โดยมาก ประเด็นเหล่านี้มักจะ เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ เกิดขึ้นในสังคม หรือ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ วัยของผู้ชม	เน้นที่การสร้างผลงาน ละครเวที(theatre production) ที่มุ่งเน้น ความสมบูรณ์แบบใน การนำเสนอแบบมือ อาชีพ ไม่ว่าจะเป็น ด้านบท การแสดง การกำกับการแสดง การออกแบบและ สร้างฉาก แสง เสียง และเครื่องแต่งกาย	เน้นที่การสร้างผลงาน ละครเวที(theatre production) ที่มุ่งเน้น ความสมบูรณ์แบบใน การนำเสนอแบบมือ อาชีพ ไม่ว่าจะเป็น ด้านบท การแสดง การกำกับการแสดง การออกแบบและ สร้างฉาก แสง เสียง และเครื่องแต่งกาย

จากลักษณะของละครสร้างสรรค์ที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น จะเห็นได้ว่า ละครสร้างสรรค์ มีลักษณะที่สอดคล้องกับหลักการ และแนวทางในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ 2542 เป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 ได้กำหนดความมุ่ง หมายและหลักการของการจัดการศึกษาไว้ใน มาตรา 6 ว่า "การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนา คนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและ วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข" และได้กำหนดลักษณะของ การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ ไว้ใน มาตรา 24 ดังนี้คือ

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้ มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และ อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่ง ของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียน การสอนและแหล่ง วิทยาการประเภทต่าง ๆ

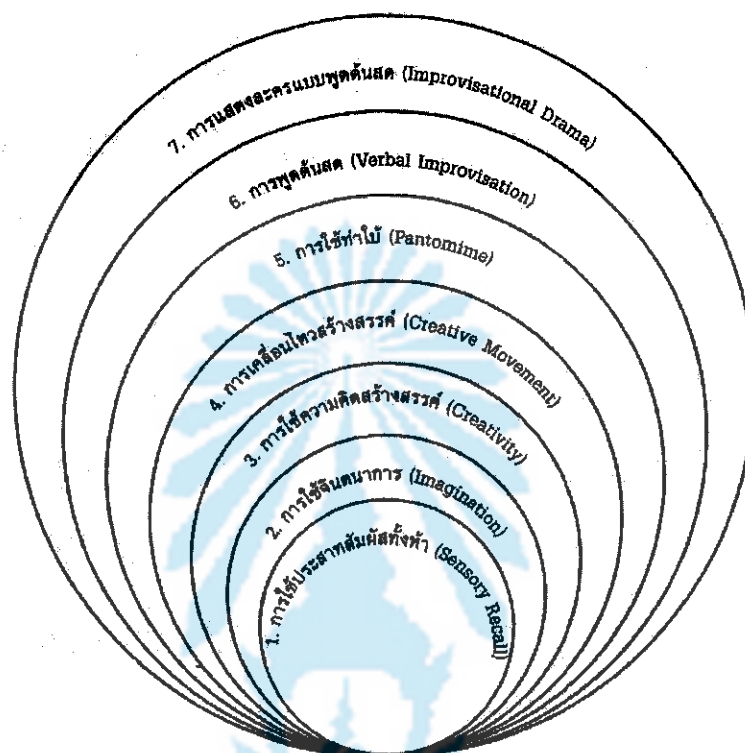
6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ"

นอกจากนี้วิธีการประเมินผลในละครสร้างสรรค์ยังสอดคล้องกับหลักการในการ ประเมินผลผู้เรียนในมาตรา 26 ซึ่งให้ประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปใน กระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

จากข้างต้นจะเห็นว่า ละครสร้างสรรค์ ได้ถือกำเนิดในประเทศไทยมานานแล้ว เพียงแต่ยังไม่นิยมแพร่หลายมากนัก ถึงแม้จะมีการกำหนดสาระละครสร้างสรรค์ไว้ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 แล้วก็ตาม แต่ในขั้นการนำไปใช้ยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ โดยเฉพาะครูที่ทำการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ก็ยังไม่สามารถนำละคร สร้างสรรค์ไปใช้ได้จริงจัง

3. การพัฒนาทักษะในละครสร้างสรรค์

ปาริชาติ จิ่งวิวัฒนาภรณ์ (2547 : 37-41) กล่าวว่า กิจกรรมในละครสร้างสรรค์นั้นเป็น กระบวนการ (Process) ที่มักจะเริ่มต้นจากสิ่งที่คุณผู้เรียนมีความรู้หรือคุ้นเคยอยู่แล้ว จากนั้นผู้นำจึง จะจัดประสบการณ์เชื่อมโยง ไปสู่การเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่กว้างขึ้นและลึกซึ้งขึ้นด้วยความมุ่งหวังที่จะ พัฒนาสมองทั้งสองซีกและเพื่อให้ผู้สอนเกิดความเข้าใจในทักษะแต่ละด้าน จึงเสนอแผนภูมิลำดับ ขั้นตอนการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ในการแสดงละครสร้างสรรค์

ภาพที่ 1 แผนภูมิลำดับขั้นตอนการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ในการแสดงละครสร้างสรรค์
ที่มา : ปาริชาติ จิงวิวัฒนาการณ์ (2547 : 39)

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นถึงทักษะด้านต่าง ๆ ในการแสดงละครสร้างสรรค์ซึ่งประกอบด้วยทักษะพื้นฐานหลาย ๆ ด้านนับตั้งแต่การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า (Sensory Recall) การใช้จินตนาการ (Imagination) การใช้ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) การเคลื่อนไหวสร้างสรรค์ (Creative Movement) การใช้ท่าไม้ (Pantomime) การพูดตลก (Verbal Improvisation)

เนื่องจากคุณภาพของการแสดงละครแบบพูดตลกขึ้นอยู่กับทักษะและประสบการณ์ของผู้แสดง ดังนั้นผู้นำกิจกรรมควรพิจารณาปัจจัยทางด้านวัย พัฒนาการด้านต่างๆ ตลอดจนทักษะและประสบการณ์ของผู้ร่วมกิจกรรมก่อนที่จะออกแบบแผนการสอน หรือแผนการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ การวางแผนการสอนเพื่อเด็กก่อนวัยเรียน (3 - 5 ปี) ย่อมแตกต่างจากเด็กวัยเรียน (6 - 11 ปี) ดังนั้นผู้นำกิจกรรมหรือผู้สอนจึงจำเป็นต้องวิเคราะห์และเข้าใจพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้ร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี ดังนั้นลักษณะของการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์โดยการใช้แผนภูมिवงกลมอาจแบ่งออกได้ 3 ลักษณะคือ

1. การฝึกทักษะในแนวราบ หมายถึง การที่ผู้นำกิจกรรมเลือกใช้แบบฝึกหัดเพื่อฝึกทักษะหลาย ๆ ด้านไปพร้อม ๆ กัน แต่ไม่จำเป็นต้องฝึกทักษะทั้ง 7 ด้านไปพร้อม ๆ กัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานะและเงื่อนไขต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรม โดยออกแบบกิจกรรมในแต่ละครั้งให้เป็นกระบวนการฝึกจากระดับเบื้องต้นไปสู่ระดับที่สูงขึ้นตามลำดับ ตัวอย่างเช่น ในแผนการสอนละครสร้างสรรค์สำหรับเด็กวัย 6-11 ปี ที่ไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับละครสร้างสรรค์มาก่อน ผู้สอนจำเป็นต้องเริ่มจากการใช้แบบฝึกหัดระดับเบื้องต้น เช่น การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า และการใช้จินตนาการในการปฏิบัติกิจกรรม 2-3 ครั้งแรก จากนั้นจึงค่อย ๆ ลดกิจกรรมที่ 1. การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า และ 2. การใช้จินตนาการ ในขณะที่เพิ่มกิจกรรมที่ 3. การใช้ความคิดสร้างสรรค์ และ 4. การเคลื่อนไหวสร้างสรรค์ ในการจัดกิจกรรมครั้งที่ 3-5 จากนั้นลดกิจกรรมที่ 1 2 3 และ 4 ลง ค่อย ๆ เริ่มกิจกรรมที่ 5. การใช้ทำใบ้ 6. การพูดค้นสด และ 7. การแสดงแบบค้นสดในครั้งต่อ ๆ ไป เป็นต้น และเมื่อผู้ร่วมกิจกรรมสามารถใช้ทักษะทุกด้านได้ดีในระดับหนึ่งแล้ว ผู้นำกิจกรรมอาจวิเคราะห์ถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของผู้ร่วมกิจกรรมและออกแบบแผนการสอนโดยเน้นทักษะเฉพาะด้าน เช่น อาจจะเน้นการฝึกทำใบ้โดยให้เป็นการฝึกทักษะในแนวตั้งเพื่อนำไปสู่การแสดงละครแบบค้นสดที่มีคุณภาพในที่สุด การฝึกทักษะในแนวราบเป็นการฝึกทักษะที่เป็น “กระบวนการ” ที่เป็นลำดับขั้นตอนจึงได้รับความนิยมในการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์จากผู้นำกิจกรรมจำนวนมาก

2. การฝึกทักษะในแนวตั้ง หมายถึง การที่ผู้นำกิจกรรมออกแบบแผนการสอนโดยเน้นการฝึกทักษะทางด้านใดด้านหนึ่ง (หรือมากกว่าหนึ่งด้าน) ในแนวที่ลึกกว่าปกติโดยไม่คำนึงถึงการจัดลำดับขั้นตอนการฝึกจากกิจกรรมที่ 1 ไปสู่กิจกรรมที่ 7 แต่ก็สามารถพัฒนาผู้ร่วมกิจกรรมไปสู่การแสดงแบบค้นสดได้ การฝึกทักษะในแนวตั้งมักจะเกิดขึ้นเมื่อผู้นำกิจกรรมมีความเชี่ยวชาญสูง มีความสามารถในการวินิจฉัยจุดแข็งและจุดอ่อนของผู้ร่วมกิจกรรมได้แม่นยำ และสามารถควบคุมกลไกในการดำเนินกิจกรรมได้เป็นอย่างดี ตัวอย่างเช่น การทำละครสร้างสรรค์ให้กับผู้ที่ผ่านกิจกรรมที่ฝึกทักษะต่าง ๆ มาบ้างแล้วหรือมีประสบการณ์มาบ้างแล้วนั้น ผู้นำกิจกรรมอาจจะเลือกที่จะเน้นทักษะด้านใดด้านหนึ่งในแนวตั้ง เช่น การฝึกการพูดค้นสดให้มีความสมจริง น่าเชื่อ ในการออกแบบแผนการสอนและอาจจะยกเว้นแบบฝึกหัดพื้นฐานอื่นๆ โดยที่ผู้นำกิจกรรมตระหนักคืออยู่แล้วว่าการฝึกทักษะในการพูดค้นสดหรือแสดงละครค้นสดนั้นผู้ร่วมกิจกรรมจำเป็นต้องปรับใช้ทักษะอื่น ๆ ทั้งหมดอยู่ในตัวอยู่แล้ว

3. การฝึกทักษะในแนวราบและแนวตั้งร่วมกัน หมายถึง การที่ผู้นำกิจกรรมใช้วิธีการจากลักษณะในข้อที่ 1 โดยเพิ่มลักษณะในข้อที่ 2 เข้าไปในขั้นตอนการวางแผนการสอน วิธีการ

ฝึกทักษะในข้อที่ 3 นี้ยังคงเป็น “กระบวนการ” การฝึกทักษะโดยมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้ร่วมกิจกรรมแบบองค์รวมทางทักษะ (หมายถึงการฝึกทักษะหลายด้านไปพร้อม ๆ กัน) โดยเริ่มจากระดับที่ง่ายไปสู่ระดับที่ยากขึ้นเรื่อย ๆ ในเวลาเดียวกันผู้นำกิจกรรมก็มีการวางแผนเป้าหมายในระยะยาวเพื่อให้เกิดการแสดงละครสร้างสรรค์ที่มีความลุ่มลึกทางด้านเนื้อหาและวิธีการนำเสนอเป้าหมายระยะยาวเช่นนี้ที่ต้องการเวลาในการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นลักษณะของการจัดกิจกรรมในแบบที่ 3 นี้ น่าจะเหมาะต่อการจัดการศึกษาในสถาบันการศึกษา ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาซึ่งต้องใช้เวลาานหลายเดือนในแต่ละภาคการศึกษา

จากลักษณะของการจัดกิจกรรมดังกล่าว ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการฝึกทักษะในแนวราบ เนื่องจากเป็นวิธีที่ได้รับความนิยมจากผู้นำกิจกรรมจำนวนมากและวิธีนี้ยังมีความเหมาะสมกับผู้ร่วมกิจกรรมของซึ่งเป็นกลุ่มทดลองของผู้วิจัย คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ยังไม่ค่อยมีพื้นฐานในด้านการแสดงละคร เนื่องจากเป็นวิธีที่เริ่มฝึกไปจากขั้นตอนที่ง่ายไปสู่ขั้นตอนที่ยากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยสามารถประเมินผู้ร่วมกิจกรรมได้เป็นระยะด้วย

4. วิธีสอนละครสร้างสรรค์

ปาริชาติ จิ่งวิวัฒนาภรณ์ (2547 : 79) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสอนของวิธีสอนละครสร้างสรรค์ไว้ว่าประกอบไปด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กิจกรรมเตรียมความพร้อม (Warm - Up) เป็นการเตรียมความพร้อมด้วยการอบอุ่นร่างกายเป็นส่วนสำคัญ และการทำความเข้าใจกับละครที่จะแสดง การจัดเตรียมพื้นที่สำหรับการแสดง การคัดเลือกผู้แสดงเป็นตัวละครต่าง ๆ ตลอดจนการฝึกซ้อมบทบาทในบางตอนตามความจำเป็น

ขั้นที่ 2 กิจกรรมจูงใจ (Motivation) ขั้นตอนในการสร้างแรงจูงใจนี้อาจจะเริ่มต้นด้วยการถามคำถามที่เร้าปฏิกิริยาการตอบสนองเพื่อคั้งให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มแรก โดยอาจใช้สื่อที่ว่ามีหลายรูปแบบเช่น เกมส์ นิทาน บทกวี บทเพลง วิดิทัศน์ บทสัมภาษณ์ ข่าวสาร บทความ เรื่องสั้น ภาพจำลอง แผนผัง ฯลฯ เพื่อที่จะเป็นการปูพื้นฐานและการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ร่วมกิจกรรมให้ได้มากที่สุด

ขั้นที่ 3 กิจกรรมละครสร้างสรรค์ (Creative Drama) มี 2 ช่วงดังนี้

3.1 กิจกรรมก่อนละคร (Pre - Drama) เป็นการเตรียมความพร้อมในการที่จะแสดงให้กับผู้เรียน เช่น การให้ผู้เรียนใช้จินตนาการในการแสดงบทบาทสมมติสั้น ๆ เพื่อเป็นการฝึกแสดงออกอย่างตัวละคร การสมมติบทบาทก่อนละครนี้ไม่ใช่และไม่เหมือนกับการแสดงละครทั้งเรื่อง นอกเหนือจากการทดลองเป็นตัวละครแล้ว ครูยังสามารถใช้ช่วงเวลานี้เตรียมความพร้อม

กับผู้เรียนในเรื่องอื่น ๆ อีก เช่น เตรียมว่าจะแสดงละครฉากไหน คอนเท้นท์บ้าง เตรียมสถานที่ในห้องเรียนให้เหมาะสมกับสถานที่ในละครโดยเน้นความเรียบง่ายและใช้ความคิดสร้างสรรค์ให้มากที่สุด เตรียมอุปกรณ์ที่จะใช้ประกอบการแสดง ตกงกตกตาในการแสดง จัดลำดับกลุ่มการแสดง และขั้นตอนที่ขาดไม่ได้คือ การคัดเลือกว่าใครจะแสดงเป็นตัวไหน อย่างไร ตลอดจนการแบ่งและมอบหมายหน้าที่ให้สมาชิกแต่ละคนในแต่ละกลุ่ม

3.2 กิจกรรมละคร (Drama Playing) เป็นช่วงที่ผู้เรียนจะได้แสดงออกถึงบทบาทของตัวละครหลังจากที่มีการเตรียมความพร้อมมาพอสมควรแล้ว ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัย อบอุ่น เป็นกันเองแต่จริงจัง เพื่อที่จะให้ผู้แสดงและผู้ชมซึ่งเป็นผู้ร่วมกิจกรรมด้วยกันนั้น สามารถทุ่มเทสมาธิให้กับละครชิ้นสุดท้ายที่กำลังจะเกิดขึ้นภายในห้องทำกิจกรรมให้ได้

ขั้นที่ 4 การประเมินผล (Evaluation) การประเมินผล มี 2 ลักษณะคือ

4.1 การประเมินผลที่สอดคล้องระหว่างปฏิบัติกิจกรรมแต่ละส่วน หมายถึง การที่ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นหรือแสดงปฏิกิริยาต่อการปฏิบัติของผู้เรียนในแต่ละขั้นตอนของกิจกรรมโดยมากจะเป็นการแสดงออกด้วยการวิจารณ์ในเชิงสร้างสรรค์ด้วยวาจาด้วยเสียงปรบมือ ด้วยการให้กำลังใจและเป็นการประเมินผลในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ

4.2 การประเมินผลการเรียนรู้ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแผนการสอน ขั้นตอนนี้มีความสำคัญมากที่สุด เพราะเป็นขั้นตอนที่ผู้ร่วมกิจกรรมและผู้นำกิจกรรมต้องให้ความสำคัญเป็นกลางในการมองผลงานที่เกิดขึ้นจากการแสดงละคร ผู้นำกิจกรรมควรพิจารณาว่าผลที่เกิดขึ้นทั้งหมดตรงกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 37-39) ได้อธิบายถึงขั้นตอนของการวางกระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนละครสร้างสรรค์ว่าประกอบไปด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อม (Warm - Up) เป็นการเตรียมความพร้อมด้วยการอบอุ่นร่างกายเป็นส่วนสำคัญในการทำให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัว และเกิดสมาธิพร้อมที่จะเข้าสู่กระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยความพร้อมทางด้านร่างกาย สมองและอารมณ์ ในขั้นตอนต่อไป

2. กิจกรรมจูงใจ (Motivation) หมายถึง การใช้คำถาม หรือสื่อประเภทต่างๆ ในการกระตุ้นความสนใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ หรือทำความเข้าใจกับประเด็นที่ได้ถูกหยิบยกขึ้นมา ขั้นตอนในการสร้างแรงจูงใจนี้ อาจจะเริ่มต้นด้วยการถามคำถามที่เร้าปฏิกิริยาการตอบสนอง เพื่อดึงให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มแรก จากนั้นผู้นำกิจกรรมอาจนำเสนอข้อมูลที่จำเป็นต่อการแสดงละครในช่วงท้าย “ข้อมูล” ที่ว่านี้หมายถึง สื่อที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นที่จะนำไปสู่การอภิปราย หรือการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่

วางไว้ สื่อที่ว่านี้มีหลายรูปแบบเช่น เกม นิทาน บทกวี บทเพลง ทัศนศิลป์ บทสัมภาษณ์ ข่าวสาร บทความ เรื่องสั้น ภาพจำลอง แผนผัง เป็นต้น ผู้นำต้องพิจารณาความเหมาะสมเองว่าจะใช้ ข้อมูลและเวลาเท่าไรและอย่างไร เพื่อที่จะเป็นการปูพื้นฐานและการสร้างแรงจูงใจในการแสวงหาคำตอบให้กับผู้ร่วมกิจกรรมให้ได้มากที่สุด

3. กิจกรรมละครสร้างสรรค์ (Creative Drama) แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ

3.1 กิจกรรมก่อนละคร (Pre - Drama) หมายถึง การเตรียมความพร้อมในการ ที่จะแสดงให้กับผู้เรียน กิจกรรมเหล่านี้มี 2 ลักษณะคือ การฝึกซ้อมการแสดงเป็นตัวละคร ในสถานการณ์ต่าง ๆ และการวางแผนว่าจะแสดงละครอย่างไร เช่น สมมติว่าแสดงละครเรื่อง ลูกหมูสามตัว ครูอาจจะกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนลองแสดงท่าทางการสร้างบ้านของลูกหมูแต่ละตัว เพื่อให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสทดลองเล่นกับจินตนาการของตนเอง ระหว่างที่ผู้เรียนกำลังทดลองเป็นตัวละครอยู่นั้น ผู้สอนต้องใช้ความสามารถในการสังเกตและให้คำแนะนำที่ดี ๆ แก่ผู้เรียนเพื่อช่วยให้เขาแสดงออกได้อย่างมีสมาธิและสมจริง

3.2 กิจกรรมละคร (Drama Playing) เมื่อมีการเตรียมความพร้อมมาพอสมควรแล้ว ผู้เรียนก็จะมีความมั่นใจและความพร้อมที่จะแสดง ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัย อบอุ่น เป็นกันเองแต่จริงจัง เพื่อที่จะให้ผู้แสดงและผู้ชมซึ่งเป็นผู้ร่วมกิจกรรมด้วยกันนั้น สามารถทุ่มเทสมาธิให้กับละครคั่นสดที่กำลังจะเกิดขึ้นภายในห้องทำกิจกรรมให้ได้ เป็นที่น่าสังเกตว่าในการแสดงละครสร้างสรรค์นั้น จะไม่มีการอนุญาตให้บุคคลที่ไม่ได้ร่วมกิจกรรมมาโดยตลอดเข้าชม เพราะว่าการมีผู้ชมที่เป็นคนอื่นที่มีใบหน้าบุคคลที่ได้ผ่านกระบวนการกลุ่มมานั้น มักจะสร้างความแปลกแยก ให้เกิดกับผู้ร่วมกิจกรรม และเป็นสาเหตุแห่งความรู้สึกที่ไม่ปลอดภัยในการแสดง ทำให้ผู้แสดงเกิดอาการประหม่าและเกร็ง ส่งผลให้กระบวนการละครสร้างสรรค์เกิดการสะดุดและอาจไม่สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้

4 การประเมินผล (Evaluation) การประเมินผลในกระบวนการละครสร้างสรรค์ มี 2 ลักษณะคือ

4.1 การประเมินผลที่สอดแทรกระหว่างปฏิบัติกิจกรรมแต่ละส่วน หมายถึง การที่ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นหรือแสดงปฏิกิริยาต่อการปฏิบัติของผู้เรียน ในแต่ละขั้นตอนของกิจกรรม โดยมากจะเป็นการแสดงออกด้วยการวิจารณ์ในเชิงสร้างสรรค์ ด้วยวาจา ด้วยเสียงปรบมือ ด้วยการให้กำลังใจ และเป็นการประเมินผลในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ

4.2 การประเมินผลการเรียนรู้ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแผนการสอน ขั้นตอนนี้มีความสำคัญมากที่สุด เพราะเป็นขั้นตอนที่ผู้ร่วมกิจกรรมและผู้นำกิจกรรมต้องใช้ความ

เป็นกลางในการมองผลงานที่เกิดขึ้นจากการแสดงละคร ผู้นำกิจกรรมควรพิจารณาว่าผลที่เกิดขึ้นทั้งหมดตรงกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ การตั้งคำถามที่จะนำไปสู่ข้อสรุปว่าการเรียนรู้ที่วางไว้นั้นบรรลุหรือไม่จึงเป็นทักษะที่สำคัญและละเอียดอ่อนเป็นอย่างยิ่ง

จากข้างต้นสรุปได้ว่า วิธีสอนละครสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการละครที่ให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยและเป็นมิตรต่อผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนแสดงออกซึ่งทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ ซึ่งมีขั้นตอนวิธีสอน 4 ขั้นตอน ได้แก่ กิจกรรมเตรียมความพร้อม กิจกรรมจูงใจ กิจกรรมละครสร้างสรรค์ และกิจกรรมประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยได้นำขั้นตอนดังกล่าวทั้ง 4 ขั้นตอนมาใช้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ซึ่งประกอบไปด้วยทักษะต่างๆ หลายทักษะดังจะกล่าวต่อไป

5. ทักษะต่าง ๆ ในการแสดงละครสร้างสรรค์

ปาริชาติ จึงวิวัฒน์ภรณ์ (2547 : 42-73) ได้กล่าวถึงทักษะต่าง ๆ ในการแสดงละครสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า (Sensory Recall) บางครั้งเราอาจจะลืมใช้ศักยภาพมหาศาลที่มีอยู่ในตัวเราทุกคนอย่างเต็มที่ การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ไม่ว่าจะเป็นการดู การฟัง การลิ้มรส การได้กลิ่น การสัมผัสนั้น เป็นการใช้ประสบการณ์ที่จะนำไปสู่การสร้างจินตภาพ (image) ซึ่งจะนำไปสู่จินตนาการ (Imagination) ได้ดีที่สุดในที่สุด การที่เรามีสติกับการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้านอกจากจะเป็นการเพิ่มพูนความละเอียดอ่อนของประสบการณ์ชีวิต เพื่อที่จะสะสมไว้ในคลังประสบการณ์ที่มีอยู่ในสมองแล้ว ยังเป็นการช่วยให้เราเกิดความเข้าใจในความสามารถอันพิเศษสุดของมนุษย์ในด้านต่างๆ นี้อีกด้วย

2. การใช้จินตนาการ (Imagination) หมายถึง ความสามารถในการพัฒนามโนภาพใหม่ ๆ ซึ่งมีโนภาพเหล่านี้มีแรงจูงใจมาจากสิ่งที่ปรากฏอยู่เบื้องหน้าหรือจากประสบการณ์ในอดีต การจินตนาการนั้นมีความซับซ้อนกว่าการคิดภาพทั่ว ๆ ไปตรงที่ว่าการใช้จินตนาการนั้นต้องมีการคัดสรรใจและปลดปล่อยความคิดให้เป็นอิสระ เวลาที่เราคิดภาพต่าง ๆ นั้นเราได้พยายามเคลื่อนไหวภาพนั้นด้วยความคิดของเราเอง แต่เมื่อการคิดภาพได้รับการขยายผลไปเป็นจินตนาการ เราจะพบว่าจินตนาการนั้นเคลื่อนไหวด้วยตัวของมันเองได้โดยปราศจากการควบคุมทางความคิดที่ตายตัว หากเรามีจินตนาการที่ดีแล้วเราจะสามารถมองภาพ ๆ หนึ่งแล้วเขียนเรื่องแต่งบทกวีหรือแม้แต่เขียนบทละครนั้นขึ้นมาหนึ่งเรื่องได้

3. การใช้ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) การจินตนาการนั้นจะสมบูรณ์แบบที่สุดก็ต่อเมื่อมีการแสดงออกมาด้วยความคิดสร้างสรรค์ เรารู้จักจินตนาการของนักดนตรีได้จากดนตรีที่เขาสร้างสรรค์ขึ้นมา เรารู้จักจินตนาการของกวีก็จากกวีนิพนธ์ เรารู้จักจินตนาการของช่างตัดเสื้อจากผลงานเสื้อผ้าของเขาเช่นเดียวกัน ดังนั้นความคิดสร้างสรรค์จึงหมายถึงการกระทำที่เกิดจากความคิดของตัวเอง เป็นตัวของตัวเองไม่ลอกแบบใคร

4. การเคลื่อนไหวสร้างสรรค์ (Creative Movement) การเคลื่อนไหวร่างกายเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาการมนุษย์นับตั้งแต่วัยเด็กจนถึงผู้ใหญ่ การเคลื่อนไหวสร้างสรรค์คือ การที่ผู้ร่วมกิจกรรมใช้ร่างกายของตนเองในการแสดงออก ซึ่งความรู้สึกละเอียดและจินตนาการเพื่อที่จะสื่อสารกับผู้อื่น เด็กทุกคนมีแรงกระตุ้นโดยธรรมชาติต่อการเคลื่อนไหวตามจังหวะต่าง ๆ อยู่แล้ว ดังนั้นหากผู้นำกิจกรรมสามารถสร้างโอกาสให้เด็กและผู้ใหญ่ ได้เคลื่อนไหวตามจินตนาการในจังหวะต่างๆ อย่างเสรี ก็จะเป็นการปลูกสัญชาตญาณของเสรีภาพในการแสดงออกให้กลับคืนมาอีกครั้ง การเริ่มกิจกรรมละครสร้างสรรค์ด้วยการเคลื่อนไหวนั้นเป็นเรื่องที่สอดคล้องต่อธรรมชาติของเด็กมากกว่าการเริ่มต้นด้วยการพูดบรรยายและการเคลื่อนไหวโดยใช้จังหวะ (Rhythmic Movement) และการร้องเพลงหรือเคลื่อนไหวประกอบจังหวะนั้นเป็นการเคลื่อนไหวที่สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กในเวลาเดียวกันก็เป็นกรอบที่ช่วยให้เด็กสามารถแสดงออกได้อย่างมีวินัย การเคลื่อนไหวอย่างสร้างสรรค์เป็นเรื่องที่สำคัญมากในการที่เด็กจะพัฒนาต่อไปเพื่อเรียนรู้วิธีการทำงานอย่างมีวินัยและมีเสรีภาพในการแสดงออกในตนเอง

5. การใช้ท่าใบ้ (Pantomime) หมายถึง การแสดงออกซึ่งความคิดบางอย่างด้วยการเคลื่อนไหวหรือการใช้ท่าทางโดยไม่ใช้คำพูด การใช้ท่าใบ้เป็นการสร้างความเชื่อด้วยภาพมายาที่เกิดจากการสมมุติ ทำให้ผู้ชมเกิดความเชื่อว่ามีสิ่งของหรือวัตถุอยู่ในความว่างเปล่าของพื้นที่ในการแสดงนั้น มีหลายคนเข้าใจผิดว่าการใช้ท่าใบ้นั้น หมายถึง การแสดงศิลปะละครใบ้ (Mime) และอาจจะคิดว่าการใช้ท่าใบ้คือ การทำสีหน้าให้เป็นสีขาว และใช้ท่าทางที่ต้องผ่านการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี แต่แท้ที่จริงแล้วการใช้ท่าใบ้หรือ “แพนโทไมม์” ในละครสร้างสรรค์นั้นมีลักษณะที่เป็นอิสระและเรียบง่ายกว่าศิลปะของละครใบ้อยู่มาก เป็นสิ่งที่เด็กสามารถทำได้ตามธรรมชาติของเด็กวัย 5-11 ขวบนั้น ชอบแสดงออกด้วยท่าทางอยู่แล้วและเนื่องจากการใช้ท่าใบ้ใช้จินตนาการและการสมมุติเป็นฐาน ดังนั้นการใช้ท่าใบ้จึงเป็นการลดความกดดันที่จะต้องคิดบทสนทนา จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีสำหรับการฝึกฝนการแสดงและถ้าหากมีการฝึกฝนในขั้นสูงก็อาจจะพัฒนาต่อไปจนกลายเป็นศิลปินละครใบ้ต่อไปได้

6. การพูดค้นสด (Verbal Improvisation) หมายถึง การแสดงออกซึ่งความคิดอย่างใดอย่างหนึ่งโดยฉับพลัน ภายใต้เงื่อนไขบางอย่างที่ถูกกำหนดขึ้น ซึ่งการแสดงออกนี้อาจจะเป็นการแสดงออกด้านการเคลื่อนไหว การใช้วาจา การวาดภาพ การประพันธ์ หรือการบรรเลงดนตรีก็ได้ โดยมีเงื่อนไขว่าเป็นการแสดงออกที่เกิดขึ้นแบบสด ๆ ฉับพลัน ไม่ได้แสดงออกตามสิ่งที่ถูกบันทึกไว้ล่วงหน้ามาก่อนนั่นเอง เช่น แสดงละครโดยไม่ได้ใช้การท่องจำบท บรรเลงดนตรีโดยไม่อาศัยคตินิพนธ์ เป็นต้น

การพูดค้นสดนั้นเป็นทักษะที่สามารถพัฒนาได้เช่นเดียวกับการฝึกทักษะอื่น ๆ การฝึกทักษะนี้ควรจะเริ่มต้นจากสถานการณ์ง่าย ๆ ก่อน แล้วจึงค่อย ๆ เพิ่มความซับซ้อนของตัวละครและสถานการณ์เข้าไป จนกระทั่งผู้แสดงสามารถค้นสดได้จากสถานการณ์หลาย ๆ แบบเนื่องจากการพูดค้นสดนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และการใช้ภาษา ดังนั้นระดับความสามารถทางภาษาในเด็กแต่ละวัยย่อมมีผลต่อกิจกรรมแบบนี้ ผู้นำกิจกรรมควรจะหาวิธีปรับใช้กิจกรรมให้สอดคล้องและเหมาะสมต่อพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัย และเนื่องจากการค้นสดเป็นทักษะในการแสดงชนิดหนึ่ง การฝึกฝนทักษะจึงสามารถทำได้อย่างเป็นขั้นตอนโดยเริ่มฝึกจากสิ่งที่ย่างไปหาสิ่งที่ยากขึ้น หรือเริ่มจากการค้นสดตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ (Given Circumstances) ที่ไม่ซับซ้อนเกินไปพร้อม ๆ กับเป็นตัวละครที่ไม่ซับซ้อนมากเกินไป การที่ผู้ร่วมกิจกรรมได้ฝึกค้นสดภายใต้สถานการณ์ที่แตกต่างกันหลาย ๆ สถานการณ์นั้นจะทำให้ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดความมั่นใจในการค้นสด และเข้าใจการปฏิบัติตามกติกาของการค้นสด อีกทั้งยังช่วยให้เกิดทักษะการเป็นตัวละคร (Characterization) ที่น่าเชื่อถือมากขึ้นเรื่อย ๆ

7. การแสดงละครแบบพูดค้นสด (Improvisational Drama) การแสดงละครแบบค้นสดเป็นเป้าหมายหลักการแสดงในละครสร้างสรรค์ เนื่องจากผู้ร่วมกิจกรรมจำเป็นต้องใช้ทักษะที่ได้รับการฝึกฝนมาหลาย ๆ ด้าน เช่น การใช้การสังเกต ประสาทสัมผัสทั้งห้า การใช้จินตนาการ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ การเคลื่อนไหว การใช้ท่าไป การใช้คำพูด ทั้งหมดรวมกันภายใต้สถานการณ์สมมุติและภายใต้การสร้างตัวละครที่มีความน่าเชื่อถือ ดังนั้นหากการแสดงค้นสดมีคุณภาพ ย่อมจะสามารถนำไปสู่ความเข้าใจในสุนทรียศาสตร์ของการแสดงและสามารถนำไปสู่การอภิปรายในสาระเนื้อหาต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ในละครสร้างสรรค์ได้

พรรัตน์ คำรุง (2547 : 80 - 82) กล่าวถึงกิจกรรมละครสร้างสรรค์ว่า ประกอบไปด้วยขั้นตอนการฝึกทักษะต่างๆ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การฝึกจินตนาการผ่านการรับรู้จากประสาทสัมผัสทั้งห้า คือ ผ่านการมองเห็น การฟัง การดมกลิ่น การชิม การสัมผัส ถ้าเราฝึกให้เด็กได้ใช้ประสาทการรับรู้อย่างมีสมาธิ

จะช่วยพัฒนาเด็กให้เป็นคนช่างสังเกต ช่างจดจำ ละเอียดละเอียด มีความรู้สึกไว ตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลง เรียนรู้ที่จะปฏิบัติตน รู้จักวางตัว และปรับตนเองให้เหมาะสม

2. ฝึกการพัฒนาร่างกายและการเคลื่อนไหว การเรียนรู้เรื่องร่างกายและกล้ามเนื้อจะช่วยให้เด็กรู้จักการควบคุมและฝึกการใช้ร่างกายเพื่อสื่อความหมาย ความคิด ตลอดจนจินตนาการ ทำให้เด็กมีอิสระในการเคลื่อนไหว และเข้าใจขอบเขตผละกำลังของตนเพื่อเป็นพื้นฐานในการเล่น กีฬา การเดินรำ การละคร หรือแม้กระทั่งการเข้าสังคม

3. ฝึกलिลาทำไป เป็นการสื่อสารโดยไม่ใช้คำพูด เป็นการนำการเคลื่อนไหวมาใช้กับจินตนาการเพื่อสื่อความคิด เป็นการเลียนลักษณะท่าทางการกระทำ อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น ภาษาท่าทางนี้เป็นภาษาสากลที่มนุษย์ทุกชาติทุกภาษามองเห็นและเข้าใจได้

4. ฝึกการแสดงละครสด การแสดงละครสดสำหรับเด็กนั้นเน้นที่สถานการณ์และการเป็นตัวละครในสถานที่จำลอง การเลียนแบบบุคคลที่รู้จัก จะช่วยให้เด็กรู้จักการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า รู้จักการพูด การฟัง การทำงานร่วมกับผู้อื่น และพัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบ

5. ฝึกการแสดงละครเป็นเรื่อง ละครที่เด็ก ๆ ฝึกนั้นควรเป็นละครที่มีเรื่องราวสนุกสนาน มีโครงเรื่องชัดเจน เป็นเรื่องที่น่ามาจากหนังสือเด็กหรือวรรณกรรมที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ในการแสดงละครนี้เด็กจะได้ฝึกรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ฝึกภาษาการตอบได้ในสถานการณ์และได้ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่นให้บรรลุเป้าหมายอีกด้วย

6. ฝึกการวิจารณ์และรับฟังการวิจารณ์อย่างมีเหตุผล ในการจัดกิจกรรมการละครควรให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างเท่าเทียมกัน เมื่อใกล้หมดเวลาครูต้องจัดให้มีการพูดถึงบทบาทการเล่นของแต่ละคน โดยใช้ความจริงใจซึ่งครูจะต้องสร้างทัศนคติที่ดีในการกล้าพูดแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและเพื่อให้เด็กรู้จักการรับฟังความคิดเห็นอย่างเหมาะสม

โกวิท ประวาลพฤษย์ (2552 : 125-137) กล่าวถึงทักษะในการแสดงละครสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. การพัฒนาประสาทสัมผัสทั้งห้า ซึ่งได้แก่ การเห็น การได้กลิ่น การได้ยิน การสัมผัสรวมทั้งการลิ้มรส การพัฒนาประสาทสัมผัสทั้งห้านี้จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้แสดงจะต้องพัฒนาให้เกิดการรับรู้ตามสภาพต่าง ๆ เพื่อให้ไวต่อการสร้างสรรค์ผลงาน

2. การเคลื่อนไหวตามจินตนาการ เป็นการเคลื่อนไหวเพื่อสื่อความหมายให้การแสดงดำเนินไปอย่างน่าติดตาม นอกจากนี้การเคลื่อนไหวอาจเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างบรรยากาศและช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพของผู้แสดงได้อย่างชัดเจนมากขึ้น ดังนั้นการเคลื่อนไหวจะต้องมีความงดงามของเส้น สี รูปร่าง รูปทรง เพื่อส่งผลถึงอารมณ์และความรู้สึกของผู้ชมด้วย

3. การใช้จังหวะของเสียง การใช้เสียงของผู้แสดงละครเป็นการสื่อให้เห็นถึงการแสดงออกของผู้แสดงทั้งด้านความคิด อุปนิสัย จินตนาการ และอารมณ์ของผู้แสดงแต่ละบทบาท การใช้เสียงของนักแสดงจะมีลักษณะของ ความห้วน ความแหลม ความดิ่ง ความค้อย ซึ่งจะต้องมีคุณภาพและสอดคล้องกับจังหวะของการเคลื่อนไหวตามบทบาทและจังหวะของการพูดรวมถึงจะต้องมีน้ำเสียงที่สื่อถึงอารมณ์ ความรู้สึกและความหมายของตัวละคร ดังนั้นผู้แสดงละครจะต้องฝึกฝนให้มีความชำนาญ

4. การใช้บทบาทสมมติและภาษา ในการแสดงละครผู้แสดงแต่ละคนก็จะมีบทบาทในชีวิตจริงแตกต่างกันไป แต่เมื่อแสดงแล้วก็ต้องสวมบทบาทที่ได้รับให้สมกับบทบาทนั้น ๆ ซึ่งผู้กำกับการแสดงจะเป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมของตัวผู้แสดงต่อบทบาทที่จะได้รับว่าเหมาะสมกันหรือไม่ จากนั้นผู้ที่ได้รับบทบาทจะต้องเปรียบเทียบกับตัวเองกับตัวละครว่า มีบุคลิกลักษณะความคิด และอุปนิสัยใจคออย่างไร เพื่อจะได้สวมบทบาทว่าเมื่อตัวละครประสบกับสถานการณ์หนึ่ง ๆ ตัวละครจะแก้ปัญหาได้อย่างไรและใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบทบาทที่แสดงได้หรือไม่

สุนนมาลย์ นิมเนตทิพันธ์ และคณะ (2552 : 193-195) กล่าวถึงกิจกรรมที่ใช้ในการแสดงละครสร้างสรรค์ ดังนี้

1. จังหวะและการเคลื่อนไหวร่างกาย เป็นการฝึกให้นักแสดงได้ใช้อวัยวะทุกส่วนได้อย่างคล่องแคล่ว แต่หลักสำคัญจะต้องเคลื่อนไหวอย่างอิสระ พร้อมทั้งรับฟังจังหวะและเคลื่อนไหวให้ได้ตามอารมณ์และความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร

2. การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้นและการสัมผัสด้วยกาย เพื่อให้มีความไวและความละเอียดอ่อนจนกระทั่งสามารถนำไปใช้ในการแสดงได้อย่างดี

3. การแสดงด้วยท่าทาง นักแสดงจะต้องพยายามแสดงให้ชัดเจนที่สุดโดยไม่ต้องใช้คำพูดบรรยายกิริยาท่าทาง แต่สื่อออกมาให้ผู้ชมทายได้ว่าเป็นอะไรหรือกำลังทำอะไรอยู่ เช่น แต่งตัว อาบน้ำ ทานอาหาร เป็นต้น

4. การแสดงละครสด คือละครที่ผู้แสดงยังไม่ได้เตรียมการฝึกซ้อมมาก่อน แต่คิดคำพูดและเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้นเอง เป็นเหตุการณ์เฉพาะหน้าที่ผู้แสดงแต่ละคนไม่ทราบล่วงหน้ามาก่อนว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจะลงเอยอย่างไร ผู้แสดงจะต้องใช้ไหวพริบปฏิภาณในการโต้ตอบให้ละครดำเนินไปเรื่อย ๆ จนจบ

5. การสร้างเรื่องราว การแสดงละครและการแสดงบทบาทสมมติ คือการนำเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงมาผู้เป็นเรื่องโดยจะมีตัวละครที่เป็นมนุษย์ สิ่งของหรือสัตว์ต่าง ๆ ที่มีบทบาทสามารถสื่อสารกัน ได้เป็นเรื่องราวพร้อมกับแสดงออกด้วยท่าทาง โดยที่ผู้แสดงจะต้องมีความเชื่อว่า

คนกำลังแสดงเป็นสิ่งที่นั่น ในขั้นนี้ผู้แสดงจะได้นำประสาทสัมผัสทั้งห้ามาใช้ในการแสดงให้สมจริง

6. การประเมินผล เป็นสิ่งสำคัญของการทำกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพราะเมื่อจบการแสดงแล้วก็ต้องมีการวิพากษ์วิจารณ์การแสดงว่าเป็นอย่างไร ตัวละครตัวไหนแสดงดีที่สุด สามารถสร้างอารมณ์ได้สมบทบาททำให้คนดูเชื่อได้แค่ไหน การวิจารณ์จะเป็นการสรุปบททวนสิ่งที่แสดงหรือกระทำลงไป ส่งเสริมให้ผู้แสดงมีความมั่นใจในความพยายามและรับรู้ผลสำเร็จของตนเองรวมทั้งเป็นการชี้ให้เห็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อการแสดงในครั้งต่อไป

จากทักษะต่าง ๆ ในละครสร้างสรรค์ข้างต้นนั้นจะแสดงให้เห็นว่าทุกทักษะมีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการฝึกฝนในละครสร้างสรรค์ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกทักษะละครสร้างสรรค์ 7 ตอนซึ่งครอบคลุมทักษะละครสร้างสรรค์ทั้งหมด มาใช้ในการฝึกทักษะให้กับผู้เรียนทั้งนี้ในการฝึกทักษะให้เป็นไปอย่างราบรื่นและเกิดผลดีนั้นขึ้นอยู่กับการวางแผนกิจกรรมการสอน ดังนั้นจึงได้ศึกษาถึงวิธีการจัดทำแผนการสอนในละครสร้างสรรค์เป็นขั้นตอนต่อไป

6. การจัดทำแผนการสอนละครสร้างสรรค์

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2546: 38-46) กล่าวว่า หลังจากที่ผู้สอนได้ศึกษาหลักสูตรการศึกษาของสถานศึกษาและได้ทำความเข้าใจกับ มาตรฐานการเรียนรู้ ที่หลักสูตรได้กำหนดให้เรียบร้อยแล้ว ผู้สอนย่อมสามารถกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ (Learning Goals) และ จุดประสงค์การเรียนรู้ (Learning Objective) ซึ่งเป็นความต้องการระยะสั้นได้อย่างชัดเจน

1. การวางเป้าหมายการเรียนรู้ (Learning Goals) ด้วยการใช้ละครสร้างสรรค์เป็นยุทธศาสตร์การสอนมี 3 แนวทาง คือ

1.1 การทำละครสร้างสรรค์เพื่อเรียนรู้ความรู้หรือประเด็นความคิดใหม่ ๆ
(Learning New Knowledge or Concept Through Drama)

1.2 การทำละครสร้างสรรค์เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะการละคร
(Learning about Art of Drama)

1.3 การทำละครสร้างสรรค์เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง
(Learning about Self Through Drama)

ผู้วางแผนการสอนอาจจะเลือกเพียงเป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่งเป็นหลักหรือจะเลือกมากกว่า 1 เป้าหมายก็ย่อมต้องขึ้นอยู่กับ เนื้อหาหลักสูตร เวลา ความพร้อมและประสบการณ์ที่ผ่านมาของผู้เรียน การวางแผนเป้าหมายการเรียนรู้เป็นเรื่องใหญ่และเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง ผู้สอนจะต้องวางแผนเป้าหมายให้อยู่บนสภาพของความเป็นจริงของบริบทที่จะจัดทำกิจกรรมละครสร้างสรรค์ และตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นไปได้ ทั้งนี้ความสามารถในการบูรณาการประสบการณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียนละครสร้างสรรค์ย่อมเป็นเรื่องเกี่ยวกับทักษะ ความสามารถและประสบการณ์ของครูผู้สอนด้วย ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงตัวอย่างการวางแผนเป้าหมายระยะยาวของวิชาละครสร้างสรรค์ ตามมาตรฐานช่วงชั้นของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

ชนิดของเป้าหมายการเรียนรู้	ตัวอย่างการวางแผนเป้าหมาย
1. การทำละครสร้างสรรค์เพื่อเรียนรู้ความรู้หรือประเด็นความคิดใหม่ๆ (Learning New Knowledge or Concept Through Drama)	เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ “วัฒนธรรมข้าว” ของไทย
2. การทำละครสร้างสรรค์เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะการละคร (Learning about Art of Drama)	เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับศิลปะของการแสดง อันได้แก่ เข้าใจถึงกระบวนการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การใช้ท่าไป้ การใช้บทบาทสมมติและการค้นสด ตลอดจนการวิจารณ์ที่สร้างสรรค์
3. การทำละครสร้างสรรค์เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง (Learning about Self Through Drama)	เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบตัวเองในด้านความรู้ความสามารถ และศักยภาพที่ตนเองมีอยู่

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเป้าหมายระยะยาว คือการทำละครสร้างสรรค์เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะการละคร เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับศิลปะของการแสดงละครสร้างสรรค์ อันได้แก่ ทักษะทั้ง 7 ด้านของละครสร้างสรรค์ ตลอดจนเข้าใจถึงกระบวนการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

2. การวางจุดประสงค์การเรียนรู้ (Learning Objective)

การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้สำหรับการสอนในแต่ละครั้งนั้น ผู้สอนควรกำหนดจุดประสงค์ให้เหมาะสมกับเวลา ความสามารถ และพัฒนาการที่ผ่าน ๆ มาของผู้เรียน การวางจุดประสงค์ที่มากเกินไปหรือยากเกินไปอาจเป็นอุปสรรคต่อการสอนให้ประสบความสำเร็จได้ ก่อนที่ผู้เขียนแผนการสอนจะเลือกว่าแผนการสอนในแต่ละครั้งควรจะต้องตั้งจุดประสงค์อย่างไร ผู้เขียนแผนการสอนควรต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายการเรียนรู้ และเข้าใจในกระบวนการของละครสร้างสรรค์เป็นอย่างดี ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงตัวอย่างของการวางจุดประสงค์การเรียนรู้

เป้าหมายการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้
เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ “วัฒนธรรมข้าว” ของไทย	<p>เพื่อให้ผู้เรียน....</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการทำนา 2. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตำนานของ “แม่โพสพ” 3. มีความรู้ความเข้าใจขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยที่เกิดจากวัฒนธรรมข้าว
เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับศิลปะของการแสดง อันได้แก่ เข้าใจถึงกระบวนการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การใช้ทำไป การใช้บทบาทสมมติและการค้นสอดคลอคอนการวิจารณ์ที่สร้างสรรค์	<p>เพื่อให้ผู้เรียน...</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ฝึกทักษะการเคลื่อนไหวสร้างสรรค์ และการใช้ทำไป การพูดค้นสอดเพื่อให้สามารถสร้างความเชื่อในการแสดงได้อย่างมีสมาธิในระดับหนึ่ง 2. ฝึกการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม 3. ฝึกการแสดงความคิดเห็นตามการรับรู้และความรู้ตีของตน 4. เห็นประโยชน์ของละครสร้างสรรค์เพื่อนำไปใช้กับชีวิตจริงได้

ตารางที่ 4 (ต่อ)

เป้าหมายการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้
เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบตัวเองในด้านความรู้ ความสามารถ และศักยภาพที่ตนเองมีอยู่	<p>เพื่อให้ผู้เรียน....</p> <ol style="list-style-type: none"> ค้นพบคุณลักษณะบางอย่างที่มีอยู่ในตัวเอง เช่น ความกล้าแสดงออก ความเป็นผู้นำ ความมีน้ำใจ ความเสียสละ เป็นต้น ค้นพบความสามารถในด้านต่าง ๆ ของตัวเอง เช่น ด้านการแสดง ด้านการเสนอความคิด ด้านการอ่าน เป็นต้น

7. บทบาทและทักษะของผู้นำกิจกรรม หรือผู้สอน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 46) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้สอนและผู้นำกิจกรรมไว้ว่านอกเหนือจากการวางแผนการสอนแล้ว ผู้นำกิจกรรมในละครสร้างสรรค์ยังมีบทบาทในการ “อำนวยความสะดวก” (Facilitate) กระบวนการทั้งหมดของละครสร้างสรรค์ให้เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ โดยมุ่งให้ผู้ร่วมกิจกรรมหรือผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการนี้ “ผู้อำนวยความสะดวก” ต้องสามารถทำหน้าที่ใน 3 บทบาทคือ

1. บทบาทครูผู้สอน (Teacher) มีหน้าที่สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ให้ความรู้และคำสั่งในการปฏิบัติกิจกรรม
2. บทบาทครูพี่เลี้ยง (Coach) มีหน้าที่ให้การกระตุ้น ให้กำลังใจ ให้คำสั่งข้างเคียง (Side - Coaching) เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ดีขึ้น
3. บทบาทครูผู้กำกับการแสดง (Director) มีหน้าที่ให้คำปรึกษา การชี้แนะเกี่ยวกับการแสดง นับตั้งแต่การวางแผนการแสดงละคร การฝึกซ้อมทักษะการแสดง การใช้องค์ประกอบต่าง ๆ ในการแสดง เช่น การใช้พื้นที่ในการแสดง การใช้อุปกรณ์ประกอบการแสดง เป็นต้น

จากบทบาทข้างต้น จะเห็นได้ว่าการทำหน้าที่ของผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดประสิทธิภาพนั้น ผู้นำกิจกรรมควรมีความรู้และทักษะในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ความรู้และทักษะด้านการสอน ผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่อไปนี้
 - 1.1 ความมุ่งหมายและหลักการเกี่ยวกับการศึกษาโดยมีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ การปฏิรูปการศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและปรัชญาการศึกษาต่าง ๆ

1.2 ทฤษฎีพัฒนาการในด้านร่างกาย สมอง อารมณ์ สังคม ของผู้เรียนในวัยต่าง ๆ เข้าใจข้อจำกัดของผู้เรียนในแต่ละกลุ่มวัย ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้เรียนทั่วไปหรือกลุ่มผู้เรียนที่เป็นบุคคลพิเศษ (ซึ่งมีความต้องการหรือความต้องการพิเศษ)

1.3 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบต่าง ๆ เช่น ทฤษฎีรูปแบบการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุข ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิด ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย เป็นต้น

1.4 เทคนิคการการสอนหรือเทคนิคการสื่อสาร ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุดในการเป็นผู้สอน นอกเหนือจากการมีความรู้ในสิ่งที่ตนสอนเป็นอย่างดีแล้ว ผู้สอนควรมีความสามารถในการสื่อสาร คือการพูดอย่างคล่องแคล่ว อธิบายได้ชัดเจน ให้ข้อมูลได้ถูกจุดและถูกต้อง มีทักษะการฟังที่ดี มีความตั้งใจ มีสมาธิที่จะฟังผู้อื่นได้ดีและต้องมีทักษะการถามที่สอดคล้องกับระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย

2. ความรู้และทักษะด้านการละคร ได้แก่

2.1 องค์ประกอบของละคร

2.2 องค์ประกอบของบทละคร

2.3 การแสดง

2.4 การกำกับการแสดง

กล่าวโดยสรุปว่าผู้นำกิจกรรม ครูผู้สอนควรมีความรู้และทักษะทั้งด้านการสอนและการละครครบทั้งสองด้าน เพื่อที่จะผสมผสานความรู้และนำไปใช้ในการเป็นผู้นำกิจกรรมละครสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนต่อไป

8. ประโยชน์ของละครสร้างสรรค์

ปารีชาติ จึงวิวัฒนาการ (2547 : 14) กล่าวว่า ละครสร้างสรรค์มีองค์ประกอบของการพัฒนามนุษย์อย่างครบถ้วน และถ้าหากมีการนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยแล้วก็จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ที่แท้จริงยิ่งขึ้น คุณูปการของละครสร้างสรรค์มีมากมายและอาจจะจัดเป็นหมวดหมู่แบบกว้าง ๆ ได้ดังนี้

คุณูปการข้อที่ 1 : ละครสร้างสรรค์พัฒนาจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

โลกแห่งอนาคตต้องการสมาชิกที่มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ที่จะนำพามนุษยชาติให้พ้นจากวิกฤติทั้งด้านสิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจและการเมือง จินตนาการเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญก่อนจะไปถึงขั้นตอนการลงมือสร้างสรรค์ในระยะเริ่มแรกของการฝึกใช้จินตนาการนั้น เด็ก ๆ หรือผู้ร่วมกิจกรรมควรจะต้องเริ่มจินตนาการในสิ่งที่ตนมีประสบการณ์มาก่อน โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งประสบการณ์จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 จะช่วยให้เกิดจินตภาพซึ่งเป็นบ่อเกิดของการขยายจินตนาการให้กว้างไกลและลึกซึ้งในลำดับต่อ ๆ ไป

คุณูปการข้อที่ 2 : ละครสร้างสรรค์พัฒนาทักษะการคิด เนื่องจากกระบวนการของละครสร้างสรรค์นั้นต้องใช้ทักษะในการถามอย่างสร้างสรรค์จากผู้นำกิจกรรม กระบวนการคิดมักจะเกิดขึ้นเมื่อเด็ก ๆ ถูกถามด้วยคำถามชวนคิด ซึ่งเป็นคำถามที่ทำให้เด็กต้องการแสวงหาคำตอบ กระบวนการคิดในละครสร้างสรรค์เกิดขึ้นอยู่แทบตลอดเวลา ความซับซ้อน หรือระดับของการคิดนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจกรรมและลักษณะของคำถาม หลังจากที่ได้เด็ก ๆ ฟังนิทานเรียบร้อยแล้วลองให้เด็ก ๆ คิดหาวิธีการในการนำนิทานมาจัดแสดงเป็นละครภายในห้องเรียน เด็ก ๆ ต้องคิดวางแผนต่าง ๆ นานา และในตอนท้ายของชั่วโมง ครูยังมีคำถามที่ชวนคิดที่เกี่ยวข้องกับละครที่แสดงจบไปแล้วอีกมากมาย ทักษะในการคิดนั้นมีหลายลักษณะ เช่น คิดคล่อง คิดหลากหลาย คิดละเอียด คิดอย่างมีเหตุผล คิดถูกทาง คิดกว้าง คิดลึกซึ้ง คิดไกล เป็นต้น กระบวนการสอนที่ใช้ละครสร้างสรรค์นั้นทำให้เด็กต้องฝึกคิด หลาย ๆ แบบ

คุณูปการข้อที่ 3 : ละครสร้างสรรค์พัฒนาทักษะของการสื่อสารกับผู้อื่น กิจกรรมของละครสร้างสรรค์ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมกลุ่มที่อาศัยทักษะของการเคลื่อนไหว การพูด การอ่าน ทุก ๆ ขั้นตอนในการวางแผนของกลุ่ม เด็กทุกคนต้องระดมความคิด ระดมสมอง หัดรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น หัดเสนอความคิดเห็น สร้างข้อตกลงร่วมกัน ฝึกฝนร่วมกัน จนกระทั่งนำเสนอผลงานละครออกมาเพื่อที่จะสื่อสารกับเพื่อนอื่น ๆ ในห้องและภายในระหว่างการแสดงละครสร้างสรรค์นั้น ผู้สวมบทบาทสมมติต้องตั้งใจฟังตัวละครอื่น ๆ เพื่อที่จะได้สามารถตอบโต้ได้ด้วยการค้นคว้าได้ กระบวนการทั้งหมดของละครสร้างสรรค์ เป็นการใช้ทักษะการสื่อสารทุกขั้นตอน

คุณูปการข้อที่ 4 : ละครสร้างสรรค์พัฒนาทักษะทางสังคม ทุกครั้งที่ผู้ร่วมกิจกรรมทำงานเป็นกลุ่ม การเรียนรู้เกี่ยวกับสมาชิกในกลุ่มจะเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ เด็ก ๆ เริ่มที่จะเรียนรู้เปิดใจให้กว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและรู้จักที่จะเสียสละ หรือเป็นผู้ให้แก่กลุ่มเพื่อผลของงานที่ดี กระบวนการกลุ่มทำให้สมาชิกในกลุ่มเข้าใจความหมายของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน แต่เป็นการพึ่งพาที่อยู่บนพื้นฐานของความรู้สึกที่เท่าเทียมกัน และเป็นไปเพื่อผลของงาน ไม่ใช่การพึ่งพาเพื่อประโยชน์ส่วนตัวเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ผู้นำกิจกรรมควรจะหมั่นดูแลเอาใจใส่ว่าสมาชิกในแต่ละกลุ่มนั้นช่วยเหลือซึ่งกันและกันและรับผิดชอบในหน้าที่หรือไม่ เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาภายในกลุ่ม

คุณูปการข้อที่ 5 : ละครสร้างสรรค์พัฒนาการมองคุณค่าเชิงบวกในตนเอง เนื่องจากกระบวนการของละครสร้างสรรค์นั้นให้โอกาสแก่ผู้ร่วมกิจกรรมทุกคนในการมีส่วนร่วม นับตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น การวางแผน การมีปฏิสัมพันธ์ และการได้แสดงออกอย่างเป็นตัวของตัวเอง ภายใต้บรรยากาศที่ปลอดภัยและเป็นกันเอง ปฏิบัติจริงจากผู้นำกิจกรรม คำชื่นชม การให้กำลังใจซึ่งกันและกันจากผู้ร่วมกิจกรรม ทำให้ผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละคนเกิดความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง พัฒนาการที่เกี่ยวกับการมองเห็นคุณค่าของตนเองนั้นเป็นพื้นฐานสำคัญต่อความมั่นคงในจิตใจและต่อบุคลิกภาพของเด็กทุกคน

คุณูปการข้อที่ 6 : ละครสร้างสรรค์พัฒนาการรับรู้และสร้างความเข้าใจถึงสภาพความเป็นจริงในสังคม และช่วยให้ตระหนักถึงปัญหาที่มีอยู่ในสังคม การได้ลองสวมบทบาทเป็นตัวละครต่าง ๆ รวมทั้งการได้ชมละครที่มีตัวละครมาปรากฏอยู่อย่างมีชีวิตชีวานั้น ทำให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้มีโอกาสเข้าไปอยู่ในสถานการณ์เดียวกับตัวละคร บ่อยครั้งที่ผู้ร่วมกิจกรรมจำเป็นต้องคำนึงถึงเหตุผลที่ตัวละครตัดสินใจกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเหตุผลที่ตัวละครแสดงท่าทางลักษณะใดลักษณะหนึ่งทำให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้มีโอกาสเข้าใจในสภาพของตัวละครอย่างลึกซึ้งด้วยตนเอง การที่เด็ก ๆ ได้มีโอกาสได้เข้าไปอยู่ร่วมในประสบการณ์ของตัวละครด้วยคุณูปการในข้อนี้ ละครสร้างสรรค์จึงสร้างประโยชน์มหาศาล ไม่เฉพาะต่อเด็กเท่านั้นแต่ยังมีคุณูปการต่อกลุ่มผู้ร่วมกิจกรรมที่เป็นผู้ใหญ่ ซึ่งอาจจะมิมุมมองที่แตกต่างกันต่อสถานการณ์ต่างๆ ในละคร ละครสร้างสรรค์ที่มีประสิทธิภาพดีนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือมุมมองของผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้

คุณูปการข้อที่ 7 : ละครสร้างสรรค์พัฒนาทักษะในการใช้ร่างกายและการใช้ภาษา เกมและกิจกรรมของละครสร้างสรรค์นั้นมักเป็นแรงจูงใจที่ดีเยี่ยมที่ช่วยให้ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดความต้องการที่จะแสดงออกด้วยร่างกายและด้วยการใช้ภาษาที่ถูกต้อง ชัดเจน ภายใต้การเล่นสมมุติที่สนุกสนานและปลอดภัยนั้น เด็กที่เสียงเบาที่สุดในชั้นเรียนจะเปล่งเสียงดังขึ้นภายใต้การสมมุติว่าเป็นตัวละครต่าง ๆ นั้นเป็นโอกาสที่ดีที่ครูและเพื่อนร่วมชั้นได้มีโอกาสเห็นความสามารถที่มีอยู่ในตัวเด็กทุกคน

คุณูปการข้อที่ 8 : ละครสร้างสรรค์พัฒนาทักษะการอ่าน กิจกรรมส่วนใหญ่ของละครสร้างสรรค์มักจะมีจุดเริ่มต้นมาจากนิทาน คำกลอน บทกวี เรื่องสั้น หรือสารคดี เป็นต้น เมื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีประสบการณ์เกี่ยวเนื่องกับการอ่านที่ดีประสบการณ์นั้นก็น่าจะเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านได้ด้วยอีกทางหนึ่ง

คุณูปการข้อที่ 9 : ละครสร้างสรรค์เป็นจุดเริ่มต้นไปสู่ความเข้าใจในศิลปะที่แท้จริงของ ละคร ถึงแม้ว่าละครสร้างสรรค์ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายที่จะฝึกผู้ร่วมกิจกรรมไปเป็นนักแสดง อีกทั้ง บรรยากาศในการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์นั้นก็แตกต่างจากบรรยากาศในการแสดงละครเวที ในขณะที่ละครเวทีมุ่งเน้นที่ภาพรวมของการนำเสนอผลงานที่สมบูรณ์แบบเพื่อผู้ชม แต่ละคร สร้างสรรค์กลับมุ่งเน้นที่กระบวนการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ถึงอย่างไรก็ดี การแสดงละคร สร้างสรรค์ก็ยังมีลักษณะบางส่วนที่เหมือนกับละครเวที นั่นก็คือ ละครสร้างสรรค์คือการนำเสนอ โลกสมมุติที่จริงใจกับผู้ชม เด็ก ๆ ที่นั่งชมละครสร้างสรรค์ในชั้นเรียนนั้น นอกจากจะได้รับ ความสนุกสนานจากการชมละครในรูปแบบที่เรียบง่ายแล้ว พวกเขายังได้เรียนรู้บทบาทของการ เป็นผู้ชมที่ดี บทบาทของการเป็นนักแสดงที่ดีและเรียนรู้ถึงลักษณะของบทที่ดีด้วย การเรียนรู้ เหล่านี้เป็นพื้นฐานอันสำคัญต่อความเข้าใจในศิลปะของละครเวทีต่อไป

คุณูปการข้อที่ 10 : ละครสร้างสรรค์พัฒนาจิตใจให้ละเอียดอ่อน สร้างเสริมจริยธรรมใน จิตใจ การที่ผู้ร่วมกิจกรรมได้มีโอกาสใช้กิจกรรมต่าง ๆ ในละครสร้างสรรค์เพื่อที่จะเข้าใจถึง ประสบการณ์จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 การใช้จินตนาการ การทดแทนความรู้สึกของตนเองด้วย ความรู้สึกของผู้อื่น การทำสมาธิเพื่อการเคลื่อนไหวที่ละเอียดอ่อนเหล่านี้ ล้วนแต่เป็นการสร้าง ความละเอียดอ่อนให้กับจิตใจไปที่ละเล็กทีละน้อยและนำไปสู่วุฒิภาวะทางอารมณ์และทาง ความคิดได้ในที่สุด

คุณูปการข้อที่ 11 : ละครสร้างสรรค์เป็นเทคนิคการสอนได้ในวิชาอื่น ๆ การเรียนรู้จาก ละครสร้างสรรค์เป็นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จึงนับว่าเป็นการวิธีการเรียนรู้ ที่ได้ผลเลิศเพราะ ทำให้ผู้เรียนเรียนแบบมีส่วนร่วมโดยมีจินตนาการ ความรู้ ความเข้าใจและความรู้สึกของตนเอง เป็นศูนย์กลาง วิธีการเรียนรู้แบบนี้จึงเป็นวิธีการเรียนรู้ที่ยั่งยืนครูสามารถนำหน่วยการเรียนรู้ที่ เกิดขึ้นไปขยายผลต่อเนื้อหาลำดับวิชาอื่น ๆ ได้อีกมากมาย

อรวรรณ ขมวัฒนาและวีร์สุดา บุญนา (2552 : 138) กล่าวถึงประโยชน์ของละคร สร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. ช่วยให้แม่นยำในเนื้อหาที่เรียน
3. ช่วยให้การเรียนมีความสนุก เพลิดเพลินและผ่อนคลาย
4. มีโอกาสในการแสดงออกที่เหมาะสม
5. สามารถนำไปบูรณาการกับวิชาอื่นได้
6. เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ
7. รู้จักวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล

8. ฝึกความรับผิดชอบต่อน้ำที่ได้รับ

สรุป ละครสร้างสรรค์มีประโยชน์นานัปการ ทั้งในแง่คุณประโยชน์กับเยาวชนในการพัฒนาทักษะปัญหา และคุณประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนของครู ดังนั้นเราจึงสามารถนำละครสร้างสรรค์มาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างประโยชน์ในการเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับการพัฒนากระบวนการศึกษาของไทยได้

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม

ความหมายของกระบวนการกลุ่ม

กาญจนา ไชยพันธุ์ (2549 : 2 อ้างอิงจาก Carwright and Zander.1968) ได้ให้ความหมายกระบวนการกลุ่มไว้ดังนี้

1. กระบวนการกลุ่ม หมายถึง อุดมการณ์ทางการเมืองแบบหนึ่งที่กลุ่มควรจัดให้มีและควรดำเนินการ โดยอุดมการณ์ จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความเป็นผู้นำในระบอบประชาธิปไตย รวมถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสมาชิกคุณค่า และประโยชน์ที่สมาชิกและสังคมควรได้รับ ซึ่งการรวมกลุ่มดังกล่าวจะมีคุณค่าต่อสมาชิก ซึ่งนับว่าเป็นการรวมกลุ่มในอุดมคติที่สมาชิกทุกคนจะมีความเท่าเทียมกัน ไม่มีการกำหนดการเป็นผู้นำผู้ตาม ทุกคนจะใช้สติปัญญาและความสามารถที่ตนมีอยู่อย่างเต็มที่เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

2. กระบวนการกลุ่ม หมายถึง ชุดเทคนิค เช่น การเล่นบทบาทสมมติ การอภิปรายตามรหัส การสังเกต การส่งผลย้อนกลับของกระบวนการและการตัดสินใจกลุ่ม ซึ่งเทคนิคต่างๆ นี้ถูกนำมาใช้กันอย่างกว้างขวางเพื่อนำมาใช้ในการอบรมและปรับปรุงทักษะต่าง ๆ ของบุคคล

3. กระบวนการกลุ่ม หมายถึง แหล่งที่ใช้แสวงหา เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของกลุ่มและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มต่าง ๆ

ช่อลัดดา ขวัญเมือง (2542 : 25) สรุปความหมายของกระบวนการกลุ่มไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่ช่วยให้นักเรียนได้มีพัฒนาการในด้านทัศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรมที่บกพร่องเป็นปัญหาควรแก้ไขโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ จึงเป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าใจความต้องการของตนเองและของผู้อื่น จากการสัมผัสด้วยการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

ชญญา อภิบาลกุล (2542 : 39) กลุ่มสัมพันธ์ คือ การศึกษาเรื่องเกี่ยวกับกลุ่มคนเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในเรื่องทัศนคติ พฤติกรรม และความสัมพันธ์ของคนในกลุ่มอันจะเป็นประโยชน์ต่อความเป็นอยู่ และการทำงานร่วมกับของกลุ่มคนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า กระบวนการกลุ่ม หมายถึง กระบวนการที่ประกอบไปด้วยคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่มาารวมกันเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกัน มีการปฏิสัมพันธ์ของบุคคลภายในกลุ่มโดยผู้ศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับค่านิยม พฤติกรรมของกันและกันอันจะนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน

2. ลักษณะของกระบวนการกลุ่ม

การแบ่งลักษณะของกลุ่ม อาจแบ่งได้เป็นหลายแบบแล้วแต่ว่าผู้แบ่งจะยึดสิ่งใดเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง อย่างไรก็ตามการแบ่งแต่ละแบบจะมีการเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นความแตกต่างของกลุ่มแต่ละประเภทดังที่ Arit Academic (สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2552, จาก www.ais.rtaf.mi.th) ได้แบ่งประเภทลักษณะของกลุ่มดังนี้

1. ยึดความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มเป็นเกณฑ์ แบ่งเป็น

1.1 กลุ่มปฐมภูมิ (Primary Group) คือ กลุ่มที่มีลักษณะความสัมพันธ์ภายในกลุ่มใกล้ชิด เป็นกันเอง มีการพบปะกันอยู่เสมอ รู้จักกันอย่างทั่วถึงและถ้ามีการร่วมมือกันทำงานจะไม่มุ่งหวังในด้านผลประโยชน์ตอบแทน เช่น กลุ่มครอบครัว กลุ่มเพื่อนบ้าน สังคมในชนบท ในกลุ่มเหล่านี้สมาชิกในกลุ่มต่างก็มีความผูกพันกันทางใจ เต็มใจช่วยเหลือกันและกัน ลักษณะของกลุ่มแบบนี้เป็นกลุ่มที่เหนียวแน่นยากที่จะทำลายความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มได้

1.2 กลุ่มทุติยภูมิ (Secondary Group) มีลักษณะความสัมพันธ์ภายในกลุ่มอย่างเป็นทางการ กลุ่มประเภทนี้สมาชิกในกลุ่มอาจมีความสนใจพิเศษร่วมกัน มีความสัมพันธ์ส่วนตัวต่อกันน้อย การรวมกลุ่มจะเป็นไปตามหน้าที่และกฎเกณฑ์ที่วางไว้ ดังนั้นในการทำงานร่วมกัน งานจะดำเนินไปได้ดี แต่ขาดความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก เมื่อหมดหน้าที่ ความสัมพันธ์ก็สิ้นสุดลง เช่น กลุ่มทางการเมือง กลุ่มวิชาชีพ คณะกรรมการ ต่างๆ อย่างไรก็ตามกลุ่มแบบทุติยภูมิจะมีกลุ่มแบบปฐมภูมิแฝงอยู่ด้วยเสมอ เช่น กลุ่มครูทั้งหมดในโรงเรียนถือเป็นกลุ่มทุติยภูมิ แต่ในกลุ่มครูทั้งหมดจะมีกลุ่มย่อยที่สนิทสนมกันเป็นส่วนตัวอีกหลายกลุ่ม ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มปฐมภูมิ

2. ยึดจุดมุ่งหมายของการจัดกลุ่มเป็นเกณฑ์ แบ่งเป็น

2.1 กลุ่มทางด้านสังคม (Socio Group) เป็นกลุ่มที่มีความมุ่งหมายพุ่งเป้าไปที่กลุ่มไม่พุ่งเป้าไปยังสมาชิกแต่ละคน จุดมุ่งหมายส่วนใหญ่ในการรวมกลุ่มเน้นที่การทำกิจกรรมบางอย่างร่วมกันในกลุ่ม โดยสมาชิกเป็นส่วนรวมอาจเป็นการทำงานร่วมกันช่วยแก้ปัญหาบางอย่าง เช่น กลุ่มเกษตรกร คณะกรรมการมูลนิธิ

2.2 กลุ่มทางด้านจิตวิทยา (Psyche Group) จุดมุ่งหมายของกลุ่มเน้นไปที่สมาชิกแต่ละคนมากกว่าที่กลุ่ม การมารวมกลุ่มของสมาชิกมาเพื่อจุดมุ่งหมายที่จะพบปะกันด้วยความสัมพันธ์กันเป็นส่วนตัว เป็นการพักผ่อนหย่อนใจทำให้จิตใจสบาย ทุกคนมีความสุขเมื่อได้มาพบปะกัน อาจมารวมกลุ่มกันเพื่อพูดคุยกันธรรมดา ไม่จำเป็นต้องคิดแก้ปัญหาหรือทำงานร่วมกัน เช่น กลุ่มเพื่อน สภากาแฟ

กลุ่มสังคมและกลุ่มด้านจิตวิทยาไม่อาจแยกออกจากกันได้อย่างเด็ดขาด เพราะกลุ่มมีอิทธิพลต่อกัน กลุ่มสังคมอาจเกิดขึ้นเนื่องมาจากกลุ่มทางจิตวิทยาหรือกลุ่มทางจิตวิทยาอาจเกิดขึ้นเนื่องมาจากกลุ่มด้านสังคมก็ได้ เช่น กลุ่มเพื่อนเกษตรกรด้วยกันได้พบปะพูดคุยกันแบบกลุ่มจิตวิทยา แล้วเกิดความคิดว่าควรตั้งเป็นกลุ่มเกษตรกรขึ้น เพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของพวกตน ก็กลายเป็นกลุ่มด้านสังคมตามมาหรือคณะกรรมการ มูลนิธิ เมื่อทำงานร่วมกันก็เกิดความสุขที่ได้พบกัน ในการทำงานนั้น เมื่อพ้นจากงานในรูปคณะกรรมการแล้วก็มีความต้องการพบปะพูดคุยกันในเรื่องสนุกสนาน ฐานะกลุ่มด้านจิตวิทยาก็ได้

3. ยึดความรู้สึกของสมาชิกในกลุ่มเป็นเกณฑ์ แบ่งเป็น

3.1 กลุ่มวงใน (In-Group) สมาชิกจะมีความรู้สึกว่าคุณเองมีส่วนร่วมในกลุ่ม รู้สึกภาคภูมิใจ ที่ได้เข้าร่วมกลุ่ม มีความพอใจ สุขใจที่ได้ทำงานร่วมกันในกลุ่ม การทำงานร่วมกันในกลุ่มแบบนี้จะพบว่าบรรยากาศของกลุ่มจะดี งานสำเร็จเป็นที่พึงพอใจและสมาชิก มีทัศนคติที่ดีต่อกัน เห็นอกเห็นใจกัน ช่วยเหลือและมีความเป็นมิตรต่อกัน ซึ่งเป็นลักษณะของกลุ่มที่ดียิ่ง

3.2 กลุ่มวงนอก (Out-Group) สมาชิกจะมีความรู้สึกตรงข้ามกับกลุ่มวงใน จะไม่พอใจกลุ่ม ไม่ยินดียินร้ายต่อการเข้าร่วมกลุ่ม อาจมีความรู้สึกว่าคุณเองไม่มีส่วนร่วมอะไรกับกลุ่มงานของกลุ่มก็คืองานของกลุ่มไม่สนใจ ถ้าร่วมทำก็ทำไปตามหน้าที่พอให้ผ่านไปเพราะเขาจะคิดเสมอว่าเขาไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มไม่ได้เป็นเจ้าของ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกแทบจะไม่มีเลย จะมีความหวาดระแวงสงสัยอยู่ตลอดเวลา กลุ่มประเภทนี้เป็นกลุ่มที่ประสบความล้มเหลวทั้งด้านผลงานและความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม

ในกลุ่มที่มีสมาชิกหลายๆ คนจะมีกลุ่มวงนอกแฝงอยู่ในกลุ่มวงใน คือ แม้สมาชิกส่วนใหญ่จะมีความร่วมมือกันดีแต่อาจมีบางส่วนที่มีความรู้สึกว่าคุณไม่ได้เป็นเจ้าของกลุ่ม ทั้งนี้อาจเกิดขึ้นจากความรู้สึกส่วนตัวของสมาชิกในกลุ่มแบบวงนอกว่า ตนเองมีปมด้อยหรืออาจเนื่องมาจากความรู้สึกที่ว่าไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม

4. ยึดลักษณะการจัดระบบ เป็นเกณฑ์ แบ่งเป็น

4.1 กลุ่มที่มีระบบ (Organized Group) เป็นกลุ่มที่จัดระบบ ระเบียบไว้อย่างมีแบบแผน มีการแบ่งตำแหน่งหน้าที่ แบ่งงานความรับผิดชอบกันในกลุ่ม มีการวางขั้นตอนในการทำงาน ร่วมกันสมาชิกแต่ละคนจะมีบทบาทและความคาดหวังแตกต่างกันออกไปตามตำแหน่งหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมาย เขารู้ว่าเขาจะต้องแสดงบทบาทอย่างไร ทำงานด้านใด อย่่างไรก็ตามทุกคนจะมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน ระเบียบที่จัดไว้นี้อาจมีระดับเคร่งครัดมากน้อยต่างกันแล้วแต่ลักษณะของสมาชิกและงานที่ทำร่วมกัน

4.2 กลุ่มที่ไม่มีระเบียบ (Un-Organized Group) ในกลุ่มแบบนี้สมาชิกแต่ละคนไม่รู้ว่าตนมีหน้าที่อะไร การทำงานอาจเป็นแบบช่วยกันทำ สมาชิกจะมีความรู้สึกที่ตนเองเป็นอิสระ เพราะไม่ถูกผูกพันไว้ด้วยตำแหน่งหน้าที่ แต่ก็มีภารกิจสลับสับเปลี่ยนในการทำงานของกลุ่ม ผู้ที่มีความสามารถหรือเชื่อมั่นในตนเองสูง จะมีบทบาทมาก ผู้ที่คิดว่าตนเองมีปมค้อยจะให้ความร่วมมือกับกลุ่มน้อย เพราะขาดความมั่นใจที่จะทำงาน บรรยากาศในกลุ่มแบบนี้จะมีลักษณะกดดันสำหรับสมาชิกที่มีความสามารถน้อย ถ้าสมาชิกใดที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไป ปรับตัวได้ยากก็จะถูกกดดันมากขึ้น

เปรียบเทียบกันแล้ว กลุ่มเป็นระเบียบจะมีความยืดหยุ่นน้อยกว่ากลุ่มไม่เป็นระเบียบแต่ในกลุ่มมีระบบสมาชิกก็จะรู้สึกว่าตนเองมีอิสระที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมาย ไม่มีใครมาก้าวก่าย และเป็น การสนับสนุนให้สมาชิกทุกคนให้ความร่วมมือกับกลุ่ม กลุ่มแบบไม่เป็นระเบียบมีความยืดหยุ่นมากถ้าสมาชิกเป็นผู้มีประสบการณ์ ความรู้และทักษะเรื่องกลุ่มก็จะไม่ค่อยมีปัญหา เพราะเขาจะได้พัฒนาทักษะของเขาขึ้นมาด้วยตนเอง แต่ถ้าสมาชิกขาดประสบการณ์ มีปมค้อยแล้วจะทำให้เขาารู้สึกว่าไม่มีส่วนร่วมในกลุ่ม

5. ยึดความสนใจของสมาชิกในกลุ่มเป็นเกณฑ์ แบ่งเป็น

5.1 กลุ่มสนใจที่การทำงาน (Task-Oriented Group) สมาชิกในกลุ่มแบบนี้จะสนใจต่อ งานในหน้าที่ของตนเท่านั้น จะไม่สนใจหรือก้าวก่ายในเรื่องของการดำเนินงาน หรือระบบขั้นตอนในการทำงานภายในกลุ่ม เช่น กลุ่มพนักงานขาย ก็จะสนใจในเรื่องที่จะขายสินค้าที่ได้รับมอบหมาย ให้ได้มากที่สุดจะไม่สนใจว่าในกลุ่มงานของตนมีใครบ้าง ใครทำแผนกที่ไม่เกี่ยวข้องก็จะไม่สนใจ จะติดต่อกับใครก็เพื่องานเท่านั้นเรื่องภายนอกที่ไม่เกี่ยวกับงานจะไม่สนใจ

5.2 กลุ่มสนใจในกิจกรรมภายในกลุ่ม (Inter-Oriented) กลุ่มแบบนี้สมาชิกมุ่งที่จะมีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกจะไม่สนใจในเรื่องงาน แต่จะร่วมกลุ่มกันเพื่อจุดมุ่งหมายที่จะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกให้เหนียวแน่น กลุ่มประเภทนี้จะเน้นกัน ไปคนละแ่ง กลุ่มที่สนใจงาน

ก็จะเครียดเกินไป เพราะมุ่งแต่จะทำงานจนลืมความสัมพันธ์กลุ่มที่สนใจกิจกรรมในกลุ่มก็จะละเลยเรื่องงาน ความสัมพันธ์เหนียวแน่นแแต่งานอาจล้มเหลวได้

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่า ลักษณะของกระบวนการกลุ่มมีหลากหลายประเภทให้เราได้เลือกใช้ทั้งนี้ทั้งนั้นผู้นำกลุ่มควรเลือกใช้โดยคำนึงถึงความต้องการของสมาชิก ความเหมาะสมกับกิจกรรมและสภาพของผู้ร่วมกิจกรรมด้วย เพื่อให้เกิดประโยชน์กับกิจกรรมนั้นสูงสุด

3. ขั้นตอนของกระบวนการกลุ่ม

จากการศึกษาพบว่ากระบวนการกลุ่มจะต้องมีขั้นตอนฝึกปฏิบัติเพื่อให้กระบวนการกลุ่มประสบผลสำเร็จดังที่ สันทนการ คอท คอม (สืบค้นเมื่อ 13 มิถุนายน 2552, จาก <http://www.santanakam.com>) ได้อธิบายขั้นตอนของกระบวนการกลุ่มไว้เป็นลำดับดังนี้

1. Ice Breaking (สลายพฤติกรรม) ปกติมนุษย์เมื่อเข้าสู่สังคมใหม่จะมีความรู้สึกกลัว ตัวเองไม่คุ้นเคย ไม่ปลอดภัย ระวัง รู้สึกเหมือนถูกจับตามองจากคนที่ไม่รู้จัก จึงเกิดพฤติกรรมที่ปิดกั้นตัวเอง วางฟอร์ม ไม่พูดคุยกับใคร (คล้ายๆจะฆ่าตัวตายอะไรประมาณนั้น) เหมือนกับมีกรอบน้ำแข็งล้อมรอบตัวเองอยู่ เพราะฉะนั้นขั้นแรกจึงเป็น การละลายน้ำแข็งเพื่อให้รู้สึกทั่วๆ คนก็เหมือนกัน

2. Humanication (สร้างมนุษย์สัมพันธ์+เกิดการปฏิสัมพันธ์) เมื่อน้ำแข็งเกิดละลายและเบาบางลง เขาหรือเธอจะมีความรู้สึกทั่วๆ คนที่อยู่ต่อหน้าเป็นพวกเดียวกันจะเริ่มไม่รู้สึกเขินอายและเริ่มกล้าแสดงออก กิจกรรมในขั้นตอนนี้จะเริ่มมีการพูดคุย ถูกเนื้อต้องตัวกันเกิดความไว้วางใจกัน กล้าเล่นจับมือถือแขน โดยไม่คิดมากและชัดเจนแต่ต้องอยู่ในกรอบอันดีงาม

3. Creation (สร้างสรรค์ก่อเกิดความคิดริเริ่ม) สำหรับขั้นตอนนี้ จะเริ่มเป็นการยื่นเงื่อนไขขยับเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกล้าแสดงออกต่อเพื่อนๆ ในกลุ่ม และสาธารณชนมากขึ้น กล้าแสดงความคิดเห็นอ่านให้เพื่อนๆ รับฟัง ทั้งนี้อาจจะช้าหรือเร็วไม่เท่ากันซึ่งกิจกรรมจะเป็นรูปแบบการกระตุ้นให้คิดภายในกลุ่ม

4. Brain Storming (การระดมความคิด) ปลุกฝังการทำงานร่วมกันในกลุ่ม ให้รู้จักคิดพูดและรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น เปิดใจให้กว้างยอมรับความคิดเห็นแปลกแตกต่าง อาจมีการเชื่อมความคิด เชื่อมโยงระหว่างกลุ่ม นำเสนอความคิดกลุ่มตนต่อกกลุ่มอื่น ๆ กิจกรรมจะอยู่ในรูปแบบที่ต้องมีการถกเถียงกันหาข้อสรุปร่วมที่เป็นความคิดของกลุ่ม

5. Evaluation (การประเมินผล) ให้รู้จักการประเมินความสำเร็จของกระบวนการในแต่ละขั้นตอนโดยต้องประเมินอยู่ตลอดเวลาเพื่อปรับท่าที รวมไปถึงการพิจารณาตัดสินใจในการข้ามไปสู่กระบวนการต่อไปซึ่งอาจใช้กิจกรรมบางกิจกรรมในการตัดสินใจ

นอกจากนี้ยังมีขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม (Group Process) (สหกรณ์ การเกษตรคลองหลวง. สืบค้นเมื่อ 12 เมษายน 2552, จาก <http://www.khcoop.com>) มีขั้นตอนและ องค์ประกอบ ดังนี้

1. **ขั้นนำ** เป็นการสร้างบรรยากาศและสมาธิของผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเรียน การสอน การจัดสถานที่ การแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย แนะนำวิธีดำเนินการสอน กติกา กฎเกณฑ์ การทำงาน ระยะเวลาในการทำงาน
 2. **ขั้นสอน** ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรง โดย ที่กิจกรรมต่าง ๆ จะต้องคัดเลือกให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องในบทเรียน เช่น กิจกรรมเกมและเพลง บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง การอภิปรายกลุ่ม เป็นต้น
 3. **ขั้นวิเคราะห์** ให้ผู้เรียนวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ ความสัมพันธ์ในกลุ่ม ตลอดจนความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน โดยวิเคราะห์ประสบการณ์ที่ ได้รับจากความรู้สึกลงและการรับรู้ของผู้เรียน แสดงข้อคิดที่ได้จากการทำงานกลุ่มให้คนอื่นได้รับรู้ เป็นการถ่ายทอดประสบการณ์การเรียนรู้ของกันและกัน
 4. **ขั้นสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้** ให้ผู้เรียนสรุปรวบรวมความคิดให้เป็น หมวดยุติโดยครูกระตุ้นให้แนวทางและหาข้อสรุป จากนั้นนำข้อสรุปที่ค้นพบจากเนื้อหาวิชาที่ เรียนไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับตนเองและปรับปรุงตนเองประยุกต์ใช้ให้เข้ากับคนอื่น ประยุกต์ใช้ เพื่อแก้ปัญหาและสร้างสรรค์สิ่งที่เกิดประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และการดำรงชีวิตประจำวัน
 5. **ขั้นประเมินผล** เป็นการประเมินผลการเรียนว่าผู้เรียนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายมาก น้อยเพียงใด โดยจะประเมินทั้งด้านเนื้อหาวิชาและด้านกลุ่มสัมพันธ์
- จากข้างต้นจะเห็นได้ว่าการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มนั้น มีขั้นตอนในการเรียนรู้เป็น ลำดับเพื่อให้ง่ายต่อการนำไปใช้ ซึ่งขั้นตอนแต่ละขั้นเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนอันจะนำไปสู่ขั้นสุดท้ายคือขั้นการประเมินผล

4. หลักการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนกระบวนการกลุ่ม

ประการ โสหัสทองคำ (2522 : 61-62) ได้เสนอแนะหลักการวัดและการประเมินผลการ เรียนการสอน โดยกระบวนการกลุ่ม ดังนี้

1. **สังเกต** โดยสังเกตจากการทำงาน กระบวนการทำงาน พฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่ม บทบาทผู้นำ ผู้ตาม ความริเริ่มสร้างสรรค์
2. **ซักถาม** การซักถามควรถามสมาชิกให้ทั่วถึง ปัญหาที่ถามควรให้เด็กได้มีโอกาส คิดค้นคำตอบและแก้ปัญหาด้วยกัน ครูฟังและสังเกตจากคำตอบของนักเรียน

3. พิจารณาจากการเข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆ
4. ทดสอบหรือสอบข้อเขียน ควรมีบ้างแต่ครูไม่ควรให้ความสำคัญมาก
5. ผลงานของนักเรียน ครูควรพิจารณาทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล
6. นักเรียนมีโอกาสหรือมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลด้วย ไม่ได้ประเมินผลจากครูฝ่ายเดียว

7. มีการประเมินผลทุกครั้งที่เรียน ซึ่งนักเรียนไม่จำเป็นต้องรู้ตัว
8. ถ้าเป็นงานกลุ่ม ผลสำเร็จและคะแนนของกลุ่ม คือ ผลสำเร็จและคะแนนของทุกคนในกลุ่มเท่ากัน

9. นักเรียนต้องรู้ผลการประเมินและวัดผลของตนเอง
10. นักเรียนมีโอกาสประเมินครูด้วย

ชูป เดชเพชร (2535 : 25) พจนานุกรม เชียงว่อง (2528 : 48) ทองคำ บุญประเสริฐดี (2534 : 39) ได้พัฒนาแผนการสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีการกล่าวถึงขั้นตอนต่างๆ รวมทั้งขั้นการประเมินผลว่า ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายมากน้อยเพียงใด โดยจะประเมินทั้งด้านเนื้อหาวิชาและด้านกลุ่มสัมพันธ์ ได้แก่ ประเมินด้านมนุษยสัมพันธ์ ผลสัมฤทธิ์ของกลุ่ม เช่น ผลการทำงาน ความสามัคคี คุณธรรมหรือค่านิยมของกลุ่ม ประเมินความสัมพันธ์ในกลุ่มจากการให้สมาชิกติชมหรือวิจารณ์แก่กันโดยปราศจากอคติ จะทำให้ผู้เรียนสามารถประเมินตนเองได้ และผู้สอนเข้าใจนักเรียนได้ อันจะทำให้ผู้เรียนผู้สอนเข้าใจปัญหาซึ่งกันและกัน อันจะเป็นหนทางในการนำไปพิจารณาแก้ปัญหาและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

จากหลักการประเมินดังกล่าวพบว่าการประเมินกระบวนการกลุ่มนั้นสามารถประเมินได้หลายด้านทั้งด้านกระบวนการทำงาน พฤติกรรมและบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม บทบาทผู้นำผู้ตาม ความริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านมนุษยสัมพันธ์และด้านผลสัมฤทธิ์ของกลุ่ม การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกหัวข้อประเมิน 3 ด้าน คือ ด้านกระบวนการทำงาน ด้านบทบาทสมาชิกในกลุ่ม และด้านบทบาทผู้นำ เนื่องจากเป็นด้านที่สอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอนตามวิธีสอนละครสร้างสรรค์ โดยมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านกระบวนการทำงาน

ทิตินา แคมมณี (2545 : 31- 41) กล่าวว่า การทำงานเป็นทีมให้ได้ผลดีนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆ หลายประการ นับตั้งแต่ผู้นำของกลุ่ม สมาชิกของกลุ่มและที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากันคือ กระบวนการทำงาน กลุ่มใดที่มีกระบวนการที่ดีเอื้อต่อการดำเนินงานของกลุ่มมักจะประสบผลสำเร็จได้ดีกว่าและเร็วกว่ากลุ่มที่ทำงานอย่างไม่เป็นระบบระเบียบ

กระบวนการทำงาน หมายถึงขั้นตอนและวิธีการในการดำเนินงาน มีผู้ศึกษาไว้มากเกี่ยวกับกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ควรประกอบไปด้วยขั้นตอนที่สำคัญๆ ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน เป็นขั้นแรกที่ผู้นำกลุ่มและสมาชิกพึงกระทำในการเริ่มทำงานร่วมกัน การวางจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนทำให้ป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการทำงานได้

2. การวางแผน หมายถึง การคิดและตัดสินใจในปัจจุบันถึงสิ่งที่จะทำในอนาคตว่าจะทำอะไร จะทำอย่างไร มีทรัพยากรที่จำเป็นจะใช้อะไรบ้าง เพื่อให้งานที่ต้องการจะทำบรรลุผลสำเร็จ จึงกล่าวได้ว่าการวางแผนงานนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับ การมองไปข้างหน้าและการวิเคราะห์เหตุการณ์ การวางแผนงานเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นสำหรับการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เพราะการทำงานกันหลาย ๆ คน หากสมาชิกผู้ร่วมงานไม่รู้ขั้นตอนในการดำเนินงาน ก็เปรียบเสมือนคนตาบอดที่เดินไปอย่างสะเปะสะปะ การวางแผนเปรียบเสมือนเข็มทิศนำทางให้กลุ่มดำเนินไปสู่เป้าหมายอย่างพร้อมเพรียงกัน

3. การปฏิบัติงานตามแผน เมื่อกลุ่มได้มีการตกลงแบ่งงานและมอบหมายงานไปแล้ว สมาชิกแต่ละคนของกลุ่มก็ควรลงมือทำงานตามหน้าที่รับผิดชอบของตน ผู้ประสานงานมีบทบาทสำคัญในการติดตามและดูแลประสานงานให้เป็นไปตามแผน การกำกับติดตามงานไม่ได้หมายถึงการบังคับควบคุมให้ทุกคนทำงานอย่างเคร่งครัดแต่หมายถึง การติดตามงาน การจูงใจให้ผู้ร่วมงานมีกำลังใจในการทำงาน การให้คำปรึกษาแนะนำและให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ การเสริมสร้างความรู้ความสามารถของผู้ร่วมงานและการประสานงานหากการปฏิบัติงานตามแผนและได้รับการกำกับดูแลอย่างดีแล้ว กลุ่มก็จะก้าวไปสู่ความสำเร็จในไม่ช้า

4. การประเมินผลและปรับปรุงงาน เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการทำงานกลุ่ม เพราะจะช่วยให้กลุ่มได้ทราบว่าการทำงานของทีมงานบรรลุเป้าหมายหรือไม่ เพียงใด นอกจากนั้นจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นในโอกาสต่อไป

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่ากระบวนการทำงานหมายถึงการกำหนดขั้นตอนและวิธีการทำงานประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน การวางแผน การปฏิบัติงานตามแผน การประเมินผลและปรับปรุงงาน ดังนั้นการประเมินด้านกระบวนการทำงานจึงควรกำหนดเกณฑ์การวัดที่ครอบคลุมทั้งสี่ด้านนี้ เพื่อให้ผู้ถูกประเมินและกลุ่มได้รับประโยชน์จากการประเมินอย่างเต็มที่

2. คำนบบทบาทสมาชิกในกลุ่ม

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2545 : 207) กล่าวถึงแบบแผนทางพฤติกรรมของสมาชิกขณะทำงานในกลุ่ม ซึ่งได้มีการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้มาตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงปัจจุบันพอสรุปได้ 3 แบบ คือ

1. พฤติกรรมที่เกี่ยวกับการทำงาน (Task-oriented Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่เอื้อต่อการทำงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ถ้างานที่ต้องมีการประชุมเพื่อตัดสินใจปัญหาบางอย่าง พฤติกรรมที่เอื้อต่อการทำงานได้แก่ การแลกเปลี่ยนข้อมูล การเสนอทางออกในการแก้ปัญหา เป็นต้น

2. พฤติกรรมที่เกี่ยวกับการรักษากลุ่มให้คงอยู่ (Maintenance-oriented Behavior) ได้แก่ พฤติกรรมทั้งหลายที่สมาชิกกลุ่มทำไปเพื่อเป็นการทำให้กลุ่มอยู่ต่อไปอย่างเข้มแข็งและเหนียวแน่น เช่น ถ้าสมาชิกคนใดเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย สมาชิกคนอื่นอาจจะปลอบใจให้กำลังใจ

3. พฤติกรรมมุ่งประโยชน์ส่วนตัว (Self-oriented Behavior) เป็นพฤติกรรมที่สมาชิกตอบสนอง หรือกระทำออกไปโดยมุ่งประโยชน์ส่วนตัว ลักษณะดังกล่าวในบางครั้งกลับไปขัดขวางการทำงานของกลุ่มโดยส่วนรวม ทำให้งานไม่บรรลุเป้าหมายหรือบรรลุช้ากว่าที่ควรจะเป็น เช่น สมาชิกกลุ่มบางคนแสวงหาความโดดเด่นส่วนตัวจะพยายามแสดงความคิดเห็นลักษณะการโจมตี การเขาะเขี่ยถากถางผู้อื่น เป็นต้น

ทิสนา แจมมณี (2545 : 24) กล่าวถึงคุณสมบัติของสมาชิกกลุ่มที่ดีโดยทั่วไปมีดังนี้

1. มีความกระตือรือร้นที่จะทำงาน
2. มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มที่ดี
3. มีความรับผิดชอบในภาระหน้าที่ของตน
4. มีลักษณะของความเป็นประชาธิปไตย
5. ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวจนเกินไป

ทิสนา แจมมณี (2545 : 141) กล่าวว่าสมาชิกที่ดีจะเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง โดยรู้ว่าตนควรจะทำอะไรดีจะช่วยเอื้ออำนวยให้การดำเนินงานเป็นกลุ่มบรรลุผลสำเร็จ เช่นเดียวกัน สมาชิกกลุ่มจำเป็นต้องช่วยเหลือกลุ่มใน 2 บทบาทใหญ่คือ

1. บทบาทเกี่ยวกับการทำงาน สมาชิกกลุ่มควรจะช่วยเหลือกลุ่มโดยการทำหน้าที่ต่าง ๆ ดังนี้

1.1 เสนอความคิดและวิธีการใหม่ ๆ ในการพิจารณาปัญหาของกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มบรรลุผลตามที่ต้องการ

1.2 ถามคำถามเพื่อให้เกิดความกระฉับหรือเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะ ข้อมูล ข้อเท็จจริงต่าง ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหา

1.3 ให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง หรือข้อสรุปต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการพิจารณา ปัญหา

1.4 ชี้แจงให้รายละเอียดต่าง ๆ โดยการให้ตัวอย่างหรือให้ความหมายหรือทำความเข้าใจกับความคิดหรือข้อเสนอแนะต่าง ๆ และช่วยให้สมาชิกเกิดความกระฉับในข้อมูลหรือความคิดเห็นเหล่านั้น

1.5 สรุปให้ทราบว่ากลุ่มทำงานได้ผลอะไรบ้าง มากน้อยเพียงใด

1.6 กำหนดมาตรฐานซึ่งกลุ่มพยายามจะก้าวไปให้ถึง หรือพยายามใช้มาตรฐาน ในการประเมินผลความก้าวหน้าของกลุ่ม

1.7 ช่วยให้กลุ่มบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการได้ง่ายขึ้น โดยการกระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อกลุ่ม เช่นทำงานประจำ ทำสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นระเบียบ ฯลฯ

2. บทบาทเกี่ยวกับการรวมกลุ่ม สมาชิกควรจะช่วยเหลือกลุ่มโดยการทำหน้าที่ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 สนับสนุน กระตุ้นให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นต่าง ๆ

2.2 ควบคุมการสนทนาให้เป็นไปได้ด้วยดี ไม่ให้ออกนอกทาง พยายามควบคุมกลุ่ม ให้ดำเนินงานไปสู่เป้าหมาย

2.3 ประนีประนอม ละเอียดถี่ถ้วนและหาทางแก้ปัญหาเมื่อสมาชิกกลุ่มเกิดความขัดแย้งกัน

2.4 คอยสังเกตกระบวนการของกลุ่มและบอกกลุ่มให้ทราบเพื่อประเมินประสิทธิภาพ ของการทำงานร่วมกัน

2.5 ช่วยให้กลุ่มเกิดบรรยากาศที่ดีด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น สร้างอารมณ์ขันในเวลาที่กำลังตึงเครียดหรือมีความขัดแย้งกัน เป็นผู้ช่วยรักษาสภาพบรรยากาศในการทำงานของกลุ่ม

ศักดิ์ไทย สุรภิษวรร (2545 : 217 -218 ; อ้างอิงจาก ทิศนา แจมมณี และคณะ. 2522 : 151 - 154) กล่าวถึงองค์ประกอบของกระบวนการกลุ่มซึ่งบทบาทและพฤติกรรมของสมาชิกที่มี ประสิทธิภาพควรมีคุณสมบัติดังนี้

1. สมาชิกเชื่อมั่นในอุดมการณ์กลุ่มโดยปฏิบัติหน้าที่ของตนเองจนสุดความสามารถ เพื่อให้กลุ่มปฏิบัติหน้าที่จนบรรลุอุดมการณ์ที่กำหนดไว้โดยแต่ละคนมีความรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญต่อกลุ่มเท่าเทียมกัน

2. สมาชิกมีความภักดีต่อกัน ซึ่งแสดงออกโดยสมาชิกมีความซื่อตรงต่อกัน
3. สมาชิกยอมรับวัตถุประสงค์ของกลุ่มที่ได้ช่วยกันกำหนดขึ้น ซึ่งทำให้กลุ่มสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ได้ดี เหมาะสมทั้งต่อกันและสมาชิกแต่ละคน
4. สมาชิกพยายามปรับค่านิยมและวัตถุประสงค์ให้กลมกลืนกัน
5. สมาชิกมีความไว้วางใจกัน
6. สมาชิกมีความสามารถที่จะทำงานเป็นกลุ่มโดยสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนได้เป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นบทบาทผู้นำหรือสมาชิกในกลุ่มก็ตาม
7. สมาชิกเชื่อในความสามารถของเพื่อนสมาชิก
8. สมาชิกพร้อมที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
9. สมาชิกพร้อมให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่กลุ่ม
10. สมาชิกมีความมั่นใจในการตัดสินใจด้วยตนเอง
11. สมาชิกผลักดันกันมีอิทธิพลเหนือกันได้ ซึ่งทำให้กลุ่มมีความคล่องตัวในการปรับเข้าหาสถานการณ์ต่าง ๆ

จากข้างต้นสรุปได้ว่าบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม หมายถึง แบบแผนทางพฤติกรรมของสมาชิกขณะทำงานในกลุ่ม ซึ่งการที่กลุ่มจะดำเนินลุล่วงไปได้ด้วยดีนั้นขึ้นอยู่กับพฤติกรรมที่สำคัญคือความกระตือรือร้น ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ ความรับผิดชอบ ความเป็นประชาธิปไตยและไม่เห็นแก่ตัว

3. ด้านบทบาทผู้นำ

บทบาทความเป็นผู้นำ บทบาทที่ผู้นำกลุ่มควรกระทำเพื่อให้กลุ่มสามารถทำงานให้ประสบผลสำเร็จมี 5 ประการ คือ (ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. 2545 : 219 ; อ้างอิงจาก Keith Davis. 1967 : 132 - 333)

1. การริเริ่มการทำงานกลุ่ม (Initiating) คือ บทบาทในการริเริ่มการดำเนินงานของกลุ่ม และช่วยให้กลุ่มทำงานไปได้โดยเสนอแนะแนวทางในการคิดและการทำงานให้แก่กลุ่ม
2. การวางระเบียบการทำงาน (Regulating) คือ บทบาทในการแนะแนวทางและการกระตุ้นการทำงานของกลุ่ม เช่น การตั้งเป้าหมายในการทำงาน กำหนดระยะเวลาในการทำงาน การสรุปรวบรวมข้อมูล เป็นต้น
3. การนำเสนอข้อมูล (Information) คือ บทบาทในการเสนอข้อมูลและแนวคิดใหม่ ๆ ให้แก่กลุ่มเช่นเดียวกับสมาชิกอื่น

4. การสนับสนุนบรรยากาศในการทำงาน (Supporting) คือ บทบาทการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานละช่วยให้ทุกคนอยากทำงาน

5. การประเมินผล (Evaluating) คือ บทบาทที่ช่วยให้กลุ่มประเมินผลงาน เช่น ประเมินการตัดสินใจและจุดมุ่งหมายของงาน เป็นต้น

พนม ลีมาธิ์ (ทศนา แจมมณี. 2545 : 15 ; อ้างอิงจาก พนม ลีมาธิ์. 2517 : 56) ได้แบ่งบทบาทหน้าที่ของผู้นำไว้กว้าง ๆ 2 ลักษณะคือ

1. บทบาทของผู้นำเกี่ยวกับการทำงาน (Task Function) ได้แก่

1.1 ทำความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของการทำงาน และช่วยให้ผู้ร่วมงานเข้าใจตรงกัน

1.2 วางแผนงานและขั้นตอนการทำงานร่วมกับผู้ร่วมงาน

1.3 แบ่งงานและมอบหมายงานอย่างเหมาะสม

1.4 ริเริ่มความคิดใหม่ให้กับกลุ่ม หรือกระตุ้นกลุ่มให้ริเริ่มความคิดใหม่ ๆ

1.5 แสวงหาข้อมูล ความคิดเห็น หรือให้ข้อมูลความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการ

ทำงาน

1.6 ช่วยให้กลุ่มมีความเข้าใจตรงกันในข้อมูลหรือประเด็นต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการ

บรรลุผลสำเร็จของงาน

1.7 ช่วยประสานความคิดเห็นของผู้ร่วมงานให้เกิดประโยชน์ต่อการบรรลุเป้าหมาย

ของงาน

1.8 ช่วยขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย

1.9 ติดตามงาน ประเมินผลงาน และสรุปผลงานเป็นระยะ ๆ และแจ้งให้ผู้ร่วมงาน

รับทราบ

1.10 ควบคุมมาตรฐานผลงานของกลุ่มหรือทีมงาน

1.11 ประเมินผลงาน ปรับปรุงงาน

2. บทบาทของผู้นำเกี่ยวกับการรวมกลุ่ม (Maintenance Function) ได้แก่

2.1 จัดระเบียบและควบคุมระเบียบของกลุ่ม

2.2 ดูแลเอาใจใส่สมาชิกกลุ่มให้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือแสดงความสามารถ

อย่างทั่วถึง

2.3 รับฟังและพิจารณาความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มอย่างทั่วถึง

2.4 ช่วยทำความกระจำใจให้แก่กลุ่มในการทำงาน

2.5 สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นมิตรให้เกิดขึ้นในกลุ่ม

2.6 ขจัดหรือลดความขัดแย้งในกลุ่ม

กาญจนา ไชยพันธุ์ (2549 : 51 ; อ้างอิงจาก วิจิตร อาวะกุล. 2530 : 28) ให้ความคิดเห็นถึงคุณลักษณะความเป็นผู้นำที่มีผู้วิจัยและรวบรวมไว้ดังนี้

1. มีจิตสำนึกในเป้าหมายและทิศทางในการดำเนินงาน
2. มีความเป็นเพื่อน
3. มีความกระตือรือร้น
4. มีความซื่อสัตย์
5. มีความฉลาดรอบรู้
6. มีความจริงจัง
7. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
8. มีศรัทธาความเชื่อมั่น
9. มีเทคนิคในการทำงาน
10. มีทักษะในการถ่ายทอด
11. มีความแข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ
12. มีความรักผู้ร่วมงาน
13. มีประสบการณ์ในงานที่ทำ
14. มีความเสียสละ
15. มีลักษณะอ้อมชอบ
16. มีการจูงใจคนให้ร่วมปฏิบัติงาน
17. มีความกล้าหาญ
18. มีความแนบเนียนในการดำเนินงานให้ราบรื่น
19. ความเป็นธรรม
20. มีความอดทน
21. เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว
22. มีความตื่นตัว กระฉับกระเฉง
23. มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
24. รู้จักถ่อมตน
25. การควบคุมตนเอง รู้จักควบคุมอารมณ์
26. มีสังคมดี

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่าบทบาทของผู้นำ คือ พฤติกรรมของผู้นำในการที่จะนำพากลุ่มไปสู่ความสำเร็จ ประกอบไปด้วยบทบาทที่สำคัญหลายประการได้แก่ ความกล้าหาญ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ การวางตัวเป็นกลางและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เนื่องจากผู้นำเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการกลุ่มเพราะจะเป็นผู้ริเริ่มดำเนินการควบคุมดูแลติดตามประเมินผลที่จะเกิดขึ้นภายในกลุ่ม ดังนั้นคุณลักษณะของผู้นำจึงต้องมีความสามารถที่หลากหลายเพื่อเป็นผู้นำให้กับสมาชิก อื่น ๆ ในกลุ่มได้

5. ประโยชน์ของกระบวนการกลุ่มที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน

กาญจนา ไชยพันธุ์ (2549 : 67 ; อ้างอิงจาก พรณราย ทรัพย์ะประกา. 2529)

กล่าวไว้ว่าในการเรียนรู้เราเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเอง ดังนั้นประโยชน์จึงเกิดขึ้นจากการปฏิบัติเช่นเดียวกับกระบวนการกลุ่มที่นำมาใช้กับการเรียนการสอนเพื่อผู้เรียนได้ปฏิบัติย่อมเกิดประโยชน์ดังนี้

1. ผู้เรียนได้สามารถนำตนเองในการดำเนินชีวิตหรือดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดีขึ้น
2. เกิดการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ อย่างหลากหลายในห้องเรียน เช่น การสื่อสารระหว่างผู้เรียนและผู้สอน โดยกระบวนการกลุ่ม
3. ผู้เรียนได้ฝึกความรับผิดชอบและความมีวินัยที่เกิดจากกฎระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของกลุ่ม
4. ลดความขัดแย้งระหว่างนักเรียนกับนักเรียน โดยมีกระบวนการกลุ่มเข้ามาประสานสัมพันธ์
5. ทำให้ผู้สอนหรือครูทราบถึงการบริหารงานของตนเองในการจัดการเรียนการสอน เพราะเวลาสอนต้องคำนึงและพิจารณากิจกรรมที่จะให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินทักษะปฏิบัติ

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินทักษะปฏิบัติ

ทฤษฎีการวัดประเมินผลของบลูม (ภัทธา นิคมานนท์. 2540 : 41 - 60 ; อ้างอิงจาก Bloom. 1972) ได้จำแนกพฤติกรรมการเรียนรู้ 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) จิตพิสัย (Affective Domain) ทักษะพิสัย (Psycho-Motor Domain) มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นการเรียนรู้ที่วัดทางสติปัญญา ส่วนใหญ่เป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของวิชาต่าง ๆ โดยใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ข้อสอบเป็นงานที่ครูผู้สอนสามารถสร้างขึ้นเองหรืออาจใช้แบบทดสอบมาตรฐานการวัดด้านพุทธิพิสัยมี 6 ระดับ คือ ความรู้ - ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินผล มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ความรู้ - ความจำ (Knowledge) เป็นความสามารถในการระลึกได้ตามเนื้อหาและประสบการณ์

1.2 ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นความสามารถในการผสมผสานความรู้ ความจำ แล้วขยายความคิดออกไปอย่างมีเหตุผล มีทั้งการแปลความ ตีความ ขยายความ

1.3 การนำไปใช้ (Application) เป็นความสามารถในการนำความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้มาแล้วไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือสร้างสถานการณ์ใหม่

1.4 การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อยได้ ทำให้มองเห็นความสัมพันธ์กันได้อย่างชัดเจน สามารถค้นหาความจริงต่าง ๆ ที่ซ่อนแฝงอยู่ในเรื่องนั้น ๆ ได้ ประกอบด้วยการวิเคราะห์ความสำคัญ ความสัมพันธ์ และหลักการต่าง ๆ

1.5 การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถที่นำองค์ประกอบย่อยต่าง ๆ ตั้งแต่ 2 สิ่งขึ้นไปมารวมเข้าเป็นเรื่องเดียวกันหรือเกิดเป็นแนวคิดใหม่คล้ายกับความคิดสร้างสรรค์ มีคุณค่าและประโยชน์ มีทั้งการสังเคราะห์ข้อความ แผนงาน และความสัมพันธ์

1.6 การประเมินค่า (Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินใจเลือกและวิธีการต่าง ๆ โดยสรุปอย่างมีหลักเกณฑ์ว่าเหมาะสม มีคุณค่า ดี - เลว การประเมินค่าอาศัยเกณฑ์ประกอบการตัดสินใจมี 2 ลักษณะ คือ การตัดสินใจโดยอาศัยข้อเท็จจริงหรือเกณฑ์ภายในเนื้อเรื่องกับการตัดสินใจโดยอาศัยเกณฑ์ภายนอก

2. ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความรู้สึทางจิตใจ อารมณ์และคุณธรรมของบุคคล การวัดสิ่งเกี่ยวกับความรู้สึที่วัดได้โดยการสังเกตพฤติกรรม การสอบถาม การสัมภาษณ์ การสำรวจ ส่วนเครื่องมือวัดผลทางจิตวิทยา ได้แก่ แบบวัดเจตคติ แบบวัดความสนใจ เป็นต้น พฤติกรรมด้านจิตพิสัยมี 5 ระดับ ได้แก่ การรับรู้ การตอบสนอง การสร้างคุณค่า การจัดระบบคุณค่าและการสร้างลักษณะนิสัย มีรายละเอียดดังนี้

2.1 การรับรู้ (Receiving or Attending) เป็นลักษณะการตอบสนองสิ่งที่อยู่รอบตัว ทำให้เกิดความตระหนัก ความตั้งใจที่จะรับรู้และความสนใจต่อสิ่งเรานั้น

2.2 การตอบสนอง (Responding) เป็นพฤติกรรมที่ต่อเนื่องจากความตั้งใจที่จะรับรู้ เมื่อได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าอย่างเต็มที่ จึงยินยอมหรือเต็มใจที่จะตอบสนองและสร้างความพึงพอใจจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้นทำให้เกิดความสุข

2.3 การสร้างคุณค่า (Valuing) เป็นขั้นตอนที่มองเห็นคุณค่าของการตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือประสบการณ์เกิดการยอมรับในคุณค่าและการกระทำอย่างต่อเนื่องจนเป็นค่านิยมของตนเอง

2.4 การจัดระบบคุณค่า (Organization) หลังจากที่ได้สร้างค่านิยมของตนเองขึ้นมาแล้วจึงนำค่านิยมมาจัดระเบียบ กำหนดเป็นแนวปฏิบัติให้ความสำคัญกับค่านิยม

2.5 การสร้างลักษณะนิสัย (Characterization) เป็นการจัดระบบคุณค่าที่มีอยู่ในตัวเข้าเป็นระบบที่ถาวรทำหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมการแสดงในทุกสถานการณ์

3. ด้านทักษะพิสัย (Psycho - Motor Domain) เป็นการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติซึ่งเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวร่างกาย จึงเป็นการวัดความสามารถในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งมีหลายวิธี เช่น การทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงานด้วยเครื่องมือ ได้แก่ แบบวัดทักษะปฏิบัติ แบบทดสอบ แบบตรวจผลงาน และแบบสังเกตพฤติกรรม ทักษะพิสัยมีระดับการวัด 7 ระดับได้แก่

3.1 การรับรู้ (Perception) ด้วยการใช้อวัยวะสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และสัมผัสทางกาย

3.2 การเตรียมพร้อม (Set) การเตรียมพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมออกมา

3.3 การตอบสนองตามแนวทางที่กำหนดให้ (Guided Response) การลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการเลียนแบบและลองผิดลองถูก

3.4 ความสามารถด้านกลไก (Mechanism) เป็นขั้นที่นักเรียนปฏิบัติตามที่เรียนมาอย่างต่อเนื่องด้วยความมั่นใจ สามารถสร้างเทคนิคสำหรับตนเองขึ้นมาเพื่อปฏิบัติต่อไป

3.5 การตอบสนองที่ซับซ้อน (Complex Overt Response) ปฏิบัติกิจกรรมที่สลับซับซ้อนได้โดยไม่ต้องใช้ความคิดมากและกระทำอย่างมั่นใจ ทำได้คือเป็นอัตโนมัติ

3.6 ความสามารถในการดัดแปลง (Adaptation) เป็นขั้นที่ปฏิบัติได้จนชำนาญและหาวิธีการใหม่ ๆ หรือดัดแปลงให้เข้ากับสถานการณ์ได้อย่างดี

3.7 ความสามารถในการริเริ่ม (Origination) สามารถประยุกต์ทำให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้นมาได้

2. วิธีการประเมินผลทักษะปฏิบัติ

การวัดด้านทักษะพิสัยเป็นการวัดการปฏิบัติงาน ซึ่งสุวิมล ว่องวานิช (2546 : 215) กล่าวว่า การวัดการปฏิบัติต้องอาศัยเครื่องมือวัดด้วยการสังเกตพฤติกรรมตอบสนองต่อแบบวัด หรือการทำกิจกรรมที่อาศัยการเคลื่อนไหวของร่างกาย มีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการปฏิบัติ โดยการกำหนดงานให้นักเรียนปฏิบัติ
2. ระบุผลของความสามารถด้านการปฏิบัติที่จะวัด โดยเน้นให้เห็นว่าการปฏิบัติงานนั้นให้มีความสำคัญกับการวัดกระบวนการหรือผลงานหรือทั้งสองอย่าง
3. กำหนดวิธีการวัดการปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับพฤติกรรมที่จะวัด
4. กำหนดความเหมาะสมของเครื่องมือ
5. กำหนดวิธีการประเมินผลการวัด เกณฑ์การประเมิน

ซึ่ง สุวิมล ว่องวานิช (2546 : 222) กล่าวว่าประเภทของเครื่องมือที่ใช้วัดกระบวนการปฏิบัติงาน มีดังนี้

1. วัดการปฏิบัติงาน ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) มาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) แบบสังเกตพฤติกรรม (Observation Form)
2. วัดผลงาน เป็นการวัดคุณภาพของผลงานที่นักเรียนทำส่ง เช่น การทดลอง รายงาน โครงการงาน โดยใช้แบบประเมิน

นอกจากนี้ บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (2544 : 159) กล่าวถึงวิธีการประเมินผลจากการปฏิบัติว่า เป็นวิธีการประเมินของผู้สอนจากงานหรือกิจกรรม ที่ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนทำ เพื่อให้ได้สารสนเทศว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการทำงานหรือกิจกรรมที่มอบหมายมาน้อยเพียงใด งานหรือกิจกรรมที่ให้ทำอาจจะประเมินผลจากทักษะวิธีการทำ ผลงาน หรือทั้งทักษะวิธีและผลงานร่วมกัน ซึ่งมีวิธีการประเมินผลการปฏิบัติได้ดังนี้

1. การสังเกตและการจดบันทึก สามารถประเมินทักษะวิธีการทำ ผลงาน หรือทั้งทักษะวิธีการทำและผลงานร่วมกัน โดยมีการสังเกตก่อนแล้วจดบันทึกเหตุการณ์ย่อย ถึงแม้ว่าการบันทึกจะต้องใช้เวลาแต่สามารถจัดการด้วยการบันทึกเหตุการณ์ที่มีความหมายต้องรีบจดบันทึกให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้และควรเขียนบันทึกให้มีสารสนเทศเพียงพอเพื่อให้สามารถเข้าใจได้ภายหลัง เช่น การเล่นเกม การว่ายน้ำ การทำอาหาร เป็นต้น

2. แบบตรวจสอบรายการ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ใช้ประเมินผลทักษะและผลงานโดยที่ผู้สอนต้องสังเกตรายการของพฤติกรรมการแสดงออกในการปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ตามคุณลักษณะเฉพาะของทักษะการปฏิบัติหรือผลงาน แล้วประเมินผลในช่องเพื่อแสดงว่ามีหรือไม่มีในรายการ

เหล่านั้น เช่น แบบตรวจสอบรายการเกี่ยวกับการพิมพ์ดีด การนำเสนอรายงาน การอ่านทำนองเสนาะ เป็นต้น

3. การประเมินค่า หรือ มาตรฐานค่า แบบประเมินค่าใช้ในการประเมินทักษะวิธีทำและผลงานเช่นเดียวกับแบบตรวจสอบรายการแต่มีความแตกต่างกันคือ แทนที่จะตรวจสอบว่ามีหรือไม่มีพฤติกรรม ก็เปลี่ยนเป็นการประเมินระดับคุณภาพของการปฏิบัติหรือผลงาน เช่น ดีมาก ดี พอใช้ ปรับปรุง ประเด็นที่ควรให้ความสนใจของวิธีประเมินผลโดยมาตรฐานค่าคือ เกณฑ์การให้คะแนนผลการปฏิบัติ ซึ่งอาจพิจารณาตามทักษะวิธีการทำหรือผลงานได้เป็น 2 รูปแบบคือ

3.1 เกณฑ์การให้คะแนนทั่วไป ใช้ประเมินผลทักษะวิธีการทำหรือผลงาน ที่อยู่ในกรอบเรื่องเดียวกันอย่างกว้าง ๆ โดยทุกรายการประเมินผลใช้เกณฑ์เดียวกัน ดังตัวอย่างเกณฑ์การนำเสนอรายงาน

3	หมายถึง	มีการให้รายละเอียดอย่างครบถ้วน
2	หมายถึง	มีการให้รายละเอียดแต่รายละเอียดบางอย่างขาดหายไป
1	หมายถึง	ไม่มีการให้รายละเอียด

3.2 เกณฑ์การให้คะแนนเฉพาะ ใช้ประเมินผลทักษะวิธีการทำหรือผลงานที่มีความเฉพาะเจาะจงในแต่ละรายการ

สุวิมล ว่องวานิช (2546 : 230 - 231) กล่าวว่า ในการวัดการประเมินงานบางครั้งผู้วัดไม่ได้สนใจเพียงว่าพฤติกรรมการปฏิบัตินั้นได้มีการแสดงหรือไม่ แต่ยังมุ่งเน้นคุณภาพ (Quality) ของการปฏิบัติด้วยเช่น การให้ผู้เรียนรายงานหน้าชั้น ผู้วัดไม่ได้วัดว่าผู้เรียนรายงานหน้าชั้นได้หรือไม่เพียงอย่างเดียว แต่จะประเมินได้ว่าคุณภาพของรายงานเป็นเช่นใด สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องหรือไม่ ความสามารถในการสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจเป็นเช่นใด ความสามารถในการสร้างบรรยากาศ ทำทางการเล่าดึงดูดความสนใจของคนฟังหรือไม่ คุณลักษณะเหล่านี้จะพบว่ามีอยู่ในตัวผู้เรียนแต่ละคนไม่เท่ากัน การวัดที่ให้รายละเอียดของข้อมูลมากเช่นนี้จึงอาศัยแบบตรวจสอบรายการอย่างเร็วไม่พอ

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่าเครื่องมือที่ใช้วัดทักษะปฏิบัตินั้นมีหลายชนิดและผู้สร้างเครื่องมือในการวัดทักษะปฏิบัติส่วนใหญ่มักใช้เครื่องมือที่สามารถบรรยายถึงคุณภาพของทักษะหรือผลงานที่เป็นรูปธรรม ซึ่งเกณฑ์ที่ว่าเป็นคือการบรรยายคุณภาพด้วยการใช้มาตรฐานค่าแต่ยังมีเครื่องมืออีกชนิดหนึ่งที่ช่วยนิยามคำว่าคุณภาพให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นนั่นคือ “Scoring Rubric”

3. เกณฑ์รูบริก (Scoring Rubric)

ผู้เชี่ยวชาญในการใช้รูบริกได้ให้ความหมายและอธิบายลักษณะของเกณฑ์รูบริกไว้ดังนี้

รูบริก คือ เครื่องมือในการให้คะแนน ซึ่งประกอบด้วยเกณฑ์ด้านต่างๆ ที่ใช้พิจารณาวัตถุประสงค์ องค์ประกอบ รายละเอียด น้ำเสียงของการเขียนและกลวิธีการเขียน เป็นต้น อีกประการหนึ่งคือ ระดับเกณฑ์แต่ละด้านซึ่งมีตั้งแต่ระดับดีเยี่ยมจนถึงต้องปรับปรุง (กึ่งกาญจน์ สิริสุนทร. 2550 : 1 ; อ้างอิงจาก Heidi Goodrich Andrade. 1997)

รูบริกการให้คะแนนคือ แนวทางการให้คะแนนอย่างละเอียดซึ่งพัฒนาขึ้นโดยผู้สอนหรือผู้ประเมิน เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ผลงานหรือกระบวนการที่เกิดจากความพยายามของนักเรียน (กึ่งกาญจน์ สิริสุนทร. 2550 : 1 ; อ้างอิงจาก Babara M. Moskel. 2000)

รูบริกเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ที่ใช้ประเมินการปฏิบัติ ซึ่งตรงกันข้ามกับแบบสำรวจรายการ (Checklists) โดยปกติจะเรียกว่าแนวทางการให้คะแนน (Scoring guides) ประกอบด้วยเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติที่มีลักษณะเฉพาะ ใช้ในการประเมินการปฏิบัติงานของนักเรียน หรือประเมินผลผลิตซึ่งเป็นผลจากการปฏิบัติงาน (กึ่งกาญจน์ สิริสุนทร. 2550 : 1 ; อ้างอิงจาก Craig A Mertler. 2001)

รูบริก (Rubric) คือ เครื่องมือในการให้คะแนนซึ่งประกอบด้วยเกณฑ์ด้านต่างๆ ที่ใช้พัฒนาชิ้นงานหรือการปฏิบัติ เช่น การประเมินงานเขียนจะพิจารณาวัตถุประสงค์ องค์ประกอบ รายละเอียด น้ำเสียงของการเขียนและกลวิธีการเขียน เป็นต้น (สุวารี โสมานุตร. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2552 , จาก <http://www.sahavicha.com>.)

รูบริก คือ เครื่องมือในการให้คะแนน (Scoring Tool) ที่มีการระบุเกณฑ์ (Criteria) ประเมินชิ้นงานและคุณภาพ (Quality) ของชิ้นงานในแต่ละเกณฑ์ ตัวอย่างเกณฑ์การประเมินชิ้นงานเขียนได้แก่ จุดประสงค์ การจัดเนื้อหา การให้รายละเอียด การใช้ภาษา เป็นต้น และคุณภาพของชิ้นงานเขียนแต่ละเกณฑ์อาจแบ่งเป็นขอดีเยี่ยมจนถึงไม่ดี (สมศักดิ์ ภู่วิภาคารวรรณ. 2544 : 137)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า รูบริกเป็นเครื่องมือให้คะแนนชนิดหนึ่งใช้ในการประเมินการปฏิบัติงานหรือผลงานของนักเรียน ซึ่งประกอบไปด้วยเกณฑ์การประเมินและระดับคุณภาพ ซึ่งเป็นตัวกำหนดลักษณะเฉพาะของการปฏิบัติหรือผลงานนั้น ๆ

4. เหตุผลในการใช้รูบริก

กึ่งกาญจน์ สิริสุคนธ์ (2550:2-4) กล่าวถึงเหตุผลที่ครูและนักเรียนต้องใช้รูบริกมีหลายประการ ดังนี้

4.1 รูบริกเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากในการเรียนการสอนและการประเมิน ช่วยปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติหรือการแสดงออกของนักเรียนในขณะเดียวกันก็ช่วยควบคุมการปฏิบัตินั้นๆ ด้วยโดยครูต้องกำหนดความต้องการหรือความคาดหวังในผลการเรียนของนักเรียนอย่างชัดเจน และแสดงให้เห็นนักเรียนทราบว่าทำให้ถึงความคาดหวังนั้นได้อย่างไร ซึ่งปรากฏว่าคุณภาพผลงานของนักเรียนและการเรียนรู้ มีการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัด ข้อได้เปรียบอีกที่มักพบเสมอในเรื่องการใช้รูบริกคือ การให้คำอธิบายในเรื่องการให้คุณภาพ เมื่อนักเรียนมีข้อบกพร่องตามเกณฑ์ใด ครูจะช่วยเหลือและบอกได้ว่าครูคาดหวังให้นักเรียนทำอะไร

4.2 รูบริกช่วยให้นักเรียนตัดสินคุณภาพ ผลงานของตนเอง และของคนอื่นๆ อย่างมีเหตุผล เมื่อใช้รูบริกเป็นแนวทางการประเมินตนเองและผู้อื่น นักเรียนจะสามารถชี้แนะและแก้ปัญหาเกี่ยวกับผลงานของตนเองและผู้อื่น ได้อย่างตรงจุด การฝึกซ้ำๆ เกี่ยวกับการประเมินงานกลุ่มและผลงานของตนเอง ทำให้นักเรียนเพิ่มความรับผิดชอบเกี่ยวกับผลงานของตนเองมากขึ้น และยุติการถามตนเองว่า “ฉันทำเสร็จ หรือยัง”

4.3 รูบริกช่วยลดเวลาครูในการประเมินงานของนักเรียน ผลงานที่ผ่านประเมินโดยเจ้าของผลงานเองและ โดยกลุ่มซึ่งยึดเกณฑ์หรือรูบริกเป็นหลักนั้น ทำให้ข้อบกพร่องเหลือมาถึงครูน้อยมาก หากมีสิ่งใดที่ต้องปรับปรุงบอกกล่าวกันก็เพียงแต่ชี้ประเด็นนั้นๆ ในรูบริก แทนที่จะต้องอธิบายกันยืดเยื้อ รูบริกยังช่วยให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนมากขึ้นเกี่ยวกับจุดเด่นและสิ่งที่ต้องปรับปรุง

4.4 ธรรมชาติของรูบริกมีความยืดหยุ่น คือ มีระดับคุณภาพ ทำให้ครูนำไปใช้กับนักเรียนที่คละความสามารถได้ คือนำไปใช้กับนักเรียนที่เรียนเก่งจนถึงสามารถอ่อนหรือไร้ความสามารถ โดยใช้เกณฑ์สะท้อนผลงานของเขา

4.5 รูบริกใช้ง่ายและอธิบายได้ง่าย นักเรียนจะรู้อย่างชัดเจนว่าเขาเรียนรู้อะไรบ้าง และในปลายปีก็จะประเมินได้ถูกต้อง ผู้ปกครองก็เกิดความกระตือรือร้นและรู้ชัดเจนว่าลูกหลานจะต้องทำอย่างไรเพื่อประสบความสำเร็จ

5. ขั้นตอนการสร้างรูปรีด

สมศักดิ์ ภู่วิภาคารวรรณ (2544 : 140) กล่าวว่า ปัจจุบันมีการจัดพิมพ์รูปรีดในหนังสือต่าง ๆ ครูอาจนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับหลักสูตรและการสอนของตนเองได้ การยกระดับการเรียนรู้ โดยเพิ่มอิทธิพลของรูปรีดก็สามารถทำได้ กระบวนการสร้างรูปรีดอาจให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ดูรูปแบบหรือคู่มือตัวอย่าง ให้นักเรียนดูตัวอย่างงานที่ดีและงานที่ไม่ดี แล้วให้บอกลักษณะที่ทำให้งานดีหรือไม่ดี

ขั้นที่ 2 ระบุรายการที่เป็นเกณฑ์ ขั้นนี้เป็นขั้นอภิปรายตัวอย่างงานเพื่อเริ่มทำรายการเกณฑ์ที่จะใช้พิจารณาคุณภาพของงาน

ขั้นที่ 3 ระบุระดับของคุณภาพ ขั้นนี้เป็นการทำระดับคุณภาพให้ชัดเจน อธิบายลักษณะคุณภาพดีที่สุดและแย่ที่สุด แล้วจึงอธิบายคุณภาพของงานระดับกลาง โดยใช้พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับปัญหาทั่วไปและการอภิปรายเกี่ยวกับงานที่คุณภาพไม่ค่อยดี

ขั้นที่ 4 ฝึกให้นักเรียนใช้รูปรีดที่สร้างในการประเมินชิ้นงานที่น่าเสนอเป็นตัวอย่างในขั้นที่ 1

ขั้นที่ 5 กำหนดงานให้นักเรียนทำและให้ประเมิน โดยตนเองและโดยกลุ่ม ในขณะที่นักเรียนทำงานก็ให้มีการประเมินตนเองและประเมินโดยกลุ่มเป็นระยะๆ

ขั้นที่ 6 ทบทวน ให้เวลานักเรียนทบทวนงาน โดยใช้ข้อคิดชมโดยขั้นตอนที่ 5

ขั้นที่ 7 ครูใช้รูปรีดที่นักเรียนพัฒนาขึ้นในการประเมิน ขั้นนี้ครูต้องใช้รูปรีดที่นักเรียนพัฒนาขึ้นและได้เคยใช้มาแล้วประเมินชิ้นงานของนักเรียนต่อไป

จากข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการวิธีประเมินทักษะปฏิบัตินั้นต้องเลือกเครื่องมือที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับพฤติกรรมที่จะวัด ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกรูปรีดเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ และพฤติกรรมกระบวนการกลุ่ม เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่ใช้วัดได้ทั้งทักษะกระบวนการและผลงาน โดยมีตัวบ่งชี้คุณภาพของระดับการปฏิบัติที่ชัดเจน

ความพึงพอใจ

1. ความหมาย

ออสแคมป์ (Oskamp, 1984 : 31) ได้สำรวจแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจพบว่า ความพึงพอใจมีความหมายอยู่ใน 3 นัยคือ

1. ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพการณ์ที่ผลปรากฏจริงได้เป็นไปตามที่บุคคลได้คาดหวังไว้

2. ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับของความสำเร็จที่เป็นไปตามความต้องการ

3. ความพึงพอใจ หมายถึง การทำงานได้เป็นไปตาม หรือตอบสนองคุณค่าของบุคคล

จากความหมายทั้ง 3 นัยดังกล่าว ออสแคมป์เห็นว่า ได้นำไปสู่การพัฒนาทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theories) ตามความหมายที่สองอยู่ในกลุ่มทฤษฎีความต้องการ (Need Theories) และตามความหมายที่สามจัดอยู่ในกลุ่มทฤษฎีคุณค่า (Value Theories)

สโลจ วิบูลกิจ (2534 : 7) กล่าวว่า ความพึงพอใจ คือความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคล ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยอาจเป็นไปในเชิงของการประมาณค่า ความรู้สึกหรือทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดอาจเป็นไปในทางบวกหรือลบก็ได้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 775) ให้ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง พอใจ ชอบใจ

วิโรชา ปาธะรัตน์ (2543 : 17) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ดี ที่ชอบของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ถ้าสิ่งนั้นตรงกับความต้องการหรือความถนัดของเขา

ปรียาภรณ์ วงศ์อนุตรโรจน์ (2534 : 122) ได้ให้ความหมายความพึงพอใจไว้ว่า เป็นความรู้สึกรวมของบุคคลที่มีต่อการทำงานในทางบวก เป็นความสุขของบุคคลที่เกิดจากการปฏิบัติงาน ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน รวมทั้งส่งผลต่อความสำเร็จ

ถัดดาวัลย์ แดงใหญ่ (2546 : 45) สรุปว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพความรู้สึกที่ดีทางจิตใจของบุคคล ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และความพึงพอใจจะเกิดขึ้นได้เมื่อได้รับการตอบสนองต่อความต้องการตามจุดหมาย ดังนั้น ความพึงพอใจของนักเรียน นักศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนจึงหมายถึง ความรู้สึกที่ดี มีความรู้สึกนิยมชมชอบ และมีทัศนคติที่ดีทางบวกจนทำให้นักเรียน นักศึกษาเกิดความพึงพอใจ ส่วนความต้องการของมนุษย์ เมื่อมนุษย์มีความต้องการมาก

จะเกิดปฏิกิริยาเรียกกรองหาวิธีตอบสนอง ความเครียดก็จะลดน้อยลงหรือหมดไป ทำให้มีความพึงพอใจเกิดขึ้น

พัลลภ ลีลาวัฒนานนท์กุล (2546 : 10) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพของจิตใจที่ปราศจากความเครียด

สมบุญม์ ดันยะ (2548 : 29) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งในเชิงประมาณค่า ดังนั้น แนวคิดนี้จึงเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับทัศนคติโดยตรง ความพึงพอใจจึงเป็นปฏิกิริยาด้านความรู้สึก (Reactionary Feeling) ต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้น (Stimulant) ที่แสดงออกมาในลักษณะของผลลัพธ์สุดท้ายของกระบวนการประเมิน โดยบ่งบอกถึงทิศทางของผลการประเมินว่าเป็นไปในทิศทางบวกหรือลบ หรือไม่มีปฏิกิริยาใด ๆ ต่อสิ่งกระตุ้นหรือสิ่งเร้านั้น ๆ ก็ได้

บุพผา เจียมสวัสดิ์ (2549 : 37) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง สภาพของจิตใจที่ปราศจากความเครียด โดยหากความต้องการได้รับการตอบสนองทั้งหมดหรือบางส่วน ความเครียดก็จะลดลง ความพึงพอใจก็จะเกิดขึ้น

คำนิง เค่นควง (2550 : 40) ได้สรุปความหมายของความพึงพอใจ คือ ความรู้สึกชอบใจ พอใจ ยินดีและมีความสุข ซึ่งความรู้สึกเช่นนี้เกิดขึ้นเพราะการเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม หรือได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งเมื่อเข้าไปร่วมกิจกรรมแล้วได้รับการตอบสนองความต้องการอย่างเพียงพอ

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า ความพึงพอใจคือระดับของความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งใด ๆ โดยอาศัยความรู้สึก ประสบการณ์ ทัศนคติที่ได้รับเป็นพื้นฐานแล้วจึงประมวลผลโดยผ่านกระบวนการวิเคราะห์ผลลัพธ์ออกมาในเชิงประมาณค่า ซึ่งอาจเป็นในแง่ลบ แง่บวก หรือไม่มีปฏิกิริยาใด ๆ ก็ได้

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

เมอร์เรย์ (สุรางค์ ไคว้ตระกูล. 2552 : 156 ; อ้างอิงจาก Murray. 1938) ได้สร้างทฤษฎีความต้องการ โดยถือว่า ความต้องการเป็นพื้นฐานที่จะทำให้เกิดแรงขับหรือแรงจูงใจ ซึ่งเป็นผลให้มนุษย์เราแสดงพฤติกรรมไปในทิศทางที่จะนำไปสู่เป้าหมาย (Goal) เมอร์เรย์ได้ทำการศึกษาความต้องการทางจิตวิทยาของบุคคลปกติกลุ่มหนึ่งและได้แบ่งความต้องการทางจิตวิทยาออกเป็น 20 ชนิด ความต้องการของเมอร์เรย์ที่ยังใช้อยู่ในปัจจุบันมีดังต่อไปนี้

1. ความต้องการใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement)
2. ความต้องการที่จะมีความสัมพันธ์กับคนอื่น (Affiliation)
3. ความต้องการ ความก้าวร้าว (Aggression)
4. ความต้องการที่จะเป็นตนของตนเอง (Autonomy)
5. ความต้องการที่จะมีอิทธิพลหรือบังคับผู้อื่น (Dominance)
6. ความต้องการที่แสดงออกเป็นเป้าแห่งสายตาคน (Exhibition)
7. ความต้องการที่จะปกป้องคุ้มครองรักษาผู้อื่น (Nurturance)

มาสโลว์ (สูรางค์ โค้วตระกูล. 2552 : 158) ได้แบ่งความต้องการพื้นฐาน (Basic Needs) ออกเป็น 5 ประเภท และได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

1. ความต้องการทางสรีระ (Physiological Needs) หมายถึง ความต้องการพื้นฐานของร่างกาย เช่น ความหิวกระหาย ความต้องการทางเพศและการพักผ่อน เป็นต้น ความต้องการเหล่านี้เป็นความต้องการที่จำเป็นสำหรับมีชีวิตอยู่ มนุษย์ทุกคนมีความต้องการทางสรีระอยู่เสมอจะขาดเสียมิได้ ถ้าอยู่ในสภาพที่ขาดจะกระตุ้นให้คนมีกิจกรรมขวนขวายที่จะสนองความต้องการ

2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยหรือสวัสดิภาพ (Safety Needs) หมายถึง ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เป็นอิสระจากความกลัว ขู่เข็ญ บังคับจากผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม เป็นความต้องการที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง ความต้องการประเภทนี้เริ่มตั้งแต่วัยทารกจนกระทั่งวัยชรา ความต้องการที่จะมีงานทำเป็นหลักแหล่งก็เป็นความต้องการเพื่อสวัสดิภาพของผู้ใหญ่อย่างหนึ่ง

3. ความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่ (Love and Belonging Needs) มนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาจะให้เป็นที่รักของผู้อื่น และต้องการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่ ทราบว่าทุกคนยอมรับตนเป็นสมาชิก คนที่รู้สึกเหงาไม่มีเพื่อน มีชีวิตไม่สมบูรณ์เป็นผู้ที่จะต้องห้อมความต้องการประเภทนี้ คนที่ตนเองรู้สึกว่าเป็นที่รักและยอมรับของหมู่จะเป็นผู้ที่สมปรารถนาในความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่

4. ความต้องการที่จะรู้สึกว่าคุณค่า (Esteem Needs) ความต้องการนี้ประกอบด้วยความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ มีความสามารถที่ต้องการที่จะให้ผู้อื่นเห็นว่าคนมีความสามารถ มีคุณค่าและมีเกียรติ ต้องการได้รับความยกย่องนับถือจากผู้อื่น ผู้ที่มีความปรารถนาในความต้องการนี้จะเป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเองเป็นคนมีประโยชน์และมีค่า ตรงข้ามกับผู้ที่ขาดความต้องการประเภทนี้ จะรู้สึกว่าตนไม่มีความสามารถและมีปมด้อยมองโลกในแง่ร้าย

5. ความต้องการที่จะรู้จักตนเอง ตามสภาพที่แท้จริงและพัฒนาศักยภาพของคน (Need for Self Actualization) มาสโลว์ อธิบายความต้องการที่เรียกว่า “Self Actualization” ว่าเป็นความต้องการที่จะรู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริงของคน จะกล้าที่จะตัดสินใจเลือกทางเดินของชีวิต รู้จักค่านิยมของตนเอง มีความจริงใจต่อตนเอง ปราศจากที่จะเป็นคนที่สุดเท่าที่จะมีความสามารถทำได้ ทั้งทางด้านสติปัญญา ทักษะและอารมณ์ความรู้สึกรับตนเองทั้งส่วนดีและส่วนเสียของตน ที่สำคัญที่สุดก็คือการมีสติที่จะยอมรับว่าคนใช้กลไกในการป้องกันตนในการปรับตัวและพยายามที่จะเลิกใช้ เปิดโอกาสให้ตนเองเผชิญกับความจริงของชีวิต เผชิญกับสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ โดยคิดว่าเป็นสิ่งที่ท้าทายน่าตื่นเต้นและมีความหมาย กระบวนการที่จะพัฒนาตนเองที่เต็มตามศักยภาพของคน เป็นกระบวนการที่ไม่มีจุดจบตลอดเวลาที่มีชีวิตอยู่ มนุษย์ทุกคนมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองเต็มที่ตามศักยภาพของตนเพราะมีน้อยคนที่จะได้ถึงขั้น “Self Actualization” อย่างสมบูรณ์

สก๊อต (ชชาภุช เหลี่ยมโรสง. 2546 : 56 ; อ้างอิงจาก Scott. 1970 : 134) ได้เสนอแนวคิดในเรื่องแรงจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงาน ที่จะให้ผลในเชิงปฏิบัติมีลักษณะดังนี้

1. งานสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัวและมีความหมายกับผู้ที่ทำ
2. งานมีการวางแผนวัดความสำเร็จได้ด้วยระบบงาน และมีการควบคุมประสิทธิภาพ
3. เพื่อให้ได้ผลในการสร้างสิ่งจูงใจภายในเป้าหมายของงานจะต้องมีลักษณะดังนี้
 - 3.1 คนทำงานมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายของงานนั้น
 - 3.2 ผู้ปฏิบัติได้รับทราบผลที่สำเร็จในการทำงาน โดยตรง
 - 3.3 งานนั้นสามารถทำให้สำเร็จได้ไม่ยากจนทำให้เกิดความท้อถอย

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นพฤติกรรมหนึ่งที่แสดงออกถึงทัศนคติของบุคคล โดยเกิดจากความต้องการขั้นพื้นฐาน คือ ความต้องการทางสรีระ ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย หรือสวัสดิภาพ ความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่ ความต้องการที่จะรู้สึกว่าตนเองมีค่าและความต้องการที่จะรู้จักตนเอง เมื่อมีความต้องการแล้วได้รับการตอบสนองจึงเกิดความพึงพอใจซึ่งเป็นแรงกระตุ้นให้ดำเนินกิจกรรมนั้นต่อไป

3. แนวทางการวัดความพึงพอใจ

โยธิน ศันสนยุท (2530 : 66 -77) กล่าวถึงเครื่องมือวัดความพึงพอใจ การวัดความพึงพอใจวิธีที่ง่ายที่สุด คือ การถาม หรือการใช้แบบสอบถาม ที่ใช้มาตราส่วนประมาณค่าแบบ 5 ตัวเลือกของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งประกอบด้วยชุดคำถาม และมีตัวเลือก 5 ตัวเลือกสำหรับเลือกตอบ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด คะแนนความพึงพอใจสามารถนำมาวิเคราะห์ว่าบุคคลมีความพึงพอใจด้านสูงหรือต่ำโดยใช้วิธีการทางสถิติ

ถวินย์ ชาราโกชน์ (2536 : 77-78) กล่าวถึงการวัดความพึงพอใจไว้ว่า เป็นการวัดความรู้สึก ซึ่งมีอยู่ 2 ทิศทาง คือ ทางบวกและทางลบ ทางบวก หมายถึง ความรู้สึกในทางที่ดีชอบ หรือพอใจ ส่วนทางลบ คือ เป็นการประเมินความรู้สึกไปในทางที่ไม่ดี ไม่ชอบหรือไม่พอใจ วิธีวัดมีอยู่หลายวิธี เช่น วิธีการสังเกต วิธีการสัมภาษณ์ วิธีการใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ วิธีการสังเกตโดยการเฝ้ามองและจดบันทึกอย่างมีแบบแผน วิธีการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยต้องสอบถามโดยการพูดคุยกับบุคคล โดยมีการวางแผนล่วงหน้า วิธีใช้แบบสอบถามมีข้อคำถามที่ชัดเจนให้ผู้ตอบ ตอบตามแบบแผนเดียวกันเป็นวิธีที่นิยมใช้ในการวัดทัศนคติ

คชาภุช เหลี่ยมไรสง (2546 : 57) ได้เสนอแนวทางหรือมาตรการวัดความพึงพอใจไว้ดังนี้

1. การใช้แบบสอบถาม โดยผู้สอบถามจะออกแบบสอบถามเพื่อต้องการทราบความคิดเห็น ซึ่งสามารถทำได้ในลักษณะที่กำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระคำถามดังกล่าวอาจถามความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีวัดความพึงพอใจทางตรงทางหนึ่ง ซึ่งต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ดี จึงจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงได้

3. การสังเกต เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจโดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมายไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูด กิริยาท่าทาง วิธีนี้จะต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจังและการสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจสามารถวัดได้หลายวิธี เช่นการใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้แบบสอบถามในการวัดความพึงพอใจ

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

มาณวิกา ผลพิรุพห์ (2533 : 245) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการเล่าเหตุการณ์ด้านการพูดรายละเอียดของเหตุการณ์และด้านการเรียงลำดับเหตุการณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ กับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของโรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ กลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผลการศึกษาพบว่าเด็กที่ได้รับการสอนโดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์มีความสามารถในการเล่าเหตุการณ์สูงกว่าเด็กประถมวัยที่ได้รับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่าความสามารถด้านการพูดรายละเอียดของเหตุการณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และทั้ง 2 กลุ่ม มีความสามารถด้านการเรียงลำดับเหตุการณ์ไม่แตกต่างกัน

อารยา ปรากฎชื่อ (2536 : 100) ได้ศึกษาความเข้าใจในการอ่านและความคงทนในการจำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์กับที่เรียนโดยใช้ขั้นตอนการสอนตามคู่มือครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนอนุบาลขอนแก่น จำนวน 100 คน จากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์กับนักเรียนที่เรียนโดยการใช้ขั้นตอนการสอนตามคู่มือครู มีความเข้าใจในการอ่านและความคงทนในการจำแตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ .05 โดยนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์มีความเข้าใจในการอ่านและความคงทนในการจำสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการใช้ขั้นตอนการสอนตามคู่มือครู

พงมาน เทียนมนัส (2539 :160) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์และประกอบการวาดภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรก , เหนือ สังกัดเทศบาลเมืองนนทบุรี จำนวน 38 คน ผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์และประกอบการวาด

ภาพมีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่นนิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่นนิทานประกอบการวาดภาพ

ทัศนัย อุดมพันธ์ (2541 : 153) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์กับการจัดประสบการณ์แบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือเด็กปฐมวัยจำนวน 30 คน อายุ 5 – 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนวัดหลวงแพ่ง (อินทระพานุกูล) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 ผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ มีพฤติกรรมทางสังคมโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศุจิตรา แก้วสีนวล (2545 : 99) ได้ศึกษาประสิทธิผลของสื่อละครสร้างสรรค์ที่มีต่อการสร้างการมองเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กที่ถูกทารุณกรรม จำนวน 19 คน ซึ่งจากการทำแบบประเมินการมองเห็นคุณค่าในตนเองของคูเปอร์สมิท พบว่าเด็ก 12 คน ที่มีการเปลี่ยนแปลงการมองเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น และมีเด็ก 7 คน ที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ส่วนผลการสัมภาษณ์เด็กที่เข้าร่วมอบรมละครสร้างสรรค์พบว่าเด็กส่วนใหญ่มีความรู้สึกดี มีความสุข มีความกล้ามากขึ้น และเห็นว่าตนเองมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น โดยเฉพาะในด้านความผ่อนคลาย ความภาคภูมิใจ และความมั่นใจ

ปาริชาติ จิงวิวัฒนาภรณ์ (2547 : ก-ง) ได้ทำโครงการวิจัยระยะสั้นเพื่อนำร่องเกี่ยวกับการใช้ละครสร้างสรรค์ในการพัฒนาผู้เรียน ในกลุ่มสาระนาฏศิลป์ โดยใช้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 29 คน ของโรงเรียนชินวร กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าวิธีสอนโดยใช้ละครสร้างสรรค์นั้นทำให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนในวิชานาฏศิลป์ในกลุ่มทดลองอย่างชัดเจนเพราะทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยได้เป็นอย่างดี โดยมีคะแนนเฉลี่ยของคะแนนรวมของพัฒนาการแต่ละด้านเพิ่มขึ้นกว่า 80 % โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 5.34 นอกจากนี้จากการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ จากการบันทึกของผู้เรียน และจากแบบประเมินผลผู้เรียนในรายวันพบว่าการใช้ละครสร้างสรรค์นั้นทำให้ผู้เรียน มีความสุข สนุกสนาน ได้แสดงออก ได้เรียนรู้ด้วยวิธีสอนที่แตกต่าง ได้รู้จักตนเองดีขึ้น ได้ฝึกความกล้าแสดงออก ได้ผลการเรียนรู้ที่แตกต่างจากวิชาอื่น ได้จดจำความรู้ได้ง่ายและนานกว่าเดิม ได้ความรู้เกี่ยวกับละคร ได้ฝึกละครใบ้ ได้ฝึกความสามัคคี ได้ฝึกใช้จินตนาการ และได้ฝึกการทำงานกับผู้อื่น

งานวิจัยต่างประเทศ

ไรท์ (Wright. 1972 : 1876 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของละครสร้างสรรค์ที่มีต่อการรับรู้ของบุคคล โดยมุ่งศึกษาถึงประสิทธิภาพของการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ในการสร้างความเห็นอกเห็นใจ และความสามารถในการสวมบทบาทได้ทำการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลปรากฏว่า เด็กที่เรียนโดยใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์มีทักษะการสวมบทบาทดีขึ้น

ชมิทท์ และเคธี (Schmidt and Kathy. 1975 : 111 - 114) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องละครสร้างสรรค์ โดยทำการทดลองกับเด็กอนุบาล 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง จำนวน 39 คน เรียนโดยใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ และกลุ่มควบคุม ซึ่งมีจำนวนเท่ากันเรียนด้วยวิธีปกติ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองได้คะแนนสูงกว่าในการทำแบบทดสอบด้านความคิดสร้างสรรค์ 2 ฉบับ คือ ด้านการพูด (Verbal) และด้านการสังเกต (Visual)

สมิแลนสกี (จงกล นันทพล. 2535 : 19-20 อ้างอิงจาก Smilansky. 1968) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบเด็กที่ด้อยโอกาส และเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับกลาง ในประเทศอิสราเอล พบว่า ในกลุ่มเด็กชาวอิสราเอลระดับฐานะทางสังคมปานกลาง สนับสนุนให้เล่นสมมติ งานวิจัยนี้มีการฝึกการเล่นสมมติให้เด็กซึ่งเน้นการแสดงบทบาทสมมติที่มีปฏิริยาต่อกัน โดยการใช้การแสดงละครแบบสังคมหรือจินตนาการเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ผลการวิจัยพบว่า การฝึกการเล่นสมมติช่วยในการพัฒนาทางสติปัญญา สังคมและอารมณ์โดยเขาได้ตั้งข้อสังเกตว่าเด็กจะไม่เข้าร่วมในการเล่นสมมติถ้าเด็กยังไม่ผ่านการฝึกให้เล่นตามบทบาทสมมติทางสังคมหรือเล่นตามจินตนาการของตน

จากการศึกษางานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศที่เกี่ยวข้องกับละครสร้างสรรค์ พบว่า ละครสร้างสรรค์สามารถนำมาใช้ในการพัฒนา ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความกล้าแสดงออก ความสามัคคี เกิดทักษะการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ฝึกความคิดสร้างสรรค์ มีความสุขกับการเรียนและได้รู้จักตนเองดีขึ้นซึ่งนับว่าเป็นคุณูปการที่เกิดจากการเรียนรู้เกี่ยวกับละครสร้างสรรค์ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในวิธีสอนละครสร้างสรรค์ เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ กระบวนการกลุ่มและความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีสอนละครสร้างสรรค์

มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนกิจกรรมเตรียมความพร้อม (Warm - up)
2. ขั้นตอนกิจกรรมจูงใจ (Motivation)
3. ขั้นตอนกิจกรรมละครสร้างสรรค์
(Creative Drama)
 - 3.1 กิจกรรมก่อนละคร (Pre - Drama)
 - 3.2 กิจกรรมละคร (Drama - Playing)
4. ขั้นตอนกิจกรรมประเมินผล (Evaluation)

1. ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละคร

สร้างสรรค์ ประกอบด้วยทักษะ 7 ด้าน ดังนี้

- การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า
(Sensory Recall)
- การใช้จินตนาการ (Imagination)
- การใช้ความคิดสร้างสรรค์
(Creativity)
- การเคลื่อนไหวสร้างสรรค์
(Creative Movement)
- การใช้ท่าไม้ (Pantomime)
- การพูดค้นสด
(Verbal Improvisation)
- การแสดงละครแบบพูดค้นสด
(Improvisational Drama)

2. กระบวนการกลุ่ม

- ด้านกระบวนการทำงาน
- ด้านบทบาทสมาชิกในกลุ่ม
- ด้านบทบาทผู้นำ

3. ความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ผลของการใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ กระบวนการกลุ่มและความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. แบบแผนการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ นักเรียนที่เรียนวิชานาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี) จำนวน 85 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนที่เรียนวิชานาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี) จำนวน 40 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

แบบแผนการวิจัย

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดผลหลังการเรียนรู้ (One Shot Case Study) ซึ่งมีแบบแผนการวิจัยดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงแบบแผนการวิจัย

ทดลอง	สอบหลัง
X	O
การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนละคร สร้างสรรค์	1. ประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดง ละครสร้างสรรค์ 2. ประเมินกระบวนการกลุ่ม 3. ประเมินความพึงพอใจต่อวิธีสอน ละครสร้างสรรค์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้ คือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้เรื่อง การละคร จำนวน 12 แผน แผนละ 100 นาที
2. แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์
3. แบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม
4. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องการละคร ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้
 - 1.1 ศึกษากรอบแนวคิดของกิจกรรมละครสร้างสรรค์
 - 1.2 เลือกเนื้อหาหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การละคร เพื่อจัดการเรียนรู้แก่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1
 - 1.3 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 12 แผน แผนละ 100 นาที ตามโครงสร้างของแผนการสอนละครสร้างสรรค์ ประกอบด้วยส่วนประกอบดังต่อไปนี้
 - เป้าหมายการเรียนรู้ (Learning Goals) (เป้าหมายระยะสั้น)
 - วัตถุประสงค์การเรียนรู้ (Learning Objective)

- กระบวนการจัดการเรียนรู้ (Learning Process) มี 4 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนกิจกรรมเตรียมความพร้อม (Warm - up)
2. ขั้นตอนกิจกรรมจูงใจ (Motivation)
3. ขั้นตอนกิจกรรมละครสร้างสรรค์ (Creative Drama)
 - 3.1 กิจกรรมก่อนละคร (Pre - Drama)
 - 3.2 กิจกรรมละคร (Drama - Playing)
4. ขั้นตอนกิจกรรมประเมินผล (Evaluation)

1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เขียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอต่อกรรมการควบคุม วิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำมาหาค่าดัชนีความ สอดคล้อง IOC ปรากฏว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 และทำการปรับปรุงข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.5 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ ให้มีการเพิ่มกิจกรรมที่ส่งเสริมการจินตนาการของนักเรียนให้มากกว่าเดิมรวมทั้งให้เพิ่มสื่อที่เป็น ภาพเคลื่อนไหวเพื่อจูงใจนักเรียนให้เกิดแนวคิดในการแสดงละครแล้วจัดทำเป็นแผนการจัดการ เรียนรู้

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองกับนักเรียนชั้น 3 ที่ยังไม่เคยเรียนเนื้อหานี้มาก่อนเพื่อปรับความเหมาะสมด้านเวลา

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปใช้กับกลุ่มทดลองในการวิจัยต่อไป

2. การสร้างแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะละครสร้างสรรค์

2.2 สร้างแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบ ไปด้วยรายการเกณฑ์ (Criteria) 7 ด้าน และคุณภาพของเกณฑ์ (Quality) 4 ระดับ

2.3 นำแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบข้อความและภาษาที่ใช้ให้มีความชัดเจนและเหมาะสม กับงานวิจัย แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ปรากฏว่าแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะ การแสดงละครสร้างสรรค์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 (ดังภาคผนวก ก หน้า 110-111) และทำการปรับปรุงข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.5 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ เสนอแนะให้ปรับเกณฑ์ให้มีความชัดเจนโดยการกำหนดอัตราส่วนร้อยละให้เห็นความแตกต่าง

ของแต่ละระดับคุณภาพและให้ใช้ค่าที่สั้นกะทัดรัด จากนั้นจึงจัดทำเป็นแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์

2.4 นำแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ ไปทดลองใช้ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและเคยเรียนละครสร้างสรรค์มาแล้ว เพื่อศึกษาความชัดเจนของแบบประเมิน

2.5 นำแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ ไปหาค่า ความเชื่อมั่นของแบบประเมินโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัท (Cronbach) ตั้งเกณฑ์ไว้ไม่ต่ำกว่า 0.70 ผลปรากฏว่า แบบประเมินมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 แล้วจัดพิมพ์แบบประเมินเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

3. การสร้างแบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม

3.1 ศึกษาทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดกระบวนการกลุ่ม

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้ามาสร้างเกณฑ์ในการสร้างแบบสังเกตกระบวนการ กลุ่ม ซึ่งกำหนดเกณฑ์แบ่งออกเป็น 3 ด้านได้แก่ ด้านกระบวนการทำงาน ด้านบทบาทสมาชิก ในกลุ่มและด้านบทบาทผู้นำ โดยใช้แบบมาตราส่วนประเมินค่ากำหนดตัวเลข (Numerical Rating Scales)

3.3 เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ คะแนน 2, 1 และ 0

ระดับคะแนน 2 บันทึกเมื่อผู้เรียนแสดงพฤติกรรมระดับมาก

ระดับคะแนน 1 บันทึกเมื่อผู้เรียนแสดงพฤติกรรมระดับปานกลาง

ระดับคะแนน 0 บันทึกเมื่อผู้เรียนไม่แสดงพฤติกรรม

3.4 สร้างแบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม

3.5 นำแบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อ พิจารณาตรวจสอบความและภาษาที่ใช้ให้มีความชัดเจนและเหมาะสมกับงานวิจัย แล้วนำมาหาค่า คำนีความสอดคล้อง IOC ปรากฏว่าแบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 (ดังภาคผนวก ค หน้า 112-114) และทำการปรับปรุงข้อที่มีค่าดัชนีความ สอดคล้องต่ำกว่า 0.5 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้ปรับเกณฑ์ให้มีความชัดเจนโดยการกำหนด อัตราส่วนร้อยละให้เห็นความแตกต่างของแต่ละระดับคุณภาพและให้ใช้ค่าที่สั้นกะทัดรัด จากนั้น จึงจัดทำเป็นแบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม

3.6 นำแบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและเคยเรียนละครสร้างสรรค์มาแล้ว เพื่อศึกษาความชัดเจนของแบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.7 นำแบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม ไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบัท (Cronbach) ตั้งเกณฑ์ไว้ไม่ต่ำกว่า 0.70 ผลปรากฏว่า แบบประเมินมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 แล้วจัดพิมพ์แบบประเมินเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

4. การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์

4.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

4.2 วิเคราะห์เนื้อหาที่จะวัด เลือกรูปแบบเครื่องมือที่จะวัดและกำหนดเกณฑ์ในการวัดความพึงพอใจ

4.3 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) ชนิด 5 ตัวเลือก คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ถ้าข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนน ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน

ถ้าข้อความมีความหมายในทางลบ ให้คะแนนตรงข้ามกัน คือ 1 2 3 4 และ 5 คะแนน

4.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 40 ข้อ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณาตรวจข้อความและภาษาที่ใช้ เพื่อให้มีความชัดเจน แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC โดยกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องไม่ต่ำกว่า 0.5 แล้วได้ทำการคัดเลือกแบบสอบถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.70 ถึง 1.00 (ดังภาคผนวก ค หน้า 117-118) จำนวน 20 ข้อ จัดทำเป็นแบบสอบถามความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์

4.5 นำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ ไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและใช้ทดลองแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มาแล้วจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 แล้วจัดพิมพ์แบบสอบถามความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์เพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ติดต่อกับสถานศึกษาที่ใช้ในการทำวิจัยเพื่อดำเนินการสอนโดยใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์
2. ดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การละคร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 12 แผน ๆ ละ 100 นาที รวมระยะเวลา 6 สัปดาห์ แล้วบันทึกผลการสอน
3. ทำการประเมินทักษะละครสร้างสรรค์โดยใช้แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์
4. ทำการเก็บข้อมูลกระบวนการกลุ่มและทำการบันทึกโดยใช้แบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม
5. ทำการเก็บข้อมูลด้านความพึงพอใจโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์หลังจากดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 ค่าเฉลี่ย
 - 1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ
 - 2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การละคร หาค่าดัชนีความสอดคล้อง

2.2 แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ หาค่าดัชนีความสอดคล้องและหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach)

2.3 แบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม หาค่าดัชนีความสอดคล้องและหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach)

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ หาค่าดัชนีความสอดคล้องและหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach)

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะละครสร้างสรรค์ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ใช้สถิติ t-test

3.2 หาค่าเฉลี่ยของคะแนนกระบวนการกลุ่ม ของกลุ่มตัวอย่างหลังการเรียนรู้แล้ว เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่สร้างตามแนวคิดของ ถ้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2536 : 156-157) โดยใช้สถิติ t-test เปรียบเทียบกับ เกณฑ์ระดับมาก ($\bar{X} = 1.34$)

คะแนนเฉลี่ย 1.34 – 2.00 หมายถึง กระบวนการกลุ่มอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 0.68 – 1.33 หมายถึง กระบวนการกลุ่มอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 0.00 – 0.67 หมายถึง กระบวนการกลุ่มอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.3 หาค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ ของกลุ่มตัวอย่างหลังการเรียนรู้และเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินตามแนวของเบสท์ (จงกล เทิดประสิทธิ์กุล. 2542 : 39 – 40 ; อ้างอิงจาก Best. 1981 : 179 – 187) โดยใช้สถิติ t-test เปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องผลของการใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ กระบวนการกลุ่มและความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ดังนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูล
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาค่าคะแนนที่
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับวิธีสอนละครสร้างสรรค์ มีผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์อยู่ในระดับดี
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับวิธีสอนละครสร้างสรรค์ มีกระบวนการกลุ่มแสดงออกอยู่ในระดับมาก
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับวิธีสอนละครสร้างสรรค์ มีความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับวิธีสอนละครสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การละคร ปรัชญาผล ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับวิธีสอนละครสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การละคร

ข้อที่	n	\bar{X}	S.D.	t
1. การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า	40	2.35	0.58	11.13*
2. การใช้จินตนาการ	40	2.33	0.53	11.97*
3. การใช้ความคิดสร้างสรรค์	40	2.30	0.52	11.88*
4. การเคลื่อนไหวสร้างสรรค์	40	2.33	0.57	11.00*
5. การใช้ท่าไม้	40	2.40	0.71	9.55*
6. การพูดค้นสด	40	2.40	0.71	9.55*
7. การแสดงละครแบบพูดค้นสด	40	2.40	0.71	9.55*
ภาพรวม	40	2.36	0.59	10.92*

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับวิธีสอนละครสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การละคร พบว่า ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.36 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.59 และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่ 5 การใช้ท่าไม้ , ข้อที่ 6 การพูดค้นสด และ ข้อที่ 7 การแสดงละครแบบพูดค้นสด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 2.40 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.71 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 3 การใช้ความคิดสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.30 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.52 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษากระบวนการกลุ่ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับวิธีสอน
ละครสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องการละคร ปรากฏผลดังตารางที่ 7-11

ตารางที่ 7 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในภาพรวมของกระบวนการกลุ่ม
ทั้ง 3 ด้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องการละคร

ข้อที่	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านกระบวนการทำงาน	1.68	0.29	มาก
2. ด้านพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่ม	1.87	0.36	มาก
3. ด้านบทบาทผู้นำ	1.87	0.39	มาก
ภาพรวม	1.80	0.21	มาก

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในภาพรวม
ของกระบวนการกลุ่ม ทั้ง 3 ด้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องการละคร พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.80 และค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน เท่ากับ 0.21 ซึ่งอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบทบาทสมาชิกใน
กลุ่มและด้านบทบาทผู้นำ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 1.87 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.36
และ 0.39 อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านกระบวนการทำงาน มีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 1.68 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.29 เปรียบเทียบกับเกณฑ์อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 8 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกระบวนการกลุ่ม
ด้านกระบวนการทำงาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังใช้วิธีสอนละคร
สร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องการละคร

ข้อที่	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านกระบวนการทำงาน			
1. มีการกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน	1.78	0.42	มาก
2. มีการวางแผนงาน	1.68	0.47	มาก

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อที่	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านกระบวนการทำงาน			
3. มีการการปฏิบัติงานตามแผน	1.68	0.47	มาก
4. มีการประเมินผลและปรับปรุงงาน	1.60	0.50	มาก
ภาพรวม	1.68	0.29	มาก

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกระบวนการกลุ่ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การละคร ด้านกระบวนการทำงาน พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประเด็นที่ 1 มีการกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 1.78 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.42 อยู่ในระดับมาก ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประเด็นที่ 4 มีการประเมินผลและปรับปรุงงาน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.60 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.50 เปรียบเทียบกับเกณฑ์อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 9 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกระบวนการกลุ่ม ด้านบทบาทสมาชิกในกลุ่ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องการละคร

ข้อที่	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านบทบาทสมาชิกในกลุ่ม			
1. ความกระตือรือร้น	1.88	0.33	มาก
2. ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่	1.88	0.33	มาก
3. ความรับผิดชอบ	1.88	0.33	มาก
4. มีหลักประชาธิปไตย	1.88	0.33	มาก
5. ไม่เห็นแก่ตัว	1.83	0.50	มาก
ภาพรวม	1.87	0.36	มาก

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกระบวนการกลุ่ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องการละคร ด้านบทบาทสมมติในกลุ่ม พบว่า ประเด็นที่ 1 ความกระตือรือร้น ประเด็นที่ 2 ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ ประเด็นที่ 3 ความรับผิดชอบและประเด็นที่ 4 มีหลักประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 1.88 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.33 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือประเด็นที่ 5 ไม่เห็นแก่ตัว มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.83 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.50 เปรียบเทียบกับเกณฑ์อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 10 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกระบวนการกลุ่ม

ด้านบทบาทผู้นำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องการละคร

ข้อที่	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านบทบาทผู้นำ			
1. ผู้นำมีความกล้าหาญ	1.88	0.40	มาก
2. ผู้นำมีความเสียสละ	1.85	0.43	มาก
3. ผู้นำมีความรับผิดชอบ	1.85	0.43	มาก
4. ผู้นำวางตัวเป็นกลางอยู่เสมอ	1.85	0.43	มาก
5. ผู้นำมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	1.90	0.38	มาก
ภาพรวม	1.87	0.39	มาก

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกระบวนการกลุ่ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องการละคร ด้านบทบาทผู้นำ พบว่า ประเด็นที่ 5 ผู้นำมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 1.90 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.38 ซึ่งอยู่ในระดับมากและค่าเฉลี่ยต่ำสุด ประเด็นที่ 2 ผู้นำมีความเสียสละ ประเด็นที่ 3 ผู้นำมีความรับผิดชอบสูงและประเด็นที่ 4 ผู้นำวางตัวเป็นกลางอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.85 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.43 เปรียบเทียบกับเกณฑ์อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 11 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยของกระบวนการกลุ่ม โดยใช้สถิติ t-test
 เปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับมาก ($\bar{X} = 1.34$) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 หลังใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องการละคร (n = 40)

ข้อที่	\bar{X}	S.D.	t
ด้านกระบวนการทำงาน			
1. มีการกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน	1.78	0.42	6.51*
2. มีการวางแผนงาน	1.68	0.47	4.47*
3. มีการการปฏิบัติตามแผน	1.68	0.47	4.47*
4. มีการประเมินผลและปรับปรุงงาน	1.60	0.50	3.31*
ภาพรวม	1.68	0.29	7.48*
ด้านบทบาทสมาชิกในกลุ่ม			
1. ความกระตือรือร้น	1.88	0.33	10.10*
2. ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่	1.88	0.33	10.10*
3. ความรับผิดชอบ	1.88	0.33	10.10*
4. มีหลักประชาธิปไตย	1.88	0.33	10.10*
5. ไม่เห็นแก่ตัว	1.83	0.50	6.13*
ภาพรวม	1.87	0.36	9.14*
ด้านบทบาทผู้นำ			
1. ผู้นำมีความกล้าหาญ	1.88	0.40	8.37*
2. ผู้นำมีความเสียสละ	1.85	0.43	7.56*
3. ผู้นำมีความรับผิดชอบ	1.85	0.43	7.56*
4. ผู้นำวางตัวเป็นกลางอยู่เสมอ	1.85	0.43	7.56*
5. ผู้นำมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	1.90	0.38	9.35*
ภาพรวม	1.87	0.39	8.44*
ภาพรวมทั้ง 3 ด้าน	1.80	0.21	14.10*

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของกระบวนการกลุ่ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับวิธีสอนละครสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องการละคร พบว่า ในภาพรวมทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.80 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.21 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับวิธีสอนละครสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องการละคร ปรากฏผลดังตารางที่ 12 - 13

ตารางที่ 12 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องการละคร

ข้อที่	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. นักเรียนมีความกระตือรือร้นเมื่อถึงเวลาเรียนเรื่องการละคร	4.45	0.50	มาก
2. นักเรียนชอบเกม เพลง และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูเตรียมมา	4.73	0.51	มากที่สุด
3. นักเรียนชอบมีส่วนร่วมในเกมทุก ๆ เกม	4.52	0.60	มากที่สุด
4. นักเรียนรู้สึกเป็นอิสระเมื่อได้เรียน	4.27	0.72	มาก
5. กิจกรรมที่ครูนำมาใช้สามารถส่งเสริมความกล้าแสดงออกได้ดี	4.75	0.44	มากที่สุด
6. นักเรียนคิดว่าการแสดงละครเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถ	4.50	0.60	มาก
7. นักเรียนรู้สึกว่าการฝึกทักษะการละครแล้วทำให้ตนเองมีความสุข	4.35	0.74	มาก
8. นักเรียนคิดว่าการฝึกทักษะการแสดงละครสามารถสร้างความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มมากขึ้น	4.40	0.59	มาก
9. นักเรียนคิดว่านักเรียนสามารถนำทักษะด้านการละคร ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	4.17	0.75	มาก
10. นักเรียนรู้สึกอยากจะเป็นผู้นำแสดงละครดูบ้าง	3.87	0.76	มาก
11. นักเรียนรู้สึกว่าครูมีความเป็นกันเองในการทำกิจกรรมละคร	4.62	0.54	มากที่สุด
12. นักเรียนคิดว่ากิจกรรมละครช่วยให้เรารู้จักตัวเองมากขึ้น	4.03	0.77	มาก
13. นักเรียนคิดว่ากิจกรรมละครทำประโยชน์ให้กับสังคมได้ด้วย	4.15	0.66	มาก

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ข้อที่	\bar{X}	S.D.	ระดับ
14. นักเรียนอยากจะทำให้กิจกรรมละครสอดแทรกอยู่ในทุก ๆ วิชา	4.10	0.87	มาก
15. นักเรียนคิดว่าน่าจะมีกิจกรรมละครบ่อย ๆ	4.00	0.82	มาก
16. นักเรียนคิดอยากจะทำให้กิจกรรมละครเป็นกิจกรรมเด่นของโรงเรียน	3.70	0.72	มาก
17. นักเรียนคิดว่ากิจกรรมละครสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน ๆ ได้	4.65	0.53	มากที่สุด
18. นักเรียนคิดว่ากิจกรรมละครเหมาะสำหรับการจัดการเรียนการสอน	4.03	0.70	มาก
19. นักเรียนเห็นคุณค่าของการละครมากกว่า 1 อย่าง	4.48	0.60	มาก
20. นักเรียนคิดว่าควรนำกิจกรรมละครไปเผยแพร่ให้คนอื่น ๆ ได้ชมบ้าง	4.05	0.64	มาก
ภาพรวม	4.29	0.34	มาก

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องการละคร พบว่า ข้อที่ 5 กิจกรรมที่ครูนำมาใช้สามารถส่งเสริมความกล้าแสดงออกได้ดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.75 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.44 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุดและค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อที่ 16 นักเรียนคิดอยากจะทำให้กิจกรรมละครเป็นกิจกรรมเด่นของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72 เปรียบเทียบกับเกณฑ์อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 13 แสดงค่าคะแนนของความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ โดยใช้สถิติ t-test เปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังใช้วิธีสอน ละครสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องการละคร (n = 40)

ข้อที่	\bar{X}	S.D.	t
1. นักเรียนมีความกระตือรือร้นเมื่อถึงเวลาเรียนเรื่องการละคร	4.45	0.50	11.80*
2. นักเรียนชอบเกม เพลง และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูเตรียมมา	4.73	0.51	15.19*
3. นักเรียนชอบมีส่วนร่วมในเกมทุก ๆ เกม	4.52	0.60	10.72*
4. นักเรียนรู้สึกเป็นอิสระเมื่อได้เรียน	4.27	0.72	6.76*
5. กิจกรรมที่ครูนำมาใช้สามารถส่งเสริมความกล้าแสดงออกได้ดี	4.75	0.44	17.88*
6. นักเรียนคิดว่าการแสดงละครเป็นเรื่องที่ทำหายนความสามารถ	4.50	0.60	10.45*
7. นักเรียนรู้สึกว่าเมื่อฝึกทักษะการละครแล้วทำให้ตนเองมีความสุข	4.35	0.74	7.22*
8. นักเรียนคิดว่าการฝึกทักษะการแสดงละครสามารถสร้างความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มมากขึ้น	4.40	0.59	9.53*
9. นักเรียนคิดว่านักเรียนสามารถนำทักษะด้านการละครไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.17	0.75	5.63*
10. นักเรียนรู้สึกอยากจะลองเป็นผู้นำแสดงละครดูบ้าง	3.87	0.76	3.05*
11. นักเรียนรู้สึกว่าครูมีความเป็นกันเองในการทำกิจกรรมละคร	4.62	0.54	13.06*
12. นักเรียนคิดว่ากิจกรรมละครช่วยให้เรารู้จักตัวเองมากขึ้น	4.03	0.77	4.24*
13. นักเรียนคิดว่ากิจกรรมละครทำประโยชน์ให้กับสังคมได้ด้วย	4.15	0.66	6.11*

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ข้อที่	\bar{X}	S.D.	t
14. นักเรียนอยากจะให้กิจกรรมละครสอดแทรกอยู่ในทุก ๆ วิชา	4.10	0.87	4.28*
15. นักเรียนคิดว่าน่าจะมีกิจกรรมละครบ่อย ๆ	4.00	0.82	3.80*
16. นักเรียนคิดอยากจะให้กิจกรรมละครเป็นกิจกรรมเด่นของโรงเรียน	3.70	0.72	1.66*
17. นักเรียนคิดว่ากิจกรรมละครสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน ๆ ได้	4.65	0.53	13.51*
18. นักเรียนคิดว่ากิจกรรมละครเหมาะสำหรับการจัดการเรียนการสอน	4.03	0.70	4.67*
19. นักเรียนเห็นคุณค่าของการละครมากกว่า 1 อย่าง	4.48	0.60	10.20*
20. นักเรียนคิดว่าควรนำกิจกรรมละครไปเผยแพร่ให้คนอื่น ๆ ได้ชมบ้าง	4.05	0.64	5.35*
ภาพรวม	4.29	0.34	14.63*

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องการละคร เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.34 เปรียบเทียบกับเกณฑ์อยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ กระบวนการกลุ่มและความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้นำเสนอบทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

บทย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์
2. เพื่อศึกษาทักษะกระบวนการกลุ่ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ หลังใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากร
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นักเรียนที่เรียนวิชานาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี) จำนวน 85 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนที่เรียนวิชานาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี) จำนวน 40 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา
เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหาในรายวิชา ศิลปะ (นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ 33101 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี) ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การละคร

3. ขอบเขตระยะเวลา

การวิจัยในครั้งนี้ กำหนดระยะเวลาการดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ จำนวน 12 แผน (แผนละ 100 นาที) ทำการสอน 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน วันละ 100 นาที

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรต้น คือ วิธีสอนละครสร้างสรรค์

4.2 ตัวแปรตาม ดังนี้

4.2.1. ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ ประกอบไปด้วยทักษะต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า (Sensory Recall)
- 2) การใช้จินตนาการ (Imagination)
- 3) การใช้ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity)
- 4) การเคลื่อนไหวสร้างสรรค์ (Creative Movement)
- 5) การใช้ท่าไม้ (Pantomime)
- 6) การพูดฉันทส (Verbal Improvisation)
- 7) การแสดงละครแบบพูดฉันทส (Improvisational Drama)

4.2.2 กระบวนการกลุ่ม โดยสังเกตจากพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ด้านกระบวนการทำงาน
- 2) ด้านบทบาทสมาชิกในกลุ่ม
- 3) ด้านบทบาทผู้นำ

4.2.3 ความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้ คือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้เรื่อง การละคร จำนวน 12 แผน แผนละ 100 นาที
2. แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์
3. แบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม
4. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ติดต่อกับสถานศึกษาที่ใช้ในการทำวิจัยเพื่อดำเนินการสอนโดยใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์
2. ดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การละคร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 12 แผน ๆ ละ 100 นาที รวมระยะเวลา 6 สัปดาห์ แล้วบันทึกผลการสอน
3. ทำการประเมินทักษะละครสร้างสรรค์โดยใช้แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์
4. ทำการเก็บข้อมูลกระบวนการกลุ่มและทำการบันทึกโดยใช้แบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม
5. ทำการเก็บข้อมูลด้านความพึงพอใจโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ ต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ หลังจากดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 ค่าเฉลี่ย
 - 1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การละคร หาค่าดัชนีความสอดคล้อง

2.5 แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ หาค่าดัชนีความ
สอดคล้องหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบัค
(Cronbach)

2.6 แบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม หาค่าดัชนีความสอดคล้อง หาค่าความเชื่อมั่น
โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบัค (Cronbach)

2.7 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ หาค่าดัชนีความ
สอดคล้องและหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ
ครอนบัค (Cronbach)

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะละครสร้างสรรค์ โดยเปรียบเทียบกับ
เกณฑ์ ใช้สถิติ t -test

3.3 หาค่าเฉลี่ยของคะแนนกระบวนการกลุ่ม ของกลุ่มตัวอย่างหลังการเรียน และ
เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่สร้างตามแนวคิดของ ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2536 : 156-157)
โดยใช้สถิติ t -test เปรียบเทียบกับ เกณฑ์ระดับมาก ($\bar{X} = 1.34$)

คะแนนเฉลี่ย 1.34 – 2.00 หมายถึง กระบวนการกลุ่มอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 0.68 – 1.33 หมายถึง กระบวนการกลุ่มอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 0.00 – 0.67 หมายถึง กระบวนการกลุ่มอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.4 หาค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ ของกลุ่มตัวอย่างหลัง
การเรียนและเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินตามแนวของ เบสท์ (จงกล เทิดประสิทธิ์กุล,
2542 : 39 – 40 ; อ้างอิงจาก Best. 1981 : 179 – 187) โดยใช้สถิติ t -test เปรียบเทียบกับเกณฑ์
ระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับวิธีสอนละครสร้างสรรค์ มีผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ อยู่ในระดับดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับวิธีสอนละครสร้างสรรค์ มีกระบวนการกลุ่มแสดงออก อยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับวิธีสอนละครสร้างสรรค์ มีความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลของการใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ กระบวนการกลุ่มและความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ผลการวิจัยและอภิปรายผลดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับวิธีสอนละครสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องการละคร อยู่ในระดับดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้เนื่องมาจากนักเรียนได้เรียนรู้วิธีสอนแบบใหม่ที่นักเรียนไม่เคยได้เรียนมาก่อน ทั้งยังเป็นวิธีสอนที่เน้นทักษะการแสดงออกทางการแสดง ทำให้นักเรียนได้เคลื่อนไหวร่างกายส่วนต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา จึงเกิดความสุขและสนุกสนานจากกิจกรรมที่ครูจัดให้ เช่น เกมต่าง ๆ รวมไปถึงกิจกรรมการฝึกทักษะการละครแต่ละด้านที่นักเรียนให้ความสนใจและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติเป็นอย่างดี ทั้งยังฝึกให้นักเรียนกล้าแสดงออก ได้ฝึกใช้จินตนาการที่แปลกใหม่อย่างเสรี ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่นและที่สำคัญนักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการแสดงละครควบคู่ไปด้วย ทำให้ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ อยู่ในระดับดี ซึ่งก็สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของปาริชาติ จิ่งวิวัฒนาภรณ์ (2547 : ก-ง) ได้ทำโครงการวิจัยระยะสั้นเพื่อนำร่องเกี่ยวกับการใช้ละครสร้างสรรค์ในการพัฒนาผู้เรียน ในกลุ่มสาระนาฏศิลป์ โดยใช้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 29 คน ของโรงเรียนชินวร กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า วิธีสอนโดยใช้ละครสร้างสรรค์นั้นทำให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนในวิชานาฏศิลป์ ในกลุ่มทดลองอย่างชัดเจนเพราะทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัยได้เป็นอย่างดี โดยมีคะแนนเฉลี่ยของคะแนนรวมของพัฒนาการแต่ละด้านเพิ่มขึ้นกว่า 80% โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 5.34 นอกจากนี้จากการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ จากการบันทึกของผู้เรียน และจากแบบประเมินผลผู้เรียนในรายวันพบว่าการใช้ละครสร้างสรรค์นั้นทำให้ผู้เรียน มีความสุข

สนุกสนาน ได้แสดงออก ได้เรียนรู้ด้วยวิธีสอนที่แตกต่าง ได้รู้จักตนเองดีขึ้น ได้ฝึกความกล้าแสดงออก ได้ผลการเรียนรู้ที่แตกต่างจากวิชาอื่น ได้จดจำความรู้ได้ง่ายและนานกว่าเดิม ได้ความรู้เกี่ยวกับละคร ได้ฝึกละครใบ้ ได้ฝึกความสามัคคี ได้ฝึกใช้จินตนาการและได้ฝึกการทำงานกับผู้อื่น

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับวิธีสอนละครสร้างสรรค์ มีกระบวนการกลุ่มอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 เนื่องจากกระบวนการของละครสร้างสรรค์นักเรียนจะต้องปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน โดยเฉพาะนักเรียนจะต้องแบ่งกลุ่มเพื่อฝึกทักษะการแสดงละครและสร้างสรรค์ผลงานการแสดงในแต่ละครั้งจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนทั้ง 3 ด้าน พบว่าพฤติกรรมของนักเรียนในด้านกระบวนการทำงาน อยู่ในระดับมาก เนื่องจากนักเรียนมีการแบ่งกลุ่มอย่างชัดเจนและก่อนที่จะทำการแสดงทุกครั้ง ครูจะให้เวลานักเรียนในการวางแผนการแสดงและฝึกซ้อมอย่างเป็นขั้นตอนทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการกลุ่มอย่างชัดเจน ส่วนในด้านพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่ม อยู่ในระดับมาก เนื่องจากนักเรียนมีความกระตือรือร้น มีความรับผิดชอบและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมทุกครั้งเป็นอย่างดี และด้านบทบาทผู้นำ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากในชั้นฝึกกิจกรรมแสดงละครแต่ละครั้งนั้นครูได้ให้นักเรียนเปลี่ยนกลุ่ม เพื่อเรียนรู้เพื่อน ๆ ดังนั้นนักเรียนจึงได้มีการเปลี่ยนบทบาทจากผู้ตามไปเป็นผู้นำด้วย เพื่อฝึกความกล้าหาญ ความรับผิดชอบ และความริเริ่มสร้างสรรค์ เพราะอย่างน้อยนักเรียนทุกคนควรมีประสบการณ์ในการจัดการแสดงจึงจะสามารถนำพากลุ่มไปสู่การแสดงที่มีคุณภาพ และเมื่อพิจารณาทั้ง 3 ด้านพบว่าทักษะกระบวนการกลุ่มอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามคุณูปการของละครสร้างสรรค์ที่ช่วยพัฒนาทักษะของการสื่อสารกับผู้อื่น (ปาริชาติ จึงวิวัฒนาภรณ์. 2547 : 14) พบว่ากิจกรรมของละครสร้างสรรค์ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมกลุ่มที่อาศัยทักษะของการเคลื่อนไหว การพูด การอ่าน ทุก ๆ ขั้นตอนในการวางแผนของกลุ่ม เด็กทุกคนต้องระดมความคิด ระดมสมอง หัดรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น หัดเสนอความคิดเห็น สร้างข้อตกลงร่วมกัน ฝึกฝนร่วมกัน จนกระทั่งนำเสนอผลงานละครออกมาเพื่อที่จะสื่อสารกับเพื่อนอื่น ๆ ในห้องและนอกจากนั้นยังพบว่า การสอนแบบกระบวนการกลุ่มยังฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ รู้จักร่วมมือช่วยเหลือกัน และมีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกันในระหว่างสมาชิก ในกลุ่มอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ธวัชชัย แสงจักร (2525 : 101) ที่พบว่าการสอนวิชาสังคมศึกษา สำหรับนักเรียน ม.ศ. 2 ในเรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์จะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติที่ดีต่อวิชาสูงกว่าการสอนแบบปกติ นอกจากนี้ วิไลวรรณ สันถะโกมล (2521 : 89) ยังศึกษาพบว่าการสอนด้วยกระบวนการกลุ่มจะทำให้บรรยากาศการเรียนสนุกสนาน ไม่เบื่อหน่าย ผู้เรียนเกิด

ความกระตือรือร้นและปลูกฝังความรับผิดชอบการทำงานร่วมกัน การรู้จักใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล การยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นและการกล้าแสดงออก ซึ่งสอดคล้องกับ การศึกษาของ จิตภัทร์ อุปราวิทยานันท์ (2523 : 90) ที่พบว่า การเรียนด้วยกระบวนการกลุ่มในวิชาภาษาไทย จะช่วยฝึกให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติในการเรียนรู้ การแก้ปัญหาด้วยตนเอง การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี การรู้จักใช้ความคิดเห็น การตัดสินใจ การทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยวิถีทางประชาธิปไตย

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับวิธีสอนละครสร้างสรรค์ มีความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 เนื่องจากนักเรียนชอบเกม เพลง และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูเตรียมมา รู้สึกเป็นอิสระเมื่อได้เรียน กิจกรรมที่นำมาใช้สามารถส่งเสริมความกล้าแสดงออกได้ดีและเป็นเรื่องที่ทำท่ายความสามารถ กิจกรรมละครยังช่วยให้รู้จักตัวเองมากขึ้นและทำให้ตนเองมีความสุขสร้างความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้กิจกรรมละครสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน ๆ และอยากให้กิจกรรมละครสอดแทรกอยู่ในทุก ๆ วิชา ที่สำคัญนักเรียนรู้สึกว่าคุณครูมีความเป็นกันเองในการทำกิจกรรมละครและนักเรียนยังสามารถนำทักษะด้านการละครไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ จะเห็นได้ว่าวิธีสอนละครสร้างสรรค์ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกลงในทางบวก ซึ่งผลการศึกษาค้างนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตรา แก้วสินवल (2545: 99) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของสื่อละครสร้างสรรค์ที่มีต่อการสร้างการมองเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กที่ถูกทารุณกรรม จำนวน 19 คน ซึ่งจากการทำแบบประเมินการมองเห็นคุณค่าในตนเองของคูเปอร์สมิทพบว่าเด็ก 12 คน ที่มีการเปลี่ยนแปลงการมองเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้นและมีเด็ก 7 คน ที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ส่วนผลการสัมภาษณ์เด็กที่เข้าร่วมอบรมละครสร้างสรรค์พบว่าเด็กส่วนใหญ่มีความรู้สึกดี มีความสุข มีความกล้ามากขึ้น และเห็นว่าตนเองมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น โดยเฉพาะในด้านความอ่อนคลาย ความภาคภูมิใจ และความมั่นใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ ครูควรคำนึงถึงการวางเป้าหมายการเรียนรู้เป็นลำดับแรก เนื่องจากละครสร้างสรรค์มีเป้าหมายการเรียนรู้หลักถึง 3 แนวทาง ซึ่งครูจะต้องวิเคราะห์ผู้เรียนว่าควรส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนด้านใดแล้วจึงค่อยกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ตามสภาพจริง ตามความสามารถ และวัยของผู้เรียน

1.2 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ ควรใช้สถานที่ที่กว้างขวางและเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีในการเรียนและเป็นการเรียนรู้อย่างอิสระบรรยากาศในห้องเรียนควรรื่นรมย์ สภาพห้องสะอาด คล่องตัว สะดวกกับการเคลื่อนไหวในปฏิบัติการกิจกรรม

1.3 ก่อนใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ ครูควรอธิบายถึงเกณฑ์ในการประเมินทักษะต่าง ๆ ให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างละเอียด เพื่อก่อให้เกิดความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นในการประเมิน

1.4 ครูควรใช้สื่อที่หลากหลาย เช่น วีซีดี อินเทอร์เน็ต แผ่นภาพ รวมถึงใช้ตัวครูเป็นสื่อในการเข้าไปร่วมแสดงกับนักเรียนซึ่งจะทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นกันเอง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิธีสอนละครสร้างสรรค์ ที่มีผลต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ความมีวินัยในตนเอง เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาวิธีสอนละครสร้างสรรค์กับเนื้อหาในกลุ่มสาระอื่น ๆ เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่สนุกและมีความสุข

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2524). ศิลปะการละครเบื้องต้น 1.2 ตอนที่ 1. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์คุรุสภา.

_____. (2541). นาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์สำหรับครูประถมและมัธยม. พิมพ์ครั้งที่ 1.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

_____. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์คุรุสภา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2527). เอกสารเสริมความรู้สำหรับครูกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

ศิลปศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

กาญจนา ไชยพันธุ์. (2549). กระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

กึ่งกาญจน์ สิริสุคนธ์. (2550). คู่มือการให้คะแนน. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐาน

การศึกษา.

โกวิท ประวาลพฤกษ์. (2552). หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน คนตรี – นาฏศิลป์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : พัฒนาคุณภาพวิชาการ จำกัด.

คชาภรณ์ เหลี่ยมไธสง. (2546). การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้จากบทเรียน โปรแกรมการเรียนการ

สอนผ่านเว็บที่มีโครงสร้างต่างกันของนิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต. วิทยานิพนธ์

การศึกษามหาบัณฑิต มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

คณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ.

(2544). ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัท สยาม

สปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.

คำนึ่ง เด่นดวง. (2550). การศึกษาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความ

พึงพอใจต่อวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต

สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.

คิดส์สแควร์ ดอท คอม. ความหมายละครสร้างสรรค์. สืบค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2550 , จาก

www.kidsquare.com/webboard/webboard_ans.php?id=5032&group=1-54k-).

จกมล เทิดประสิทธิกุล. (2542). ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมโรงเรียน ของนักศึกษา

โรงเรียนเทคโนโลยีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อ.เทค). วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต ชลบุรี :

มหาวิทยาลัยบูรพา.

- จกมล นันทพล. (2535). การสังเกตพฤติกรรมความช่วยเหลือจากการเล่นแบบสมมติในศูนย์บ้านของเด็กก่อนวัยเรียน. วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จิตรภัทร์ อุปราวิทธานันท์. (2523). การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาภาษาไทย เรื่อง "ร้ายขามหาเวสสันดรชาดก" ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีการสอนแบบธรรมชาติ. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชูบ เดชเพชร. (2535). การทดลองเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย : วิธีสอน กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนปกติ. ปริญญาานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ช่อลัดดา ขวัญเมือง. (2542). เอกสารคำสอนรายวิชากิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียน. พิษณุโลก : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ชญญา อภิบาลกุล. (2542). กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการฝึกอบรมทางการศึกษา. ขอนแก่น : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ถวิลย์ ธาราโภชน์. (2536). จิตวิทยาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ทองคำ บุญประเสริฐดี. (2534). การทดลองใช้ วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาความสามารถทางสติปัญญาและความสามารถทางสังคม ของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ทัศนัย อุดมพันธ์. (2541). การศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กประถมวัยที่ได้รับการจัดทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์. ปริญญาานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ทิตนา แคมมณี. (2545). กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : นิชินแอดเวอร์ไทซิง กรุ๊ป.
- ธวัชชัย แสงจักร. (2525). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อวิชา สังคมศึกษาเรื่อง "สิทธิและหน้าที่ ของพลเมืองในสังคมไทย" ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์. ปริญญาานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2544). การประเมินการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิด
วิธีการ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ :
อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2537). เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล.
- บุพผา เจียมสวัสดิ์. (2549). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการบวกลบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตรมหาบัณฑิต สงขลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- เบญจมาศ พลอินทร์ และเศรษฐ พลอินทร์. (2524). วรรณคดีการละคร. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ประกายกร โล่ห์ทองคำ. (2522). กลุ่ม : การสอนกลุ่มสัมพันธ์ในโรงเรียน. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2534). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ ฯ
- ปาริชาติ จิงวิวัฒนาภรณ์. (2546). การใช้ละครสร้างสรรค์ในการพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพฯ :
พริกหวานกราฟฟิค.
- ปาริชาติ จิงวิวัฒนาภรณ์. (2547). ละครสร้างสรรค์สำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : บริษัทพัฒนาคุณภาพ
วิชาการ.
- พงมาน เทียนมนัส. (2539). ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
การเล่นิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์และประกอบการวาดภาพ. ปริญญา
นิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พงมาพร เขียวว่อง. (2528). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและ
ทัศนคติต่อวิธีสอน ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ที่เรียนด้วย
กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีการสอนตามคู่มือของกรมการ. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พรรัตน์ คำรณ. (2547). การละครสำหรับเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2538). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พัลลภ ลีลาพัฒนานนท์กุล. (2546). ความพึงพอใจของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพต่อการ
จัดการเรียนการสอนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอห้วยทับทัน จังหวัด
กาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- พาณิชย์ สีสวย. (2524). สุนทรียของนาฏศิลป์ไทย. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์จุรินทร์ไทย.
- ไพโรจน์ อยู่มณเฑียร . (มปป). 903 วาหะการศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์สายใจ.
- ภัทรา นิคมานนท์. (2540). การประเมินผลการเรียน. กรุงเทพฯ ฯ : ทิพย์วิสุทธิการพิมพ์.
- มาณวิภา ผลพิรุฬห์. (2533). ความสามารถในการเล่าเหตุการณ์ของเด็กประถมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์กับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ยิ้มหวาน คอท คอม. ละครสร้างสรรค์. สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2551, จาก www.yimwhan.com.
- โยธิน ศันสนายุทธ. (2530). มนุษย์สัมพันธ์ : จิตวิทยาการทำงานในองค์กร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ ฯ : นานมีบุคส์พับลิเคชั่นส์.
- โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี). (2546). หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ. สงขลา : โรงเรียน.
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2536). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ ฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ลัดดาวัลย์ แดงใหญ่. (2546). ความพึงพอใจของนักเรียนนักศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียนในวิทยาลัยพณิชยการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิทยากร เขียงกุล. (2546). อธิบายศัพท์การศึกษาและความรู้สาขาต่าง ๆ. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์สายธาร.
- วิมลศรี อุปรมย์. (2524). นาฏกรรมและการละคร. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์เจริญผล.
- วิโรชา ปาละรัตน์. (2543). ศึกษาระดับและเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ป่วยนอกต่อการบริการของโรงพยาบาลป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วิไลวรรณ สันถะโคมล. (2521). การเปรียบเทียบ ผลการสอนวิชาวรรณคดีไทย เรื่อง "ลิลิตตะเลงพ่าย" โดยกระบวนการกลุ่ม สัมพันธ์และการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลางในชั้นประกาศนียบัตรการศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศลใจ วิบูลกิจ. (2534). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเทคนิคการประสานงานศึกษาธิการอำเภอกับความพึงพอใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่ในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เขตการศึกษา

3. ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2545). จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

สมเชาว์ เกษประทุม. (2544). ครูยุคปฏิรูป. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.

สมบูรณ์ ดันยะ. (2548). การประเมินทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2550). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมศักดิ์ ภู่วิภาคารวรรณ. (2544). การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง. เชียงใหม่ : The Knowledge Center.

สหกรณ์การเกษตรคลองหลวง. ขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม. สืบค้นเมื่อ 12 เมษายน 2552, จาก <http://www.khcoop.com/sahakom/>.

สันทนากการ คอท คอม. ขั้นตอนของกระบวนการกลุ่ม. สืบค้นเมื่อ 13 มิถุนายน 2552, จาก http://www.santanakarn.com/school_GD4.html.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). การใช้ละครสร้างสรรค์ในการพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

สุจิตรา แก้วสีนวล. (2545). ประสิทธิผลของสื่อละครสร้างสรรค์ที่มีต่อการสร้างกรมองเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กที่ถูกทารุณกรรม. วิทยานิพนธ์ วารสารศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุดใจ ทศพร, สำเร็จ คำโมง, ชรินทร์ พุ่มสิริ, รจนา สุนทรานนท์และสุนรติ นิ่มเนติพันธ์.

(2546). หนังสือเรียน สาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.

สุพิน บุญวงศ์. (2538). หลักการสอน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

สุนนมาลย์ นิ่มเนติพันธ์ และคณะ. (2552). หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน คนตรี-นาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.

สุนนมาลย์ นิ่มเนติพันธ์. (2541). การละครไทย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

- สุมิตร เทพวงษ์. (2541). นาฏศิลป์ไทย : นาฏศิลป์สำหรับครูประถมและมัธยม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2552). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวารี โสมาบุตร. ความหมายของรูปรีค. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2552 , จาก <http://www.sahavicha.com>.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารยา ปรากฤษ์. (2536). ความเข้าใจในการอ่านและความคงทนในการจำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อมรา กล้าเจริญ. (2531). สุนทรียนาฏศิลป์ไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- อรรพรรณ ขมวัฒนา และ วีรสุดา บุณนาค. (2552). หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐานดนตรี - นาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. กรุงเทพฯ : พัฒนาคุณภาพวิชาการ จำกัด.
- Arit Academic. ลักษณะของกระบวนการกลุ่ม. สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2552 , จาก www.ais.rtaf.mi.th/paper/.
- Oskamp, S. (1984). Applied Social Psychology. New Jersey : Prentice - Hall.
- Schmidt, Tony, Goforth and Kathy, Drew. (1975). "Creative Dramatics and Creativity : An Experimental Study," Education Theare Journal. 8(4), 23.
- Wright, Mary Elin Sommers. (1972). "The Effects of Creative Drama on Person Perception," Dissertation Abstracts International. 13(2), 43.

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

อาจารย์สมโภช เกตุแก้ว	รองผู้อำนวยการ โครงการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมศิลปะ และวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
อาจารย์อรรณพ โภชนาธาร	อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
อาจารย์พรสวรรค์ แก้วสนิท	ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนเทศบาล 4 (วัดคลองเรียน) อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ภาคผนวก ข

ตำแหน่งสื่อขอความอนุเคราะห์

ที่ ศธ 64.18/ 10๗5

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

10 พฤษภาคม 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน อาจารย์ สมโภชน์ เกตุแก้ว

มหาวิทยาลัยทักษิณ ขอรับรองว่า นางสาวจารินี มณีแสง เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาคพิเศษ ชั้นปีที่ 5 ของมหาวิทยาลัย
ทักษิณ

นิสิตผู้นี้กำลังดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลของการใช้วิธีสอนละคร
สร้างสรรค์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ กระบวนการกลุ่ม และความพึงพอใจ
ของนักเรียนต่อการแสดงละคร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

อ.ดร. วิทวัฒน์ ชัดติยะมาน ประธานกรรมการ

อ.ดร. นพเก้า ณ พัทลุง กรรมการ

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญ
ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ประเมินดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นิรันดร์ จุลทรัพย์)

รองศาสตราจารย์ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์/โทรสาร 0 - 7444 - 3988

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ โทร. 7501

ที่ ศธ 64.18/ 1076

วันที่ 10 พฤษภาคม 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน อาจารย์ อรวรรณ โภชนาธาร

ด้วย นางสาวจารินี มณีแสง เป็นนิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ชั้นปีที่ 5 ภาคพิเศษ กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลของการใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ กระบวนการกลุ่ม และความพึงพอใจของนักเรียนต่อการแสดงละคร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

อ.ดร. วิทวัฒน์ ชัตติยะมาน ประธานกรรมการ

อ.ดร. นพเก้า ณ พัทลุง กรรมการ

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ ของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ประเมินดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์นิรันดร์ จุลทรัพย์)

รองศาสตราจารย์ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 64.18/ 10๗๗

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

10 พฤษภาคม 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน อาจารย์ พรสวรรค์ แก้วสนิท

มหาวิทยาลัยทักษิณ ขอรับรองว่า นางสาวจารินี มณีแสง เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาคพิเศษ ชั้นปีที่ 5 ของมหาวิทยาลัย
ทักษิณ

นิสิตผู้นี้กำลังดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลของการใช้วิธีสอนละคร
สร้างสรรค์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ กระบวนการกลุ่ม และความพึงพอใจ
ของนักเรียนต่อการแสดงละคร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

อ.ดร. วิทวัฒน์ ชัดดียะมาน	ประธานกรรมการ
อ.ดร. นพแก้ว ณ ทัพสูง	กรรมการ

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญ
ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ประเมินดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นิรันดร์ จุลทรัพย์)

รองศาสตราจารย์ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์/โทรสาร 0 - 7444 - 3988

ภาคผนวก ค

การหาคุณภาพเครื่องมือ

ตารางที่ 14 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการ
แสดงละครสร้างสรรค์ (ระดับคุณภาพ ดีเยี่ยม) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเลียงสามัคคี) โดยผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์ ข้อที่	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ΣR	IOC	ผลการ พิจารณา
	1	2	3			
1.	+1	0	+1	2	0.67	คัดเลือกไว้
2.*	+1	0	0	1	0.33	ปรับปรุง
3.	+1	0	+1	2	0.67	คัดเลือกไว้
4.	+1	0	+1	1	0.67	คัดเลือกไว้
5.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
6.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
7.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้

* หมายถึง ข้อที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.67 ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 15 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการ
แสดงละครสร้างสรรค์ (ระดับคุณภาพ ดี) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน
เทศบาล ๑ (เอ็งเลียงสามัคคี) โดยผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์ ข้อที่	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ΣR	IOC	ผลการ พิจารณา
	1	2	3			
1.	+1	0	+1	2	0.67	คัดเลือกไว้
2.	+1	0	+1	2	0.67	คัดเลือกไว้
3.	+1	0	+1	2	0.67	คัดเลือกไว้
4.	+1	0	+1	2	0.67	คัดเลือกไว้
5.	+1	+1	+1	3	0.67	คัดเลือกไว้
6.	+1	0	+1	2	0.67	คัดเลือกไว้
7.	+1	0	+1	2	0.67	คัดเลือกไว้

ตารางที่ 16 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการ
แสดงละครสร้างสรรค์ (ระดับคุณภาพ พอใช้) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี) โดยผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์ ข้อที่	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ΣR	IOC	ผลการ พิจารณา
	1	2	3			
1.	+1	0	+1	2	0.67	คัดเลือกไว้
2.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
3.	+1	0	+1	2	0.67	คัดเลือกไว้
4.	+1	0	+1	2	0.67	คัดเลือกไว้
5.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
6.	+1	0	+1	2	0.67	คัดเลือกไว้
7.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้

ตารางที่ 17 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการ
แสดงละครสร้างสรรค์ (ระดับคุณภาพ ควรปรับปรุง) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี) โดยผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์ ข้อที่	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ΣR	IOC	ผลการ พิจารณา
	1	2	3			
1.	+1	0	+1	2	0.67	คัดเลือกไว้
2.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
3.	+1	0	+1	2	0.67	คัดเลือกไว้
4.	+1	0	+1	2	0.67	คัดเลือกไว้
5.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
6.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
7.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้

ตารางที่ 18 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม
(ระดับคะแนน 2) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล ๑
(เอ็งเลียงสามัคคี) โดยผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์ ข้อที่	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ΣR	IOC	ผลการ พิจารณา
	1	2	3			
1.	+1	0	+1	2	0.67	คัดเลือกไว้
2.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
3.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
4.	0	+1	+1	2	0.67	คัดเลือกไว้
1.*	+1	0	0	1	0.33	ปรับปรุง
2.*	+1	0	0	1	0.33	ปรับปรุง
3.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
4.	+1	0	+1	2	0.67	คัดเลือกไว้
5.	0	+1	+1	2	0.67	คัดเลือกไว้
1.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
2.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
3.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
4.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
5.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้

* หมายถึง ข้อที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.67 ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 19 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม
(ระดับคะแนน 1) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล ๑
(เอ็งเสียงสามัคคี) โดยผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์ ข้อที่	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ΣR	IOC	ผลการ พิจารณา
	1	2	3			
1.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
2.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
3.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
4.	0	+1	+1	2	0.67	คัดเลือกไว้
1.*	+1	0	0	1	0.33	ปรับปรุง
2.*	+1	0	0	1	0.33	ปรับปรุง
3.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
4.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
5.	0	+1	+1	2	0.67	คัดเลือกไว้
1.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
2.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
3.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
4.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
5.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้

* หมายถึง ข้อที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.67 ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 20 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม
(ระดับคะแนน 0) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล ๑
(เอ็งเลียงสามัคคี) โดยผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์ ข้อที่	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ΣR	IOC	ผลการ พิจารณา
	1	2	3			
1.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
2.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
3.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
4.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
1.	+1	+1	0	2	0.67	คัดเลือกไว้
2.	+1	+1	0	2	0.67	คัดเลือกไว้
3.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
4.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
5.	+1	+1	+1	3	0.67	คัดเลือกไว้
1.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
2.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
3.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
4.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
5.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้

ตารางที่ 21 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความพึงพอใจต่อวิธีสอน
 ละครสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล ๑
 (เอ็งเสียงสามัคคี) โดยผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์ ข้อที่	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ΣR	IOC	ผลการ พิจารณา
	1	2	3			
1.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
2.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
3.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
4.	0	-1	0	-1	-0.33	คัดออก
5.	0	-1	0	-1	-0.33	คัดออก
6.	0	-1	+1	0	0.00	คัดออก
7.	0	-1	+1	0	0.00	คัดออก
8.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
9.	+1	-1	-1	-1	-0.33	คัดออก
10.	-1	-1	-1	-3	-1.00	คัดออก
11.	+1	+1	0	2	0.67	คัดเลือกไว้
12.	+1	+1	0	2	0.67	คัดเลือกไว้
13.	+1	+1	0	2	0.67	คัดเลือกไว้
14.	0	-1	-1	-2	-0.67	คัดออก
15.	0	-1	-1	-2	-0.67	คัดออก
16.	+1	+1	0	2	0.67	คัดเลือกไว้
17.	+1	+1	0	2	0.67	คัดเลือกไว้
18.	+1	-1	-1	-1	-0.33	คัดออก
19.	+1	-1	-1	-1	-0.33	คัดออก
20.	+1	-1	0	0	0.00	คัดออก
21.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
22.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
23.	+1	+1	0	2	0.67	คัดเลือกไว้

ตารางที่ 21 (ต่อ)

เกณฑ์ ข้อที่	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ΣR	IOC	ผลการ พิจารณา
	1	2	3			
24.	+1	0	-1	0	0.00	คัดออก
25.	+1	-1	-1	-1	-0.33	คัดออก
26.	0	-1	-1	-2	-0.67	คัดออก
27.	+1	0	+1	2	0.67	คัดเลือกไว้
28.	0	-1	-1	-2	-0.67	คัดออก
29.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
30.	+1	-1	0	0	0.00	คัดออก
31.	+1	+1	0	2	0.67	คัดเลือกไว้
32.	+1	0	-1	0	0.00	คัดออก
33.	+1	+1	0	2	0.67	คัดเลือกไว้
34.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
35.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
36.	+1	0	+1	2	0.67	คัดเลือกไว้
37.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้
38.	+1	+1	0	2	0.67	คัดเลือกไว้
39.	+1	+1	0	2	0.67	คัดเลือกไว้
40.	+1	+1	+1	3	1.00	คัดเลือกไว้

ตารางที่ 22 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และการเลือกข้อที่นำไปใช้ของแบบสอบถาม
ความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี)

เกณฑ์ข้อที่	IOC	แบบสอบถามฉบับจริง 20 ข้อ
1.	1.00	ข้อที่ 1
2.	1.00	
3.	1.00	ข้อที่ 2
4.	-0.33	
5.	-0.33	ข้อที่ 3
6.	0.00	
7.	0.00	
8.	1.00	ข้อที่ 4
9.	-0.33	
10.	-1.00	
11.	0.67	ข้อที่ 5
12.	0.67	
13.	0.67	
14.	-0.67	
15.	-0.67	ข้อที่ 6
16.	0.67	
17.	0.67	ข้อที่ 7
18.	-0.33	
19.	-0.33	
20.	0.00	ข้อที่ 8
21.	1.00	
22.	1.00	ข้อที่ 9
23.	0.67	
24.	0.00	

ตารางที่ 22 (ต่อ)

เกณฑ์ข้อที่	IOC	แบบสอบถามฉบับจริง 20 ข้อ
25.	-0.33	ข้อที่ 10
26.	-0.67	
27.	0.67	
28.	-0.67	
29.	1.00	ข้อที่ 11
30.	0.00	
31.	0.67	ข้อที่ 12
32.	0.00	
33.	0.67	ข้อที่ 13
34.	1.00	ข้อที่ 14
35.	1.00	ข้อที่ 15
36.	0.67	ข้อที่ 16
37.	1.00	ข้อที่ 17
38.	0.67	ข้อที่ 18
39.	0.67	ข้อที่ 19
40.	1.00	ข้อที่ 20

ภาคผนวก ง

คะแนนผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะละครสร้างสรรค์

คะแนนพฤติกรรมกระบวนการกลุ่ม

คะแนนแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการแสดงละคร

ตารางที่ 23 แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะละครสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 หลังใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์

นักเรียนคนที่	\bar{X}	S.D.	ระดับการประเมิน
1	2.00	0.00	ด ¹
2	3.43	0.53	ดีเยี่ยม
3	2.00	0.00	ด ¹
4	2.00	0.00	ด ¹
5	2.00	0.00	ด ¹
6	3.00	0.00	ดีเยี่ยม
7	2.00	0.00	ด ¹
8	2.00	0.00	ด ¹
9	2.57	0.53	ด ¹
10	3.43	0.53	ดีเยี่ยม
11	3.43	0.53	ดีเยี่ยม
12	3.00	0.00	ดีเยี่ยม
13	2.00	0.00	ด ¹
14	2.00	0.00	ด ¹
15	2.00	0.00	ด ¹
16	2.00	0.00	ด ¹
17	2.00	0.00	ด ¹
18	4.00	0.00	ดีเยี่ยม
19	2.00	0.00	ด ¹
20	2.00	0.00	ด ¹
21	3.00	0.00	ดีเยี่ยม
22	2.00	0.00	ด ¹
23	2.00	0.00	ด ¹
24	3.00	0.00	ดีเยี่ยม
25	2.00	0.00	ด ¹
26	2.00	0.00	ด ¹

ตารางที่ 23 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	\bar{X}	S.D.	ระดับการประเมิน
27	2.00	0.00	ค1
28	2.00	0.00	ค1
29	2.00	0.00	ค1
30	2.00	0.00	ค1
31	2.00	0.00	ค1
32	2.00	0.00	ค1
33	2.71	0.49	ดีเยี่ยม
34	2.00	0.00	ค1
35	2.00	0.00	ค1
36	3.71	0.49	ดีเยี่ยม
37	2.00	0.00	ค1
38	3.00	0.00	ดีเยี่ยม
39	2.00	0.00	ค1
40	2.00	0.00	ค1
ภาพรวม	2.36	0.59	ค1

ตารางที่ 24 แสดงคะแนนกระบวนการกลุ่ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังใช้วิธีสอน
ละครสร้างสรรค์

นักเรียนคนที่	\bar{X}	S.D.	ระดับการประเมิน
1	1.71	0.47	มาก
2	2.00	0.00	มาก
3	1.71	0.47	มาก
4	0.64	0.50	น้อยที่สุด
5	1.50	0.52	มาก
6	1.50	0.52	มาก
7	1.36	0.50	มาก

ตารางที่ 24 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	\bar{X}	S.D.	ระดับการประเมิน
8	0.64	0.50	น้อยที่สุด
9	1.71	0.47	มาก
10	1.36	0.50	มาก
11	1.71	0.47	มาก
12	1.71	0.47	มาก
13	1.36	0.50	มาก
14	1.36	0.50	มาก
15	1.36	0.50	มาก
16	1.36	0.50	มาก
17	0.64	0.50	น้อยที่สุด
18	1.71	0.47	มาก
19	1.36	0.50	มาก
20	1.36	0.50	มาก
21	1.00	0.00	ปานกลาง
22	1.00	0.00	ปานกลาง
23	1.36	0.50	มาก
24	1.36	0.50	มาก
25	1.93	0.27	มาก
26	1.36	0.50	มาก
27	1.36	0.50	มาก
28	1.36	0.50	มาก
29	0.43	0.51	น้อยที่สุด
30	1.36	0.50	มาก
31	0.57	0.51	น้อยที่สุด
32	1.36	0.50	มาก
33	1.36	0.50	มาก
34	1.71	0.47	มาก

ตารางที่ 24 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	\bar{X}	S.D.	ระดับการประเมิน
35	1.36	0.50	มาก
36	2.00	0.00	มาก
37	1.36	0.50	มาก
38	1.36	0.50	มาก
39	1.00	0.00	ปานกลาง
40	1.36	0.50	มาก
ภาพรวม	1.35	0.37	มาก

ตารางที่ 25 แสดงคะแนนแบบสอบถามความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์
 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์

นักเรียนคนที่	\bar{X}	S.D.	ระดับการประเมิน
1	4.20	0.41	มาก
2	4.65	0.59	มากที่สุด
3	4.30	0.57	มาก
4	3.55	0.60	มาก
5	4.40	0.68	มาก
6	4.20	0.52	มาก
7	4.80	0.41	มากที่สุด
8	4.90	0.31	มากที่สุด
9	4.35	0.59	มาก
10	4.20	0.62	มาก
11	4.40	0.68	มาก
12	4.45	0.51	มาก
13	4.10	0.72	มาก
14	4.10	0.79	มาก
15	4.60	0.50	มากที่สุด

ตารางที่ 25 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	\bar{X}	S.D.	ระดับการประเมิน
16	4.70	0.47	มากที่สุด
17	3.80	1.11	มาก
18	4.55	0.51	มากที่สุด
19	4.30	0.73	มาก
20	3.95	0.76	มาก
21	4.50	0.51	มาก
22	4.55	0.69	มากที่สุด
23	4.30	0.57	มาก
24	3.95	0.51	มาก
25	3.80	1.11	มาก
26	3.70	0.47	มาก
27	3.95	0.60	มาก
28	4.30	0.80	มาก
29	3.90	0.72	มาก
30	4.20	1.01	มาก
31	4.55	0.51	มากที่สุด
32	4.80	0.41	มากที่สุด
33	4.55	0.60	มากที่สุด
34	3.50	0.51	มาก
35	4.40	0.75	มาก
36	4.65	0.59	มากที่สุด
37	4.45	0.69	มาก
38	4.40	0.68	มาก
39	4.40	0.68	มาก
40	4.30	0.57	มาก
ภาพรวม	4.29	0.34	มาก

ภาคผนวก จ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

แผนการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เวลา 100 นาที

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ. 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระสำคัญ

การพัฒนาประสาทสัมผัสทั้งห้า ไม่ว่าจะเป็นการดู การฟัง การลิ้มรส การได้กลิ่น การสัมผัสนั้น จะช่วยพัฒนาเด็กให้เป็นคนช่างสังเกต ช่างจดจำ ละเอียดละเอียด มีความรู้สึกไว ตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลง เรียนรู้ที่จะปฏิบัติตน รู้จักวางตัว และปรับตนเองให้เหมาะสม

เป้าหมาย สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง อบอุ่น และสนุกสนาน เพื่อให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อละลายพฤติกรรมที่เป็นอุปสรรคต่อการทำกิจกรรมกลุ่ม
2. เพื่อสร้างความรู้สึกละเอียดด้วยการเคลื่อนไหวร่างกายตามจินตนาการ
3. เพื่อเรียนรู้และพัฒนาการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า

กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อม (5 นาที)

1. ให้นักเรียนนั่งสมาธิ โดยครูเปิดเพลงบรรเลงประกอบการนั่งสมาธิ

2. กิจกรรมงูใจ (15 นาที)

กิจกรรมที่ 1 ลมเพลมพัด

1. ให้นักเรียนทุกคนยืนเป็นวงกลม

2. กติกามีอยู่ว่าใครที่ “เป็น” จะต้องออกมายืนตรงกลางวงกลมเพื่อตะโกนว่า “ลมเพลมพัด” คนที่อยู่รอบวงถามว่า “พัดอะไร” ผู้ที่ “เป็น” ตอบว่า “พัดคนที่ (ตัวอย่างใส่แว่น)” ทุกคนที่ใส่แว่นจะต้องวิ่งสลับที่กัน คนสุดท้ายที่วิ่งหาที่ได้เข้าจะต้อง “เป็น” คนต่อไป

3. กิจกรรมละครสร้างสรรค์ (65 นาที)

3.1 กิจกรรมก่อนละคร

1. ครูอธิบายวิธีการเรียน และแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ละ 6-7 คน แล้วเลือกผู้นำกลุ่ม ตั้งชื่อกลุ่ม

2. ครูเปิดเพลง “มองหา” ให้นักเรียนแสดงท่าทางอย่างอิสระ

3. ครูสุ่มนักเรียนออกมา 1 กลุ่มเพื่อให้ออกมาแสดงหน้าชั้นเรียน

3.2 กิจกรรมละคร

1. ครูอธิบายพร้อมสาธิตเกี่ยวกับการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า

2. ครูให้นักเรียนทดสอบประสาทสัมผัสทั้งห้าโดยให้ การดู คมกลิ่น ฟังเพลง ชิมรส การสัมผัส แล้วตั้งคำถามเพื่อทดสอบ

- นักเรียนสังเกตเห็นอะไรบ้างจากภาพ
- เมื่อนักเรียนสัมผัสแล้วมีความรู้สึกอย่างไร
- นักเรียนได้กลิ่นอะไรบ้าง
- เพลงที่นักเรียนได้ยินให้ความรู้สึกใดบ้าง
- ของที่ชิมรสชาติเป็นอย่างไร
- เราแสดงอารมณ์ใดบ้างในชีวิตประจำวัน
- เราแสดงสีหน้าแบบไหนบ้างใน 1 วัน

3. นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดและแสดงออกเกี่ยวกับการแสดงสีหน้าและท่าทางในการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เช่น แสดงท่าทางการมอง แสดงท่าทางการฟัง พร้อมทั้งผูกเป็นเรื่องราวสั้นๆ ออกมาแสดงหน้าชั้นกลุ่มละ 5 นาที

4. กิจกรรมประเมินผล (15 นาที)

1. ครูประเมินการแสดงของนักเรียนหน้าชั้นเรียนด้วยแบบประเมินทักษะด้านการละคร
2. ครูสังเกตพฤติกรรมนักเรียนด้วยแบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม
3. ประเมินด้วยการถามคำถาม
 - นักเรียนรู้สึกอย่างไรต่อการแสดงสีหน้าเพื่อบอกความรู้สึก
 - การแสดงสีหน้าเพื่อบอกความรู้สึกมีประโยชน์อย่างไร
 - นักเรียนชอบกิจกรรมที่ทำหรือไม่

สื่อการเรียนการสอน

1. แผนภูมิเพลง “มองหา”
2. ซีดีเพลง “มองหา”
3. ซีดีเพลงทำสมาธิ
4. อุปกรณ์ทดสอบประสาทสัมผัส เช่น ขนม เปลือกหอย เปลือกผลไม้ น้ำตาล ลูกบอล โป๊วไม้ ภาพสัตว์ เป็นต้น

บันทึกผลหลังสอน

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อม นักเรียนมีความตั้งใจในการทำสมาธิดีมาก เนื่องจากมีการใช้เสียงเพลงประกอบ และเนื่องจากการเรียนการสอนในคาบแรก ครูได้อธิบายวิธีการเรียนเนื้อหาที่จะเรียน ตลอดจนอธิบายถึงหลักเกณฑ์การประเมินทักษะต่าง ๆ ให้นักเรียนเข้าใจ ซึ่งนักเรียนทุกคนให้ความสนใจในการรับฟังดีมาก

2. กิจกรรมจูงใจ นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเล่นเกมอย่างสนุกสนาน รวมทั้งได้ออกกำลังกายไปด้วย ทำให้บรรยากาศในห้องเรียนผ่อนคลายมากขึ้น

3. กิจกรรมละครสร้างสรรค์

3.1 กิจกรรมก่อนละคร นักเรียนส่วนใหญ่แสดงความกระตือรือร้นในการแบ่งกลุ่ม และตั้งชื่อกลุ่มตามที่สมาชิกในกลุ่มชอบอย่างสนุกสนาน เมื่อครูเปิดเพลงให้นักเรียนแสดงท่าทางอย่างอิสระมีนักเรียนบางคนเท่านั้นที่กล้าแสดงออก เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่คุ้นเคยกับกิจกรรมที่สามารถแสดงออกได้อย่างอิสระ

3.2 กิจกรรมละคร นักเรียนส่วนใหญ่สามารถแสดงสีหน้าและท่าทางได้อยู่ในเกณฑ์พอใช้เนื่องจากไม่เคยได้ฝึกฝนทักษะด้านแสดงมาก่อน แต่ทุกคนมีความสนุกสนานและตั้งใจในการแสดงออก

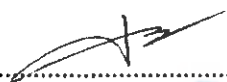
4. กิจกรรมประเมินผล

- 4.1 การแสดงของนักเรียนหน้าชั้นเรียนส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้
- 4.2 กระบวนการกลุ่มของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
- 4.3 ประเมินด้วยการถามคำถาม นักเรียนตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นได้

ทุกคน

ข้อเสนอแนะ

1. อุปกรณ์ทดสอบประสาทสัมผัสทั้งห้าควรมีความหลากหลายมากกว่าเดิม
2. ครูควรกระตุ้นด้วยคำพูดที่เป็นการเสริมแรงและให้กำลังใจเพื่อให้นักเรียนผ่อนคลาย และสามารถแสดงออกได้อย่างอิสระจริง ๆ

(นายนิรันดร์ พูลแก้ว)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

(นางสาวทวิลาภ ปิคควมดี)

ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ

แผนการจัดการเรียนรู้
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
แผนการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การใช้จินตนาการ เวลา 100 นาที

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ.3.1 เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์
 วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ใน
 ชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ. 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม
 เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระสำคัญ

การใช้จินตนาการ คือความสามารถในการมโนภาพใหม่ๆ ซึ่งมีแรงจูงใจมาจากสิ่งที่
 ปรากฏอยู่เบื้องหน้าหรือจากประสบการณ์ในอดีต การจินตนาการนั้นมีความซับซ้อนกว่า
 การคิดภาพทั่ว ๆ ไปตรงที่ว่าการใช้จินตนาการนั้นต้องมีการตัดสินใจและปลดปล่อยความคิดให้
 เป็นอิสระ

เป้าหมาย สร้างบรรยากาศให้นักเรียนได้ใช้จินตนาการและแสดงออกอย่างเสรี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อละลายพฤติกรรมที่เป็นอุปสรรคต่อการทำกิจกรรมกลุ่ม
2. เพื่อนำประสบการณ์จากชีวิตมาใช้ในการสร้างจินตนาการ
3. เพื่อสร้างความรู้สึกรักอิสระด้วยการเคลื่อนไหวร่างกายตามจินตนาการ

กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อม (5 นาที)

1. ให้นักเรียนนั่งสมาธิ โดยครูเปิดเพลงบรรเลงประกอบการนั่งสมาธิ

2. กิจกรรมจูงใจ (15 นาที) “โยนบอลเรียกชื่อ”

1. ให้นักเรียนเรียนทุกคนขึ้นเป็นวงกลม
2. ผู้นำเรียกชื่อตัวเองก่อนแล้วเรียกชื่อเพื่อนในวง จากนั้นโยนลูกบอลขึ้น โดยให้เพื่อนที่ถูกเรียกชื่อวิ่งออกมาจับ
3. คนที่รับลูกบอลไม่ได้ต้องออกมาเต้นแสดงท่าทางตรงกลางวงให้เพื่อน ๆ

ช่วยกันร้องเพลง

3. กิจกรรมละครสร้างสรรค์ (65 นาที)

3.1 กิจกรรมก่อนละคร “จัดตามสั่ง”

1. ครูอธิบายวิธีการเรียน แล้วแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 6 คน
2. ให้ยืนเป็นแถวตอน
3. ครูอธิบายว่าเกมนี้ต้องจัดแถวตามคำสั่งให้เร็วที่สุด แถวไหนเสร็จก่อนให้รีบนั่งลง
4. ครูจะใช้คำสั่งที่ต้องให้นักเรียนทำได้ในเวลาที่กำหนด เช่น ให้เรียงตามส่วนสูง, ให้เรียงตามเดือนเกิด, ให้เรียงตามสีผิว เป็นต้น

3.2 กิจกรรมละคร

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันใช้จินตนาการพร้อมแสดงท่าทางตามหัวข้อที่กำหนดให้เช่น กำลังเดินบนพื้นคอนกรีตร้อน ๆ , กำลังเดินลุยน้ำท่วม , กำลังเดินอยู่บนน้ำแข็ง , กำลังเดินอยู่บนหนามแหลม ๆ , กำลังเดินบนดินเหนียว เป็นต้น แล้วให้ออกมาแสดงหน้าชั้นกลุ่มละ 3 นาที
2. ครูให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลม แล้วให้นักเรียนดูรูปถ่ายของชายทะเล แล้วให้ทุกคนนอนหงายอย่างสบาย ๆ แล้วบอกว่ากิจกรรมต่อไปนี้เป็นกิจกรรมที่ไม่จำเป็นต้องลุกขึ้นมาเพียงขอให้ใช้จินตนาการในขณะที่นอนปิดตา แต่ต้องตั้งใจว่าจะไม่หลับ ให้ฝึกหายใจเข้า – ออกอย่างช้า ๆ จนรู้สึกตัวตัวเองเริ่มผ่อนคลาย จากนั้นครูเปิดดนตรีเบา ๆ แล้วให้นักเรียนลองจินตนาการตามที่บอกเช่น ลองสมมติว่าเราอนอยู่ริมทะเลบนเกาะแห่งหนึ่ง เป็นวันที่อากาศสดใสที่นี่เป็นชายทะเลที่สวยงาม ให้เราลองเอามือสัมผัสหาดทราย รู้สึกถึงความหยาบหรือละเอียดของเม็ดทราย แล้วมองดูท้องฟ้าว่ามีสีอะไรบ้าง ก้อนเมฆลอยมามีรูปร่างอย่างไร จากนั้นลองเอา

เมื่อสัมผัสกับน้ำทะเลรู้สึกอย่างไร บนเกาะนี้มีสัตว์หน้าตาแปลก ๆ สัตว์เหล่านั้นกำลังทำอะไรกันบ้าง และมันมีรูปร่างหน้าตาและสีสันทันเป็นอย่างไร เป็นต้น

2. ครูใช้คำถามทดสอบจินตนาการของนักเรียน ว่าเมื่อตอนหลับตาจินตนาการนั้นเรารู้สึกอย่างไร เราเห็นอะไรบ้าง ลองเล่าประสบการณ์ให้เพื่อนร่วมชั้นฟัง

3. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มใช้จินตนาการพร้อมแสดงท่าทางอย่างอิสระเกี่ยวกับเหตุการณ์ใดก็ได้ แล้วนำเสนอกลุ่มละ 5 นาที

4. กิจกรรมประเมินผล (15 นาที)

1. ครูประเมินจากการแสดงของนักเรียนหน้าชั้นเรียนด้วยแบบประเมินทักษะด้านการละคร

2. สังเกตพฤติกรรมนักเรียนด้วยแบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม

สื่อการเรียนการสอน

1. ซีดีเพลงทำสมาธิ
2. ลูกบอล
3. ภาพชายทะเล

บันทึกผลหลังสอน

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อม นักเรียนมีความตั้งใจในการทำสมาธิดีมาก
2. กิจกรรมงูใจ นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเล่นเกมนอกสถานที่ และทำให้ได้เห็นความกล้าแสดงออกของนักเรียนบางคน เช่น ค.ช. ภาณุวัฒน์ แซ่จึ้ง ที่สามารถแสดงท่าทางได้อย่างฉับพลันและหลากหลาย

3. กิจกรรมละครสร้างสรรค์

3.1 กิจกรรมก่อนละคร นักเรียนสามารถแบ่งกลุ่มได้อย่างรวดเร็วและแสดงความคิดเห็นหรือร่วมในการแบ่งกลุ่ม การเล่นเกมสนุกสนานทำให้ได้เห็นพฤติกรรมของผู้เรียนหลายอย่างมากขึ้น เช่นการขอจบการแข่งขัน เป็นต้น

3.2 กิจกรรมละคร นักเรียนสามารถจินตนาการและแสดงออกด้วยท่าทางได้ดี และมีจินตนาการที่แตกต่างกันไป อย่างน่าสนใจ และมีรายละเอียดของจินตนาการที่หลากหลาย โดยสามารถสื่อออกมาด้วยท่าทางอิสระที่น่าสนใจ

4. กิจกรรมประเมินผล

- 4.1 การแสดงของนักเรียนหน้าชั้นเรียนส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี
- 4.2 กระบวนการกลุ่มของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. การให้อิสระกับการจินตนาการนับเป็นสิ่งที่ดีแต่ครูควรกำหนดกติกาว่าจินตนาการก็ควรอยู่ในขอบเขตของความถูกต้อง ดีงาม และเป็นที่ยอมรับของสังคม
2. ครูควรกระตุ้นด้วยคำพูดที่เป็นการเสริมให้นักเรียนได้จินตนาการอย่างต่อเนื่อง

(นายนิรันดร์ พูลแก้ว)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

(นางสาวทวิลาภ ปิคควมดี)

ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ

แผนการจัดการเรียนรู้
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
แผนการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การใช้ความคิดสร้างสรรค์ เวลา 100 นาที

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ.3.1 เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์
 วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ใน
 ชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ.3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม
 เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระสำคัญ

การใช้ความคิดสร้างสรรค์จะสมบูรณ์แบบที่สุดก็ต่อเมื่อมีการแสดงออกมาด้วย
 ความคิดสร้างสรรค์ ตามจินตนาการที่เราเอง ดังนั้นความคิดสร้างสรรค์จึงหมายถึงการกระทำที่
 เกิดจากความคิดของตัวเอง เป็นตัวของตัวเองไม่ลอกแบบใคร

เป้าหมาย สร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายเพื่อให้เกิดสมาธิ นำไปสู่การใช้ความคิดสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักเรียนฝึกใช้สมาธิ โดยการนำประสบการณ์จากการสังเกต การใช้ประสาท
 สัมผัสทั้งห้า การใช้จินตนาการมาสู่การใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแสดงออก

กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อม (5 นาที)
 1. ให้นักเรียนนั่งสมาธิ โดยครูเปิดเพลงบรรเลงประกอบการนั่งสมาธิ
2. กิจกรรมจูงใจ (15 นาที) “เสียงและท่าทางหลุดโลก”
 1. ให้นักเรียนเรียนทุกคนขึ้นเป็นวงกลม
 2. กติกาคือทุกคนจะต้องทำเสียงและท่าทางที่ไม่ใช่ภาษาที่เห็นในชีวิตประจำวัน

3. ผู้นำเริ่มทำทางประกอบเสียงก่อน คนถัดไปต้องเลียนแบบทำทางให้เหมือนผู้นำ จากนั้นจึงเริ่มทำท่าและเสียงใหม่ส่งต่อไปให้คนอื่นที่ยืนถัดไป

3. กิจกรรมละครสร้างสรรค์ (65 นาที)

3.1 กิจกรรมก่อนละคร “ปั้นหุ่น”

1. ให้นักเรียนจับคู่
2. ให้นักเรียนคนหนึ่งในกลุ่มสมมติเป็นดินเหนียว อีกคนเป็นคนปั้นแล้วให้ตั้งชื่อหุ่นด้วยแล้วผลัดกันปั้น

3.2 กิจกรรมละคร

1. ครูให้นักเรียนเลือกที่ยืนได้ตามสบาย แล้วสมมติว่าทุกคนกำลังยืนอยู่ริมทะเล แล้วให้ทุกคนลงเดินเล่นที่ริมทะเลแห่งหนึ่ง สูดหายใจเอาอากาศริมทะเลเข้าไปในปอดลึก ๆ รู้สึกถึงลมทะเลที่มาปะทะกับใบหน้าและร่างกายของเรา ลองใช้มือสำรวจดูว่าที่นี้เราพบอะไรบ้าง ลองเล่นกับคลื่นที่มากระทบฝั่ง ลองทำตัวราวกับว่าอยู่ที่ทะเลจริง ๆ เราอาจจะทำอะไรบางอย่างที่แตกต่างกับคนอื่น ๆ

2. ครูใช้คำถามทดสอบนักเรียน ว่ารู้สึกอย่างไรเมื่อได้ไปเที่ยวทะเล

3. ทำไมบางคนจึงรู้สึกเหมือนกับว่าได้อยู่ที่นั่นจริง ๆ แต่บางคนยังไม่ค่อยรู้สึก มีวิธีการอย่างไรที่จะช่วยได้บ้าง

4. กิจกรรมนี้ช่วยให้เราเห็นความสามารถของเพื่อน ๆ อย่างไรบ้าง

5. แบ่งกลุ่มนักเรียนแล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์พร้อมแสดงท่าทางโดยอาจผูกเป็นเรื่องราวหรือแสดงตามอิสระ แล้วให้ออกมาแสดงหน้าชั้นกลุ่มละ 5 นาที

4. กิจกรรมประเมินผล (15 นาที)

1. ครูประเมินจากการแสดงออกของนักเรียนหน้าชั้นเรียนด้วยแบบประเมินทักษะด้านการละคร

2. สังเกตพฤติกรรมนักเรียนด้วยแบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม

สื่อการเรียนการสอน

1. ซีดีเพลงทำสมาธิ

บันทึกผลหลังสอน

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อม นักเรียนทุกคนมีความตั้งใจในการทำสมาธิมาก
2. กิจกรรมจูงใจ นักเรียนทุกคนสามารถเปล่งเสียงและแสดงท่าทางออกมาได้หลากหลาย และมีความกล้าแสดงออกอย่างไม่เขินอาย
3. กิจกรรมละครสร้างสรรค์
 - 3.1 กิจกรรมก่อนละคร นักเรียนส่วนใหญ่แสดงความกระตือรือร้นในการแสดงท่าทาง มีความหลากหลายโดยเฉพาะคู่ที่เป็นเด็กผู้ชายจะมีความกล้าแสดงออกและท่าทางที่แปลกใหม่มากกว่าคู่ของเด็กผู้หญิง
 - 3.2 กิจกรรมละคร นักเรียนส่วนใหญ่สามารถแสดงสีหน้าและท่าทางได้ดี มีความหลากหลายของความคิด เช่น บางคนกวักน้ำเล่น บางคนก่อกองทราย ถ่ายรูป เดินลุยน้ำ ทำท่าโทรศัพท์ เล่นฟุตบอล ขุดทราย ทาครีมกันแดด และแสดงท่าทางเหมือนคนกำลังเศร้าใจ เป็นต้น
4. กิจกรรมประเมินผล
 - 4.1 การแสดงของนักเรียนหน้าชั้นเรียนส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี
 - 4.2 กระบวนการกลุ่มของนักเรียนอยู่ในระดับดี
 - 4.3 ประเมินด้วยการถามคำถาม นักเรียนส่วนใหญ่ตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นได้โดยเฉพาะ (ค.ญ. ปิยะดา สิงห์รัตน์ , ค.ญ. ภัทราวดี เตชะศิริกุลทอง) แสดงความคิดเห็นได้ดีมาก

ข้อเสนอแนะ -

(นายนิรันดร์ พูลแก้ว)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

(นางสาวทวีลาภ ปิตควมดี)

ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ

แผนการจัดการเรียนรู้
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
แผนการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การเคลื่อนไหวสร้างสรรค์ เวลา 100 นาที

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ.3.1 เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ.3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระสำคัญ

การเคลื่อนไหวสร้างสรรค์ คือ การที่ผู้ร่วมกิจกรรมใช้ร่างกายของตนเองในการแสดงออก ซึ่งความรู้สึกและจินตนาการเพื่อที่จะสื่อสารกับผู้อื่น การเริ่มกิจกรรมละครสร้างสรรค์ด้วยการ เคลื่อนไหวนั้นเป็นเรื่องที่สอดคล้องต่อธรรมชาติของเด็กมากกว่าการเริ่มต้นด้วยการพูดบรรยาย และการเคลื่อนไหวโดยใช้จังหวะและการร้องเพลงหรือเคลื่อนไหวประกอบจังหวะนั้นเป็นการ เคลื่อนไหวที่สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กในเวลาเดียวกันก็เป็นกรอบที่ช่วยให้เด็กสามารถ แสดงออกได้อย่างมีวินัย การเคลื่อนไหวอย่างสร้างสรรค์เป็นเรื่องที่สำคัญมากในการที่เด็กจะ พัฒนาต่อไปเพื่อเรียนรู้วิธีการทำงานอย่างมีวินัยและมีเสรีภาพในการแสดงออกในตนเอง

เป้าหมาย เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการเคลื่อนไหวอย่างอิสระ สนุกสนาน และกล้าแสดงออก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อฝึกการใช้สมาธิ ฝึกการสังเกต
2. เพื่อฝึกการใช้อวัยวะส่วนต่าง ๆ ในการเคลื่อนไหวอย่างอิสระ
3. เพื่อฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น

กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อม (5 นาที)

1. ให้นักเรียนนั่งสมาธิ โดยครูเปิดเพลงบรรเลงประกอบการนั่งสมาธิ

2. กิจกรรมงูใจ (15 นาที) “วิศวกรน้อย”

1. เลือกนักเรียน 2 คน (หญิงและชาย) โดยการสมัครใจ
2. ครูอธิบายคิดว่านักเรียนคนที่เหลือจะต้องทำตามคำสั่งของวิศวกร โดยที่ห้ามพูดเด็ดขาด ให้ปฏิบัติตามคำสั่งอย่างเดียว และวิศวกรจะเป็นคนจัดทำทาง โดยครั้งนี้จะเป็นการสร้างอนุสาวรีย์

3. เมื่อสร้างอนุสาวรีย์เสร็จแล้วให้วิศวกรตั้งชื่ออนุสาวรีย์พร้อมบรรยายถึงที่มาของการสร้าง

3. กิจกรรมละครสร้างสรรค์ (65 นาที)

3.1 กิจกรรมก่อนละคร “ทายซิพวกเราแปลงเป็นอะไร”

1. เลือกให้ผู้เล่น 1 คนเป็นนักสืบ
2. ส่งนักสืบออกไปนอกห้อง
3. ให้นักเรียนในห้องตกลงกันว่าจะเป็นตัวอะไร แล้วทำท่าทางของสัตว์ชนิดนั้นทุกคน

4. ส่งนักสืบกลับเข้ามาแล้วทายว่าพวกเขาเป็นสัตว์ชนิดใด

3.2 กิจกรรมละคร

1. ครูให้นักเรียนจับคู่กัน ให้คนหนึ่งเป็น A และคนหนึ่งเป็น B ครูอธิบายคิดว่า ผู้แสดงท่าทางต้องใช้ท่าทางเคลื่อนไหวไปตามธรรมชาติไม่ต้องคิดประดิษฐ์ท่าทาง เพียงแต่ให้ร่างกายปลดปล่อยพลังในการสร้างสรรค์การเคลื่อนไหวที่เป็นธรรมชาติเท่านั้น และครูสามารถอำนวยความสะดวกคือพูดคลอระหว่างการทำกิจกรรมว่า “ฟังเสียงดนตรี ขอให้เริ่มเคลื่อนไหวอย่างช้าๆ อย่างเป็นอิสระ สายตาจับจ้องอยู่ที่คู่ของเรา คู่ของเรานั้นคือตัวเรา เริ่มใช้พื้นที่ที่อยู่ข้างหน้าเรา ช้าๆ ไม่เร่งจังหวะและเริ่มใช้อวัยวะส่วนอื่น ๆ ด้วย เช่นศรีษะ แล้วไม่ต้องคิดอะไรมาก ให้เรารู้สึกผ่อนคลาย”

2. ให้แต่ละคู่ยื่นหันหน้าเข้าหากัน ให้ลำตัวห่างกันประมาณ 1 ช่วงแขน

3. การเล่นรอบแรกนั้น ให้ A เป็นผู้ทำท่าทางและให้ B เป็นกระจกที่ต้องทำตามที่เป็นภาพสะท้อนของ A โดยที่ A จะต้องนำการเคลื่อนไหวช้ามาก ๆ A สามารถเปลี่ยนท่าทางเคลื่อนไหวได้ตลอดเวลา แต่ต้องพยายามอย่าเร่งจังหวะ ใช้สมาธิกับดนตรี

4. ในการเล่นรอบที่สอง ให้ B เป็นผู้ทำท่าทาง และให้ A เป็นกระจกบ้าง

5. หลังจากเสร็จกิจกรรมครูใช้คำถามว่าเรารู้สึกอย่างไรเมื่อเริ่มต้นกิจกรรม และมีจุดไหนบ้างที่ทำให้เราเสียสมาธิและเราสามารถค้นพบอะไรบ้างเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว

6. จับกลุ่มนักเรียนแล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์พร้อมแสดงท่าทางเคลื่อนไหวอย่างสร้างสรรค์ในแนวต่าง ๆ เช่น เคลื่อนไหวในแนวสูง เช่น การผลิใบของเมล็ดพืช, เคลื่อนไหวแบบขึ้น ๆ ลง ๆ เช่น ลูกบอลที่กำลังกระดอน , เคลื่อนไหวแบบเร็ว เช่น ใบไม้ถูกพายุพัด , เคลื่อนไหวแบบนุ่มนวล เช่น ลูกโป่ง เต่าคลาน , เคลื่อนไหวแบบแข็งแรง เช่น เครื่องยนต์ คลื่นยักษ์ เป็นต้น แล้วให้ออกมาแสดงหน้าชั้นกลุ่มละ 2 นาที

4. กิจกรรมประเมินผล (15 นาที)

1. ใช้คำถามประเมิน เช่น รู้สึกอย่างไรเมื่อเริ่มกิจกรรม , มีจุดไหนบ้างที่เราไม่เสียสมาธิและสามารถเคลื่อนไหวอย่างประสานกันเป็นหนึ่งเดียว รู้สึกอย่างไรกับสมาธิแบบนั้น , ค้นพบอะไรบ้างเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว

2. ครูประเมินจากการแสดงออกของนักเรียนหน้าชั้นเรียนด้วยแบบประเมินทักษะด้านการละคร

3. สังเกตพฤติกรรมนักเรียนด้วยแบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม

สื่อการเรียนการสอน

1. ซีดีเพลงทำสมาธิ
2. ซีดีเพลงบรรเลง

บันทึกผลหลังสอน

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อม นักเรียนทุกคนมีความตั้งใจในการทำสมาธิดีมาก

2. กิจกรรมจงใจ นักเรียนทุกคนให้ความร่วมมือในการทำตามคำสั่งวิศวกร และสามารถเคารพกติกาได้ดี

3. กิจกรรมละครสร้างสรรค์

3.1 กิจกรรมก่อนละคร นักเรียนส่วนใหญ่มีความสนุกสนานในการแสดงท่าทางอย่างอิสระ มีการยอมรับความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่

3.2 กิจกรรมละคร นักเรียนทุกคู่สามารถเคลื่อนไหวท่าทางได้อย่างต่อเนื่อง ส่วนการแสดงออกเป็นกลุ่มนักเรียนมีการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการสร้างสรรค์ท่าทางได้ดีและกล้าแสดงออกทุกกลุ่ม แต่นักเรียนส่วนใหญ่ยังชอบให้ครูเป็นผู้กำหนดหัวเรื่องให้เพราะนักเรียนคุ้นชินกับการอยู่ในกรอบคำสั่ง

4. กิจกรรมประเมินผล

4.1 การแสดงของนักเรียนหน้าชั้นเรียนส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี

4.2 กระบวนการกลุ่มของนักเรียนอยู่ในระดับดี

4.3 ประเมินด้วยการถามคำถาม นักเรียนส่วนใหญ่ตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นได้

ข้อเสนอแนะ

1. การกำหนดหัวข้อให้นักเรียนฝึกการเคลื่อนไหวถึงแม้จะทำให้การประเมินผลเป็นไปตามที่ครูวางแผนเพราะง่ายต่อการเปรียบเทียบแต่ในบางครั้งก็เป็นการจำกัดความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้ดังนั้นครูจึงควรให้นักเรียนได้ลองคิดกิจกรรมที่จะแสดงเองบ้างเพื่อฝึกความคิดสร้างสรรค์อย่างแท้จริง

(นายนิรันดร์ พูลแก้ว)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

(นางสาวทวิลาภ ปิคความติ)

ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 แผนการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การใช้ทำใบ้ เวลา 100 นาที

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ.3.1 เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์
 วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ใน
 ชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ.3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม
 เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระสำคัญ

การใช้ทำใบ้ หมายถึง การแสดงออกซึ่งความคิดบางอย่างด้วยการเคลื่อนไหวหรือการใช้
 ท่าทางโดยไม่ใช้คำพูด การใช้ทำใบ้หรือแพนโทไมม์ในละครสร้างสรรค์นั้นมีลักษณะที่เป็นอิสระ
 และเรียบง่ายกว่าศิลปะของละครใบ้อยู่มาก เพราะเป็นสิ่งที่เด็กสามารถทำได้ตามธรรมชาติของเด็ก
 ดังนั้นการใช้ทำใบ้จึงเป็นการลดความกดดันที่จะต้องคิดบทสนทนา จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีสำหรับ
 การฝึกฝนการแสดงและถ้าหากมีการฝึกฝนในขั้นสูงก็อาจจะพัฒนาต่อไปจนกลายเป็นศิลปะละคร
 ใบ้ต่อไปได้

เป้าหมาย เพื่อให้นักเรียนได้นำจินตนาการมาพัฒนาสู่ความคิดสร้างสรรค์ในการแสดงออกด้วยท่า
 ใบ้อย่างอิสระ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อฝึกการนำจินตนาการมาพัฒนาสู่ความคิดสร้างสรรค์
2. เพื่อฝึกการแสดงการใช้ทำใบ้ที่มีรายละเอียดสมจริง มีความน่าเชื่อถือ

กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อม (5 นาที)

1. ให้นักเรียนนั่งสมาธิ โดยครูเปิดเพลงบรรเลงประกอบการนั่งสมาธิ

2. กิจกรรมงูใจ (15 นาที) “วัดดวง”

1. ให้นักเรียนเรียนทุกคนจับคู่และสามารถยื่นกระดาษภายในห้อง

2. บนพื้นห้องจะมีหมายเลขเขียนอยู่บนกระดาษแปะไว้ทั่วห้อง

3. ครูเปิดเพลงแล้วให้นักเรียนแต่ละคู่วิ่งไปรอบ ๆ ห้อง เมื่อเพลงหยุดให้แต่ละคู่วิ่งไปยืนบนหมายเลข แล้วครูจะจับสลากขึ้นมา 1 ชิ้น ถ้าตรงกับหมายเลขใดผู้เล่นคู่นั้นถูกรอบ โดยจะต้องแสดงท่าทางอะไรก็ได้ให้เพื่อนตกลงขบขัน แล้วเริ่มเล่นใหม่ไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะเหลือคู่สุดท้ายและได้รับรางวัล (เปิดเพลงประกอบ)

3. กิจกรรมละครสร้างสรรค์ (65 นาที)

3.1 กิจกรรมก่อนละคร “ของขวัญวันเกิด”

1. ให้นักเรียนทุกคนนั่งเป็นวงกลม

2. ครูออกคำสั่งว่า “สมมติว่าวันนี้เป็นวันเกิดของเรา และเราได้ของขวัญมา 1 ชิ้น ลองจินตนาการให้เห็นของขวัญชิ้นนั้น แล้วใช้ท่าไม้แสดงให้เพื่อน ๆ เห็นว่าของขวัญชิ้นนั้นคืออะไร” โดยให้เริ่มแสดงทีละคน ในการแสดงนี้ต้องแสดงให้เห็นถึงขนาด รูปทรง น้ำหนัก และความรู้สึกของเราต่อของขวัญชิ้นนั้น เพื่อน ๆ จะช่วยกันทายว่าของขวัญชิ้นนั้นคืออะไร

3.2 กิจกรรมละคร

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 6 คน

2. ให้แต่ละกลุ่มจับสลากเหตุการณ์สมมติว่าอยู่ในเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง เช่น กลับมาที่บ้าน ได้กลิ่นเหม็นไหม้ผิดปกติจึงเข้าไปดูในครัว ปรากฏว่าพบไฟไหม้จึงพยายามดับไฟ แล้วแสดงท่าไม้ให้เพื่อน ๆ ดู โดยมีกติกาว่าให้แสดงด้วยท่าทางเท่านั้นห้ามใช้เสียง

3. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาแสดงหน้าชั้นกลุ่มละ 5 นาที

4. กิจกรรมประเมินผล (15 นาที)

1. ประเมินโดยใช้คำถาม เช่น ส่วนไหนบ้างของการแสดงท่าไม้ที่เราชื่นชอบเพราะอะไร , หากจะปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นควรทำอย่างไร

2. ครูประเมินจากการแสดงออกของนักเรียนหน้าชั้นเรียนด้วยแบบประเมินทักษะด้านการละคร

3. สังเกตพฤติกรรมนักเรียนด้วยแบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม

สื่อการเรียนการสอน

1. ซีดีเพลงทำสมาธิ
2. เพลงประกอบการเล่นเกม
3. กระดาษหมายเลข , สลาก

บันทึกผลหลังสอน

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อม นักเรียนทุกคนมีความตั้งใจในการทำสมาธิมาก
2. กิจกรรมจูงใจ นักเรียนทุกคนสนุกสนานและตื่นเต้นกับเกมที่เล่นมาก เพราะมีการเปิดเพลงที่เร้าใจ นักเรียนแสดงท่าทางอย่างอิสระโดยไม่เคอะเขิน และมีความชื่นชมกับรางวัลที่ได้รับ
3. กิจกรรมละครสร้างสรรค์
 - 3.1 กิจกรรมก่อนละคร นักเรียนส่วนใหญ่แสดงท่าทางได้ตามจินตนาการของตน ถึงแม้จะมีท่าทางที่ซ้ำกันบ้าง แต่ถ้าได้รับการฝึกฝนบ่อย ๆ น่าจะทำได้ดีกว่านี้
 - 3.2 กิจกรรมละคร นักเรียนทุกกลุ่มสามารถแสดงท่าไปได้ตามกติกา คือการไม่ใช้เสียง เพื่อน ๆ สามารถเข้าใจในท่าทางที่สื่อออกมาได้อย่างง่ายดาย
4. กิจกรรมประเมินผล
 - 4.1 การแสดงของนักเรียนหน้าชั้นเรียนส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี
 - 4.2 กระบวนการกลุ่มของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
 - 4.3 ประเมินด้วยการถามคำถาม นักเรียนส่วนใหญ่ตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นได้

ข้อเสนอแนะ

(นายนิรันดร์ พูลแก้ว)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

(นางสาวทวิลาภ ปิตควมดี)

ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ

แผนการจัดการเรียนรู้
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
แผนการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง การพูดค้นสด เวลา 100 นาที

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ.3.1 เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ.3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระสำคัญ

การพูดค้นสด หมายถึง การแสดงออกซึ่งความคิดอย่างใดอย่างหนึ่งโดยจับพลัน ภายใต้อารมณ์บางอย่างที่ถูกกำหนดขึ้น ซึ่งการแสดงออกนี้อาจจะเป็นการแสดงออกด้านการเคลื่อนไหว การใช้วาจา การวาดภาพ การประพันธ์ หรือการบรรเลงดนตรีก็ได้ โดยมีเงื่อนไขว่าเป็นการแสดงออกที่เกิดขึ้นแบบสด ๆ จับพลัน ไม่ได้แสดงออกตามสิ่งที่ถูกบันทึกไว้ล่วงหน้ามาก่อนนั่นเอง เช่น แสดงละครโดยไม่ได้ใช้การท่องจำบท บรรเลงดนตรีโดยไม่อาศัยคีตนิพนธ์ เป็นต้น

เป้าหมาย เพื่อให้ นักเรียนสามารถพูดค้นสดได้อย่างอิสระและสมจริง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ นักเรียนสามารถพูดค้นสดง่าย ๆ จากโครงเรื่องนิทาน
2. เพื่อฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม

กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อม (5 นาที)

1. ให้นักเรียนนั่งสมาธิ โดยครูเปิดเพลงบรรเลงประกอบการนั่งสมาธิ

2. กิจกรรมจูงใจ (15 นาที) “เกมต่อเพลง”

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มละ 6 คน

2. กติกาคือ ให้ร้องเพลงต่อกันโดยคำสุดท้ายของเพลงจบลงด้วยคำว่าอะไรกลุ่มต่อไปต้องเริ่มเพลงด้วยคำนั้น กลุ่มที่ต่อเพลงไม่ได้ภายในเวลา 10 วินาที ตกรอบและจะต้องแสดงท่าเต้นตามเพลงของกลุ่มต่อไป

3. กิจกรรมละครสร้างสรรค์ (65 นาที)

3.1 กิจกรรมก่อนละคร

1. ครูอธิบายวิธีการพูดค้นสดว่า เป็นการใช้คำพูดเพื่อสื่อถึงความคิดและจินตนาการที่กำหนดด้วยร้อยแก้วหรือร้อยกรองก็ได้ โดยเกิดขึ้นแบบฉับพลันไม่มีการแต่งไว้ล่วงหน้า อาจเริ่มด้วยการใช้คำพูดที่คิดขึ้นมาเองเพื่อเป็นการสร้างบทสนทนาของตัวละครโดยใช้สถานการณ์ที่ถูกกำหนดให้เป็นกรอบในการคิด

3.2 กิจกรรมละคร

1. ครูเล่านิทานเรื่องกระต่ายกับเต่า เนื่องจากเป็นนิทานที่นักเรียนคุ้นเคยกันดี แต่จะดัดแปลงเรื่องราวให้มีตัวละครเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้แสดงการพูดค้นสดได้

2. ครูใช้คำถามว่านิทานเรื่องนี้ถ้าเกิดนำมาทำเป็นละครให้นักเรียนแสดงตัวละครจะต้องพูดสนทนาอะไรกันบ้าง

3. แบ่งนักเรียนกลุ่มละ 6 คน และกำหนดให้แต่ละกลุ่มเป็นผู้พูดค้นสดแต่ละตอนโดยเริ่มจาก ตอนที่ 1 กระต่ายและเต่าตกลงกันว่าจะวิ่งแข่งกัน ตอนที่ 2 กระต่ายวิ่งไปเจอกับฝูงวัวที่กินหญ้าริมทาง ตอนที่ 3 เต่าถามทางกับฝูงนกกระสา ตอนที่ 4 กระต่ายวิ่งไปเจอหัวแครอทที่น่ากินแล้ววิ่งกลับไป ตอนที่ 5 เต่าวิ่งไปพร้อมกับฝูงลิงและนกแก้วพากันร้องเพลงและวิ่งเข้าเส้นชัย ตอนที่ 6 กระต่ายตื่นขึ้นมาและรู้ว่าตัวเองวิ่งแพ้เต่า ในการพูดค้นสดนี้ในแต่ละกลุ่มต้องช่วยกันคิดและวางแผนว่าใครจะเป็นตัวละครตัวใดโดยอาจเพิ่มตัวละครได้อีกตามความเหมาะสม

4. กิจกรรมประเมินผล (15 นาที)

1. ครูประเมินด้วยคำถามว่า การพูดค้นสดจะต้องใช้เทคนิคอะไรบ้าง และเราต้องฝึกฝนอย่างไรถึงจะพูดค้นสดได้ดี
2. ครูประเมินทักษะการพูดค้นสดของนักเรียนหน้าชั้นเรียนด้วยแบบประเมินทักษะด้านการละคร
3. สังเกตพฤติกรรมนักเรียนด้วยแบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม

สื่อการเรียนการสอน

1. ซีดีเพลงทำสมาธิ
2. นิทานเรื่องกระต่ายกับเต่า

บันทึกผลหลังสอน

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อม นักเรียนทุกคนมีความตั้งใจในการทำสมาธิมาก
2. กิจกรรมจงใจ นักเรียนทุกกลุ่มมีความสนุกสนานในการร่วมเล่นเกม มีนักเรียนบางคนเท่านั้นที่ไม่ค่อยเข้าใจกติกา ครูต้องคอยอธิบายและแนะนำเป็นระยะ
3. กิจกรรมละครสร้างสรรค์
 - 3.1 กิจกรรมก่อนละคร การพูดของนักเรียนยังมีการติดขัดบ้าง เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ฝึกการพูดอย่างฉับพลัน
 - 3.2 กิจกรรมละคร นักเรียนทุกกลุ่มสามารถแสดงท่าทางได้ แต่ยังขาดบทสนทนาที่เป็นประโยคยาว ๆ มีบางคนที่พูดค้นสดได้ดี (ทักษ์คนัย , ธีร์วรา) โดยภาพรวมถือว่าดี เนื่องจากทุกกลุ่มมีความสามัคคีและวางแผนการแสดงให้ต่อเนื่องกันได้โดยราบรื่น
4. กิจกรรมประเมินผล
 - 4.1 การแสดงของนักเรียนหน้าชั้นเรียนส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี
 - 4.2 กระบวนการกลุ่มของนักเรียนอยู่ในระดับดี
 - 4.3 ประเมินด้วยการถามคำถาม นักเรียนส่วนใหญ่ตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นได้

คิดเห็นได้

ข้อเสนอแนะ -

(นายนิรันดร์ พูลแก้ว)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

(นางสาวทวีลาภ ปิณฑวณดี)

ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ

แผนการจัดการเรียนรู้
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
แผนการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง การพูดค้นสด เวลา 100 นาที

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ.3.1 เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ. 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระสำคัญ

การพูดค้นสด หมายถึง การแสดงออกซึ่งความคิดอย่างใดอย่างหนึ่งโดยฉับพลัน ภายใต้อารมณ์ความรู้สึกที่ถูกต้องที่กำหนดขึ้น ซึ่งการแสดงออกนี้อาจจะเป็นการแสดงออกด้านการเคลื่อนไหว การใช้วาจา การวาดภาพ การประพันธ์ หรือการบรรเลงดนตรีก็ได้ โดยมีเงื่อนไขว่าเป็นการแสดงออกที่เกิดขึ้นแบบสด ๆ ฉับพลัน ไม่ได้แสดงออกตามสิ่งที่ถูกบันทึกไว้ล่วงหน้ามาก่อนนั่นเอง เช่น แสดงละครโดยไม่ได้ใช้การท่องจำบท บรรเลงดนตรีโดยไม่อาศัยคีย์ตีพิมพ์ เป็นต้น

เป้าหมาย เพื่อให้ นักเรียนสามารถพูดค้นสดได้อย่างอิสระและสมจริง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ นักเรียนสามารถผูกเรื่องแล้วพูดค้นสดอย่างง่าย จากบัตรคำ
2. เพื่อฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม

กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อม (5 นาที)

1. ให้นักเรียนนั่งสมาธิ โดยครูเปิดเพลงบรรเลงประกอบการนั่งสมาธิ

2. กิจกรรมจูงใจ (15 นาที) “เกมค้นคำ”

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ละ 6 คน

2. ครูแจกกระดาษ กลุ่มละ 1 แผ่น

3. ครูอธิบายว่าให้เวลา 5 นาที ให้แต่ละกลุ่มคิดและเขียนคำที่ประกอบไปด้วย

สระต่อไปนี้ คือ สระอา สระโ อ สระอุ สระเอีย สระเอ สระอิ โดยมีกติกาว่าคำแต่ละคำต้องมีความหมายและสุภาพ กลุ่มไหนเขียนได้เยอะที่สุดชนะและได้รับรางวัล

3. กิจกรรมละครสร้างสรรค์ (65 นาที)

3.1 กิจกรรมก่อนละคร

1. ครูอธิบายว่าการที่เกิดเป็นละครแต่ละเรื่องนั้นจะต้องเกิดจากการวางโครงเรื่อง ซึ่งผู้แต่งอาจได้รับแรงบันดาลใจจากสิ่งของ ประสบการณ์ชีวิตหรือประโยคสั้น ๆ ที่ชอบแล้วนำมาสร้างตัวละครและบทสนทนา

2. ครูใช้คำถามว่า ถ้านักเรียนจะสร้างบทละครขึ้นมา นักเรียนจะสร้างจากแรงบันดาลใจอะไรบ้างนอกเหนือจากที่ครูยกตัวอย่าง และมีเหตุการณ์อะไรบ้างในโลกปัจจุบันที่ใกล้ตัวนักเรียนที่สามารถนำมาสร้างเป็นบทละครได้บ้าง (นักเรียนยกตัวอย่าง)

3.2 กิจกรรมละคร

1. ครูให้นักเรียนนั่งเป็นกลุ่ม แล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเลือกชุดบัตรคำ ครูอธิบายกติกาว่า ให้เวลา 10 นาทีในวางโครงเรื่องโดยนักเรียนจะต้องเล่าเรื่องต่อกัน โดยการพูดค้นสดและแสดงท่าทางไปตามเรื่องที่เล่าโดยให้มีคำที่กำหนดให้ในเรื่องราวนั้น ๆ แต่ละกลุ่มสามารถเล่าเรื่องได้ไม่เกินกลุ่มละ 5 นาที

4. กิจกรรมประเมินผล (15 นาที)

1. ครูประเมินด้วยคำถามว่าอะไรเป็นอุปสรรคในการเล่าเรื่องของนักเรียน และมีวิธีการปรับปรุงและแก้ไขอย่างไร

2. ครูประเมินทักษะการพูดค้นสดของนักเรียนหน้าชั้นเรียนด้วยแบบประเมินทักษะด้านการละคร

3. สังเกตพฤติกรรมนักเรียนด้วยแบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม

สื่อการเรียนการสอน

1. ซีดีเพลงทำสมาธิ
2. ชุดบัตรคำ
 - ชุดที่ 1 มีด, เข็มเย็บผ้า, ถังน้ำ, รองเท้า, กรรไกร, ดินไม้, กระจับปี่
 - ชุดที่ 2 แก้ว, ไม้กวาด, กระจกานสี, โຕ้ะ, ขวดน้ำ, จักรยาน
 - ชุดที่ 3 เครื่องบิน, ดอกไม้, กุญแจ, ท้องฟ้า, กังหัน, นก, ผักกาด

บันทึกผลหลังสอน

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อม นักเรียนทุกคนมีความตั้งใจในการทำสมาธิมาก
2. กิจกรรมจงใจ นักเรียนทุกกลุ่มสามารถสร้างคำจากสระที่กำหนดให้ได้ โดยกลุ่มที่ชนะเลิศสามารถสร้างคำได้มากถึง 122 คำ ในเวลา 5 นาที
3. กิจกรรมละครสร้างสรรค์
 - 3.1 กิจกรรมก่อนละคร นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นและตอบคำถามได้ดี
 - 3.2 กิจกรรมละคร นักเรียนทุกกลุ่มสามารถวางโครงเรื่องและพูดค้นสดได้ในเกณฑ์พอใช้ เนื่องจากนักเรียนยังกังวลกับคำที่กำหนดให้จนทำให้การวางโครงเรื่องขาดความคิดสร้างสรรค์ของตัวเองละคร และความเป็นธรรมชาติของตัวเองละครไป
4. กิจกรรมประเมินผล
 - 4.1 การแสดงของนักเรียนหน้าชั้นเรียนส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้
 - 4.2 กระบวนการกลุ่มของนักเรียนอยู่ในระดับดี
 - 4.3 ประเมินด้วยการถามคำถาม นักเรียนส่วนใหญ่ตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นได้

ข้อเสนอแนะ

1. ครูควรให้นักเรียนได้เป็นผู้กำหนดค่าขึ้นมาเองบ้างเพื่อเป็นการกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และผ่อนคลายความกังวลในการสร้างโครงเรื่องอันจะนำไปสู่ผลงานละครที่สมบูรณ์แบบ

.....

(นายนิรันดร์ พูลแก้ว)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

(นางสาวทวิลาภ ปัดควมดี)

ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียน ฝ่ายวิชาการ

แผนการจัดการเรียนรู้
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
แผนการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง การพูดค้นสด เวลา 100 นาที

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ.3.1 เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ. 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระสำคัญ

การพูดค้นสด หมายถึง การแสดงออกซึ่งความคิดอย่างใดอย่างหนึ่งโดยจับพจน์ ภายใต้เงื่อนไขบางอย่างที่ถูกกำหนดขึ้น ซึ่งการแสดงออกนี้อาจจะเป็นการแสดงออกด้านการเคลื่อนไหว การใช้วาจา การวาดภาพ การประพันธ์ หรือการบรรเลงดนตรีก็ได้ โดยมีเงื่อนไขว่าเป็นการแสดงออกที่เกิดขึ้นแบบสด ๆ จับพจน์ ไม่ได้แสดงออกตามสิ่งที่ถูกบันทึกไว้ล่วงหน้ามาก่อนนั่นเอง เช่น แสดงละครโดยไม่ได้ใช้การท่องจำบท บรรเลงดนตรีโดยไม่อาศัยคีตนิพนธ์ เป็นต้น

เป้าหมาย เพื่อให้ นักเรียนสามารถพูดค้นสดได้อย่างอิสระและสมจริง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ นักเรียนสามารถผูกเรื่องแล้วพูดค้นสดอย่างง่าย จากอาชีพที่รู้จัก
2. เพื่อฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม

กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อม (5 นาที)
 1. ให้นักเรียนนั่งสมาธิ โดยครูเปิดเพลงบรรเลงประกอบการนั่งสมาธิ
2. กิจกรรมจูงใจ (15 นาที) “แข่งเสียง”
 1. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 6 คน
 2. ครูอธิบายกติกาว่าให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมากลุ่มละ 1 คนโดยให้เลียนเสียงสัตว์อะไรก็ได้ กลุ่มไหนสามารถเลียนเสียงได้เหมือนจริงที่สุดจะเป็นกลุ่มชนะ
3. กิจกรรมละครสร้างสรรค์ (65 นาที)
 - 3.1 กิจกรรมก่อนละคร
 1. ครูเปิดเพลง “เจ้าหญิงคนต่อไป” ซึ่งเป็นเพลงที่บรรยายเรื่องราวสั้น ๆ ที่เข้าใจได้ง่าย
 2. ครูถามนักเรียนว่าเพลงที่นักเรียนฟังประกอบไปด้วยตัวละครใดบ้าง และประกอบไปด้วยฉากอะไรบ้าง และถ้าตัวละครจะต้องสนทนากันตัวละครจะใช้คำพูดว่าอย่างไร (สุ่มถามนักเรียนแต่ละคน)
 - 3.2 กิจกรรมละคร
 1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องราวจากเพลงเจ้าหญิงคนต่อไป และร่วมกันกำหนดฉากต่างๆ ที่ต้องแสดงร่วมกัน แล้วให้แต่ละกลุ่มฝึกซ้อมโดยการกำหนดบทสนทนาขึ้นเองแล้วออกมานำเสนอ
 2. ให้แต่ละกลุ่มออกมาแสดงหน้าชั้นเรียนกลุ่มละ 5 นาที
4. กิจกรรมประเมินผล (15 นาที)
 1. ครูประเมินด้วยคำถามว่าอะไรเป็นอุปสรรคในการแสดงของนักเรียน และมีวิธีการปรับปรุงและแก้ไขอย่างไร
 2. ครูประเมินทักษะการพูดค้นสดของนักเรียนหน้าชั้นเรียนด้วยแบบประเมินทักษะด้านการละคร
 3. สังเกตพฤติกรรมนักเรียนด้วยแบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม

สื่อการเรียนการสอน

1. ซีดีเพลงทำสมาธิ
2. ซีดีเพลงเจ้าหญิงคนต่อไป

บันทึกผลหลังสอน

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อม นักเรียนทุกคนมีความตั้งใจในการทำสมาธิดีมาก
2. กิจกรรมจงใจ นักเรียนทุกคนมีความสุขสนุกสนานในการทำกิจกรรม โดยกลุ่มที่ชนะเลิศเสียงสัตว์ได้รับการโหวตจากครูและเพื่อน ๆ ทุกคน

3. กิจกรรมละครสร้างสรรค์

3.1 กิจกรรมก่อนละคร นักเรียนสามารถอธิบายได้ว่าเพลงที่กำหนดให้ประกอบไปด้วยตัวละครตัวใดบ้าง และมีฉากใดบ้าง

3.2 กิจกรรมละคร นักเรียนทุกกลุ่มสามารถแสดงเรื่องราวโดยการพูดค้นสดได้ แต่ยังคงมีความกังวลบ้างเนื่องจากเวลาในการฝึกซ้อมมีน้อย ทำให้การเคลื่อนไหวและการพูดค้นสดยังไม่ราบรื่นเท่าที่ควร นักเรียนส่วนใหญ่ยังต้องฝึกการพูดค้นสดให้มากกว่าเดิม

4. กิจกรรมประเมินผล

- 4.1 การแสดงของนักเรียนหน้าชั้นเรียนส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้
- 4.2 กระบวนการกลุ่มของนักเรียนอยู่ในระดับดี
- 4.3 ประเมินด้วยการถามคำถาม นักเรียนส่วนใหญ่ตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นได้

ข้อเสนอแนะ

1. นักเรียนเสนอแนะว่าอยากให้ใช้เวลาในการฝึกซ้อมให้มากกว่านี้เพื่อผลสัมฤทธิ์ของละครและอยากจะเป็นผู้กำหนดเพลงที่ใช้แสดงเองบ้าง

(นายนิรันดร์ พูลแก้ว)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

(นางสาววิทลภ ปิคความติ)

ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ

แผนการจัดการเรียนรู้
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
แผนการเรียนรู้ที่ 9 เรื่อง การแสดงละครแบบพุดฉันสด เวลา 100 นาที

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ.3.1 เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ.3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระสำคัญ

การแสดงละครแบบพุดฉันสด เป็นเป้าหมายหลักการแสดงในละครสร้างสรรค์ เนื่องจาก ผู้ร่วมกิจกรรมจำเป็นต้องใช้ทักษะที่ได้รับการฝึกฝนมาหลาย ๆ ด้าน เช่น การใช้การสังเกต ประสาทสัมผัสทั้งห้า การใช้จินตนาการ การใช้ความคิดสร้างสรรค์ การเคลื่อนไหว การใช้ทำใบ้ การใช้คำพูด ทั้งหมดรวมกันภายใต้สถานการณ์สมมุติและภายใต้การสร้างตัวละครที่มีความน่าเชื่อถือ ดังนั้นหากการแสดงฉันสดมีคุณภาพย่อมจะสามารถนำไปสู่ความเข้าใจในสุนทรียศาสตร์ของการแสดงและสามารถนำไปสู่การอภิปรายในสาระเนื้อหาต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ในละครสร้างสรรค์ได้

เป้าหมาย เพื่อให้นักเรียนสามารถแสดงละครแบบพุดฉันสดได้อย่างอิสระและสมจริง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถแสดงละครแบบพุดฉันสดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้

กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อม (5 นาที)

1. ให้นักเรียนนั่งสมาธิ โดยครูเปิดเพลงบรรเลงประกอบการนั่งสมาธิ

2. กิจกรรมจงใจ (15 นาที)

1. ให้นักเรียนเรียนทุกคนนั่งเป็นวงกลม

2. กติกามือยู่่าให้นักเรียนบอกชื่ออาชีพที่นักเรียนรู้จัก โดยเวียนไปตามวง

(ให้เวลาคิดคนละ 5 วินาที)

3. คนที่คิดชื่ออาชีพไม่ออกให้ลุกขึ้นเดิน เพื่อน ๆ ร่วมร้องเพลง

3. กิจกรรมละครสร้างสรรค์ (65 นาที)

3.1 กิจกรรมก่อนละคร

1. ครูอธิบายถึงเป้าหมายของการแสดงละครแบบพูดค้นสดว่า นักเรียนจะต้องใช้ทักษะทั้งหมดที่ได้ฝึกมา เช่น การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า การใช้จินตนาการ การใช้ความคิดสร้างสรรค์ การเคลื่อนไหวสร้างสรรค์ การใช้ทำใบ้ การพูดค้นสด เพื่อที่จะนำไปสู่การแสดงแบบพูดค้นสดที่จะเกิดขึ้นต่อไปนี้ โดยครูจะให้เริ่มการแสดงแบบพูดค้นสดจากอาชีพที่นักเรียนรู้จักและคุ้นเคยก่อนแล้วค่อยพัฒนาไปสู่การแสดงแบบพูดค้นสดในเรื่องอื่น ๆ ต่อไป (ให้นักเรียนดูภาพการประกอบอาชีพต่าง ๆ)

2. ให้นักเรียนจับคู่และลองฝึกการสนทนาระหว่างกันที่เกี่ยวกับอาชีพ เช่น พยายาม กับคนไข้ กำลังคุยกันพร้อมแสดงท่าทางและอาจจัดฉากขึ้นมาเล็ก ๆ ก่อน (ครูเดินดูแต่ละคู่โดยอาจมีการอำนวยความสะดวกหรือร่วมแสดงได้บ้าง)

3. ครูใช้อธิบายเพิ่มเติมว่า การที่เราจะแสดงว่าเป็นอาชีพใด ๆ นั้นเราต้องทราบก่อนว่าอาชีพนั้นๆ อยู่ในสถานที่แบบใด อุปกรณ์ที่ใช้เป็นประจำในอาชีพมีอะไรบ้าง และการที่จะประกอบอาชีพที่ดีต้องมีคุณสมบัติอย่างไร เช่น ถ้าเป็นอาชีพเกี่ยวกับการบริการก็ต้องพูดจาไพเราะ มีอัธยาศัยดี สีน้ายิ้มแย้ม เป็นต้น

3.2 กิจกรรมละคร

1. แบ่งนักเรียนกลุ่มละ 6 คน ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาจับสลากเพื่อเลือกอาชีพ

2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดและแสดงแบบพูดค้นสด ให้เวลาในการคิด 10 นาที พร้อมออกมานำเสนอกลุ่มละ 5 นาที

4. กิจกรรมประเมินผล (15 นาที)

1. ครูประเมินด้วยคำถามว่ากลุ่มใดสามารถแสดงได้ดีที่สุด เพราะอะไรที่ทำให้กลุ่มนั้นแสดงได้ดี และอะไรที่เป็นอุปสรรคในการแสดงของนักเรียน และมีวิธีการปรับปรุงและแก้ไขอย่างไร

2. ครูประเมินทักษะการแสดงละครแบบพูดค้นสดของนักเรียนหน้าชั้นเรียนด้วยแบบประเมินทักษะด้านการละคร

3. สังเกตพฤติกรรมนักเรียนด้วยแบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม

สื่อการเรียนการสอน

1. ซีดีเพลงทำสมาธิ
2. สลาก
3. ภาพการประกอบอาชีพต่าง ๆ

บันทึกผลหลังสอน

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อม นักเรียนทุกคนมีความตั้งใจในการทำสมาธิมาก
2. กิจกรรมงูใจ นักเรียนสามารถบอกชื่ออาชีพที่รู้จักได้อย่างหลากหลาย
3. กิจกรรมละครสร้างสรรค์

3.1 กิจกรรมก่อนละคร นักเรียนสามารถอธิบายได้ว่าอาชีพแต่ละอาชีพประกอบไปด้วยคุณสมบัติอะไรบ้าง

3.2 กิจกรรมละคร นักเรียนทุกกลุ่มสามารถแสดงละครแบบพูดค้นสดได้ตามหัวข้ออาชีพที่กำหนดให้ได้ โดยมีการพูดสนทนาแบบค้นสด และการเคลื่อนไหวสร้างสรรค์เกี่ยวกับอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ประกอบอาชีพได้ดี มีการสอดแทรกเรื่องราวและตัวละครประกอบอื่นได้น่าสนใจ สามารถสื่อให้เพื่อน ๆ เข้าใจได้ง่าย

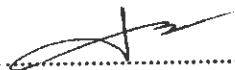
4. กิจกรรมประเมินผล

4.1 การแสดงของนักเรียนหน้าชั้นเรียนส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี

4.2 กระบวนการกลุ่มของนักเรียนอยู่ในระดับดี

4.3 ประเมินด้วยการถามคำถาม นักเรียนส่วนใหญ่ตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นได้

ข้อเสนอแนะ -

(นายนิรันดร์ พงศ์แก้ว)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

(นางสาวทวิลาภ ปิดความดี)

ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียน ฝ่ายวิชาการ

แผนการจัดการเรียนรู้
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
แผนการเรียนรู้ที่ 10 เรื่อง การแสดงละครแบบพูดค้นสด เวลา 100 นาที

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ.3.1 เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ.3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระสำคัญ

การแสดงละครแบบพูดค้นสด เป็นเป้าหมายหลักการแสดงในละครสร้างสรรค์ เนื่องจากผู้ร่วมกิจกรรมจำเป็นต้องใช้ทักษะที่ได้รับการฝึกฝนมาหลาย ๆ ด้าน เช่น การใช้การสังเกต ประสาทสัมผัสทั้งห้า การใช้จินตนาการ การใช้ความคิดสร้างสรรค์ การเคลื่อนไหว การใช้ท่าไป้ การใช้คำพูด ทั้งหมดรวมกันภายใต้สถานการณ์สมมุติและภายใต้การสร้างตัวละครที่มีความน่าเชื่อถือ ดังนั้นหากการแสดงค้นสดมีคุณภาพย่อมจะนำไปสู่ความเข้าใจในสุนทรียศาสตร์ของการแสดงและสามารถนำไปสู่การอภิปรายในสาระเนื้อหาต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ในละครสร้างสรรค์ได้

เป้าหมาย เพื่อให้นักเรียนสามารถสร้างสรรค์โครงเรื่องและตัวละครได้อย่างน่าสนใจ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถแสดงละครแบบพูดค้นสดจากสิ่งของที่กำหนดให้ได้

กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อม (5 นาที)

1. ให้นักเรียนนั่งสมาธิ โดยครูเปิดเพลงบรรเลงประกอบการนั่งสมาธิ

2. กิจกรรมงูใจ (15 นาที)

1. ให้นักเรียนเรียนทุกคนนั่งเป็นวงกลม
2. กติกามีอยู่ว่าครูจะเป็นผู้บอกโจทย์แล้วให้นักเรียนบอกชื่อสิ่ง ๆ นั้น เช่นบอกชื่อผลไม้ บอกชื่อสิ่งของที่บรรจุน้ำได้ โดยนักเรียนบอกเวียนไปตามวง (ให้เวลาคิด 5 วินาที)
3. คนที่คิดไม่ออกให้ลุกขึ้นเดิน เพื่อน ๆ ร่วมร้องเพลง

3. กิจกรรมละครสร้างสรรค์ (65 นาที)

3.1 กิจกรรมก่อนละคร

1. นักเรียนนั่งเป็นวงกลม ครูนำสิ่งของต่าง ๆ เช่น กล้อง พัด ขวดน้ำ รั่ม กระเป๋ากุญแจ เป็นต้น มาวางกลางวง
2. ครูใช้คำถามว่าสิ่งของเหล่านี้ใช้ทำอะไรบ้าง และถ้าสิ่งของเหล่านี้เราไม่นำไปใช้อย่างที่เรเคยใช้ เราจะนำไปใช้ทำอะไรได้บ้าง
3. ครูใช้อธิบายเพิ่มเติมว่า สิ่งที่เราคุ้นเคยอยู่เป็นประจำและเราอาจคิดว่าเป็นสิ่งธรรมดาแต่บางครั้งเราสามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้มากกว่าที่เราคิด

3.2 กิจกรรมละคร

1. แบ่งนักเรียนกลุ่มละ 6 คน ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเพื่อเลือกสิ่งของที่อยู่ตรงกลางวง
2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดและแสดงแบบพูดค้นสด โดยจะต้องมีสิ่งของที่นักเรียนเลือกไปประกอบอยู่ในเรื่อง ให้เวลาในการคิด 10 นาที พร้อมออกมานำเสนอกลุ่มละ 5 นาที

4. กิจกรรมประเมินผล (15 นาที)

1. ครูประเมินด้วยคำถามว่ากลุ่มใดสามารถแสดงโดยใช้สิ่งของเป็นสื่อได้ชัดเจนที่สุด เพราะอะไรที่ทำให้กลุ่มนั้นแสดงได้ดี และอะไรที่เป็นอุปสรรคในการแสดงของนักเรียน และมีวิธีการปรับปรุงและแก้ไขอย่างไร
2. ครูประเมินทักษะการแสดงละครแบบพูดค้นสดของนักเรียนหน้าชั้นเรียนด้วยแบบประเมินทักษะด้านการละคร
3. สังเกตพฤติกรรมนักเรียนด้วยแบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม

สื่อการเรียนการสอน

1. ซีดีเพลงทำสมาธิ
2. สิ่งของต่าง ๆ เช่น กล้อง ขวดน้ำ กุญแจ ร่ม กระเป๋า ยางลบ ทีวี กระจก สมุด เป็นต้น

บันทึกผลหลังสอน

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อม นักเรียนทุกคนมีความตั้งใจในการทำสมาธิดีมาก
2. กิจกรรมจงใจ นักเรียนสามารถบอกชื่อสิ่งของตามหัวข้อที่กำหนดให้ได้อย่างหลากหลาย

3. กิจกรรมละครสร้างสรรค์

3.1 กิจกรรมก่อนละคร นักเรียนสามารถคิดและตอบคำถามเกี่ยวกับประโยชน์อื่น ๆ ของสิ่งของที่ครูนำมาเป็นตัวอย่างได้อย่างหลากหลาย เช่น ถ้านำกระป๋องไปทำอย่างอื่นสามารถนำไปทำของเล่น ทำอุปกรณ์สื่อสาร เป็นต้น

3.2 กิจกรรมละคร นักเรียนทุกกลุ่มสามารถแสดงละครแบบพูดค้นสดได้โดยใช้สิ่งของนักเรียนเลือกไปเป็นสื่อในการนำเสนอเรื่องราว มีการสอดแทรกเรื่องราวและตัวละครประกอบอื่นที่น่าสนใจ มีเรื่องราวที่หลากหลายไม่ซ้ำแบบ สามารถสื่อให้เพื่อน ๆ เข้าใจได้ง่าย

4. กิจกรรมประเมินผล

4.1 การแสดงของนักเรียนหน้าชั้นเรียนส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี

4.2 กระบวนการกลุ่มของนักเรียนอยู่ในระดับดี

4.3 ประเมินด้วยการถามคำถาม นักเรียนส่วนใหญ่ตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นได้

ข้อเสนอแนะ -

.....

(นายนิรันดร์ พูลแก้ว)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

.....

(นางสาวทวีลาภ ปัดความดี)

ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ

แผนการจัดการเรียนรู้
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
แผนการเรียนรู้ที่ 11 เรื่อง การแสดงละครแบบพูดค้นสด เวลา 100 นาที

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ.3.1 เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ.3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระสำคัญ

การแสดงละครแบบพูดค้นสด เป็นเป้าหมายหลักการแสดงในละครสร้างสรรค์ เนื่องจาก ผู้ร่วมกิจกรรมจำเป็นต้องใช้ทักษะที่ได้รับการฝึกฝนมาหลาย ๆ ด้าน เช่น การใช้การสังเกต ประสาทสัมผัสทั้งห้า การใช้จินตนาการ การใช้ความคิดสร้างสรรค์ การเคลื่อนไหว การใช้ท่าใบ้ การใช้คำพูด ทั้งหมดรวมกันภายใต้สถานการณ์สมมุติและภายใต้การสร้างตัวละครที่มีความน่าเชื่อถือ ดังนั้นหากการแสดงค้นสดมีคุณภาพย่อมจะสามารถนำไปสู่ความเข้าใจในสุนทรียศาสตร์ของการ แสดงและสามารถนำไปสู่การอภิปรายในสาระเนื้อหาต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ในละครสร้างสรรค์ได้

เป้าหมาย เพื่อให้ นักเรียนสามารถสร้างสรรค์โครงเรื่องและตัวละครได้อย่างน่าสนใจ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ นักเรียนสามารถแสดงละครแบบพูดค้นสดจากชื่อเรื่องที่กำหนดให้ได้

กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อม (5 นาที)

1. ให้นักเรียนนั่งสมาธิ โดยครูเปิดเพลงบรรเลงประกอบการนั่งสมาธิ

2. กิจกรรมจูงใจ (15 นาที)

1. ให้นักเรียนเรียนทุกคนนั่งเป็นวงกลม

2. ครูเล่าเรื่องให้นักเรียนฟัง 1 เรื่อง แล้วให้นักเรียนช่วยตั้งชื่อเรื่อง

3. กิจกรรมละครสร้างสรรค์ (65 นาที)

3.1 กิจกรรมก่อนละคร

1. แบ่งนักเรียนกลุ่มละ 6 คน ครูให้กระดาษกับนักเรียนแต่ละกลุ่ม ให้นักเรียนเขียนชื่อละคร และภาพยนตร์ ที่นักเรียนเคยชมให้มากที่สุด ให้เวลา 5 นาที กลุ่มไหนเขียนได้มากที่สุดมีรางวัล

2. ครูใช้คำถามว่าถ้าเราได้ยินเพียงแค่ชื่อของละคร เราจะรู้ได้อย่างไรว่าละครเรื่องนั้นเรื่องราวจะเป็นอย่างไร จะสนุกมากแค่ไหน หรือเราสนใจจะไปชมหรือไม่

3. ครูลองตั้งชื่อละคร 1 เรื่อง แล้วให้นักเรียนลองหลับตาแล้วจินตนาการดูว่าละครเรื่องนั้นจะเป็นละครแนวใด ครูสุ่มถามนักเรียนแต่ละคน แล้วครูก็บรรยายว่าละครที่ครูสมมติมีตัวละครที่ตัว เป็นเรื่องราวแบบไหน ฉากเป็นอย่างไร ผู้แสดงแต่งกายแบบไหน เริ่มเรื่องเป็นอย่างไร และตอนจบให้แง่คิดอะไรบ้าง

3.2 กิจกรรมละคร

1. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเพื่อจับสลากเลือกชื่อเรื่องที่ครูกำหนดให้

2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดและแสดงแบบพูดค้นสด โดยครูมีอุปกรณ์ที่เตรียมให้คือ กระดาษลอกลาย กรรไกร กาว สี เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้สร้างสรรค์เป็นอุปกรณ์ประกอบการแสดงได้ ให้เวลาในการฝึกซ้อม 15 นาที พร้อมออกมานำเสนอกลุ่มละ 5 นาที

4. กิจกรรมประเมินผล (15 นาที)

1. ครูประเมินด้วยคำถามว่าการที่ครูตั้งชื่อเรื่องให้เป็นอุปสรรคในการจำกัดความคิดสร้างสรรค์หรือไม่ แล้วถ้านักเรียนคิดชื่อเรื่องเองจะสามารถแสดงได้ดีกว่าหรือไม่ และเรื่องนี้นักเรียนแสดงให้เห็นแง่คิดอะไรบ้างและเหมาะสมกับชื่อเรื่องหรือไม่ และอะไรที่เป็นอุปสรรคในการแสดงของนักเรียน และมีวิธีการปรับปรุงและแก้ไขอย่างไร

2. ครูประเมินทักษะการแสดงละครแบบพูดค้นสดของนักเรียนหน้าชั้นเรียนด้วยแบบประเมินทักษะด้านการละคร

3. สังเกตพฤติกรรมนักเรียนด้วยแบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม

สื่อการเรียนการสอน

1. ซีดีเพลงทำสมาธิ
2. กระดาษลอกลาย กรรไกร สี กาว
3. สลากชื่อเรื่อง

บันทึกผลหลังสอน

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อม นักเรียนทุกคนมีความตั้งใจในการทำสมาธิมาก
2. กิจกรรมจูงใจ นักเรียนสามารถเขียนชื่อละครและภาพยนตร์ได้อย่างมากมาย โดยกลุ่มที่ชนะสามารถเขียนได้ 55 เรื่อง
3. กิจกรรมละครสร้างสรรค์
 - 3.1 กิจกรรมก่อนละคร นักเรียนสามารถคิดจินตนาการเรื่องราวได้อย่างน่าสนใจ โดยประกอบไปด้วยตัวละคร ฉาก และเครื่องแต่งกายที่มีความน่าสนใจและสามารถให้แง่คิดในตอนจบของละครได้
 - 3.2 กิจกรรมละคร นักเรียนทุกกลุ่มสามารถแสดงละครแบบพูดค้นสดได้โดยใช้สิ่งของที่ครูเตรียมมาให้ในการสร้างสรรค์เป็นเครื่องแต่งกาย โดยเรื่องที่นักเรียนแสดงส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวแนวลึกลับ ผจญภัย ซึ่งแต่ละกลุ่มมีเรื่องราวที่ไม่ซ้ำกันและสามารถสื่อให้เพื่อน ๆ เข้าใจได้
4. กิจกรรมประเมินผล
 - 4.1 การแสดงของนักเรียนหน้าชั้นเรียนส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี
 - 4.2 กระบวนการกลุ่มของนักเรียนอยู่ในระดับดี
 - 4.3 ประเมินด้วยการถามคำถาม นักเรียนส่วนใหญ่ตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นได้ โดยนักเรียนให้ความเห็นว่าสิ่งที่ครูกำหนดชื่อเรื่องให้ทำให้นักเรียนสามารถกำหนดเรื่องราวได้เร็วกว่าเนื่องจากช่วยย่นเวลาในการคิดชื่อเรื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ถึงแม้นักเรียนส่วนใหญ่ชอบที่จะให้ครูเป็นผู้กำหนดชื่อเรื่องในการแสดง แต่ในความเป็นจริงครูควรให้นักเรียนได้รู้จักการคิดและกำหนดชื่อเรื่องเอง เพื่อจะได้ฝึกความคิดสร้างสรรค์และวางแผนการละครตั้งแต่ต้นจนจบด้วยตนเอง ครูอาจมีส่วนแค่การชี้แนะเพื่อปรับความเหมาะสมเป็นบางช่วง ทั้งนี้ นักเรียนอาจใช้เวลาในการออกความคิดแต่ผลลัพธ์ที่ออกมาจะทำให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากการละครอย่างเต็มที่มากกว่า

(นายนิรันดร์ พูลแก้ว)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

(นางสาวทวิลาภ ปิดควมดี)

ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียน ฝ่ายวิชาการ

แผนการจัดการเรียนรู้
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
แผนการเรียนรู้ที่ 12 เรื่อง การแสดงละครแบบพูดค้นสด เวลา 100 นาที

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ.3.1 เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ.3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระสำคัญ

การแสดงละครแบบพูดค้นสด เป็นเป้าหมายหลักการแสดงในละครสร้างสรรค์ เนื่องจาก ผู้ร่วมกิจกรรมจำเป็นต้องใช้ทักษะที่ได้รับการฝึกฝนมาหลาย ๆ ด้าน เช่น การใช้การสังเกต ประสาทสัมผัสทั้งห้า การใช้จินตนาการ การใช้ความคิดสร้างสรรค์ การเคลื่อนไหว การใช้ท่าไม้ การใช้คำพูด ทั้งหมดรวมกันภายใต้สถานการณ์สมมุติและภายใต้การสร้างตัวละครที่มีความน่าเชื่อถือ ดังนั้นหากการแสดงค้นสดมีคุณภาพย่อมจะสามารถนำไปสู่ความเข้าใจในสุนทรียศาสตร์ของการ แสดงและสามารถนำไปสู่การอภิปรายในสาระเนื้อหาต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ในละครสร้างสรรค์ได้

เป้าหมาย เพื่อให้นักเรียนสามารถแสดงละครแบบพูดค้นสดจากโครงเรื่องและตัวละครที่ สร้างสรรค์ได้อย่างอิสระและสมจริง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถแสดงละครแบบพูดค้นสดที่สะท้อนแนวคิดในเรื่องสิ่งแวดล้อม

กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อม (5 นาที)

1. ให้นักเรียนนั่งสมาธิ โดยครูเปิดเพลงบรรเลงประกอบการนั่งสมาธิ

2. กิจกรรมงูใจ (15 นาที)

1. ให้นักเรียนเรียนทุกคนนั่งเป็นวงกลม
2. ครูนำเสนอข่าวที่เกี่ยวข้องกับภาวะโลกร้อน ให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็น

คิดเห็น

3. กิจกรรมละครสร้างสรรค์ (65 นาที)

3.1 กิจกรรมก่อนละคร

1. ครูเปิดวิดีโอเกี่ยวกับภาวะโลกร้อน ให้นักเรียนดู
2. แบ่งนักเรียนกลุ่มละ 6 คน ครูแจกกระดาษพร้อมปากกามาให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดและแสดงวิธีที่จะช่วยลดโลกร้อน และช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อม ให้นำเสนอกลุ่มละ 2 นาที

2. ครูอธิบายว่าในครั้งนี้อีกห้องจะร่วมแสดงละคร 1 เรื่องที่เป็นเรื่องเดียวกัน โดยให้แต่ละกลุ่มเลือกผู้นำ 1 คนของห้องในครั้งนี้อีกแล้วแบ่งหน้าที่ให้สมาชิกกลุ่มอื่น ๆ ช่วยกันเตรียม ในส่วนของอุปกรณ์ ฉาก เสื้อผ้า (ครูให้นักเรียนเตรียมโครงเรื่องและอุปกรณ์มาได้ล่วงหน้า)

3.2 กิจกรรมละคร

1. นักเรียนร่วมกันแสดงแบบพูดค้นสด ในหัวข้อเรื่องการช่วยลดภาวะโลกร้อน ให้เวลาในการฝึกซ้อม 30 นาที พร้อมออกมานำเสนอ 15 นาที โดยนักเรียนสามารถตั้งชื่อเรื่อง และวางโครงเรื่องเองตั้งแต่ต้นจนจบ ตลอดจนการแบ่งหน้าที่ในการแสดง

4. กิจกรรมประเมินผล (15 นาที)

1. ครูประเมินด้วยคำถามว่า แสดงละครสร้างสรรค์นั้นให้ประโยชน์อะไรกับนักเรียนบ้าง และนักเรียนสามารถนำประโยชน์นี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

2. ครูประเมินทักษะการแสดงของนักเรียนหน้าชั้นเรียนด้วยแบบประเมินทักษะด้านการละคร

3. สังเกตพฤติกรรมนักเรียนด้วยแบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม
4. ครูให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการแสดงละคร

สื่อการเรียนการสอน

1. ซีดีเพลงทำสมาธิ
2. เพลงประกอบละคร
3. กระดาษลอกลาย กรรไกร สี กาว
4. วีซีดีเกี่ยวกับภาวะโลกร้อน

บันทึกผลหลังสอน

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อม นักเรียนทุกคนมีความตั้งใจในการทำสมาธิดีมาก
2. กิจกรรมงูใจ นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะโลกร้อนได้อย่างหลากหลายและน่าสนใจ โดยนักเรียนมีความตระหนักและเข้าใจเกี่ยวกับภาวะโลกร้อนเป็นอย่างดี
3. กิจกรรมละครสร้างสรรค์

3.1 กิจกรรมก่อนละคร นักเรียนสามารถนำเสนอวิธีการรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างน่าสนใจซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องใกล้ตัวนักเรียน เช่น การไม่ทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำ การช่วยกันปลูกต้นไม้ การออกกฎระเบียบเพื่อให้คนส่วนใหญ่รักษาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น หลังจากนั้นนักเรียนได้ร่วมวางแผนกิจกรรมละครโดยคัดเลือกเลือกผู้นำละคร (ค.ช. สราวุธ) และแบ่งหน้าที่ออกเป็น 3 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายการแสดง ฝ่ายฉาก และฝ่ายเครื่องแต่งกาย แล้วร่วมกันฝึกซ้อมซึ่งทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการแสดง

3.2 กิจกรรมละคร นักเรียนร่วมแสดงละครแบบพูดค้นสด ในชื่อเรื่อง... เพราะกลัว โดยทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงเรื่องราว ซึ่งในภาพรวมนักเรียนใช้อุปกรณ์และเครื่องแต่งกายได้อย่างแปลกใหม่ มีการนำอุปกรณ์เหลือใช้เช่นกระดาษหนังสือพิมพ์ ถุงพลาสติก มาสร้างสรรค์เป็นเครื่องแต่งกาย ทำให้ละครดูมีสีสันมากขึ้น

4. กิจกรรมประเมินผล

4.1 การแสดงของนักเรียนหน้าชั้นเรียนส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี โดยนักเรียนทุกคนได้ร่วมกันโหวตให้ ค.ช. สราวุธ แก้วขุนจิตร เป็นผู้นำที่ดี ค.ช.ทักษ์ดนัย นิลพฤษ เป็นผู้แสดงที่สมจริงที่สุด และ ค.ช. ไชยนนท์ พิณอักษร เป็นผู้ที่เปลี่ยนแปลงตัวเองมากที่สุดคือกล้าแสดงออกมากขึ้น โดยทุกคนได้รับรางวัลจากครู

4.2 กระบวนการกลุ่มของนักเรียนอยู่ในระดับดี คือทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการแสดงอย่างพร้อมเพรียงและสามัคคี รู้จักหน้าที่ของตนเอง

4.3 ประเมินด้วยการถามคำถาม นักเรียนส่วนใหญ่เห็นประโยชน์ของการแสดงละคร โดยเสนอว่าอยากให้มีการละครบ่อย ๆ และอยากนำกิจกรรมละคร ไปแสดงที่อื่น นอกเหนือจากในห้องเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. กิจกรรมละครแบบพูดค้นสดครูสามารถตั้งให้นักเรียนวางโครงเรื่องและเตรียมอุปกรณ์อื่น ๆ ได้ล่วงหน้าแต่ในส่วนของ การพูดค้นสดครูควรจะทำให้ความเข้าใจกับนักเรียนว่าควรเกิดขึ้นอย่างฉับพลันในขณะแสดงจริง ๆ เนื่องจากครูจะเห็นไหวพริบในการพูดของนักเรียนและนักเรียนจะได้ฝึกการพูดอย่างฉับพลันในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

(นายนิรันดร์ พุกแก้ว)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

(นางสาวทวิลาภ ปิตควมดี)

ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ

แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ

รายวิชา นาฏศิลป์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การละคร

ชื่อผู้ได้รับการประเมิน.....เลขที่.....ชั้น.....
ชื่อผู้ประเมิน.....ชื่อกลุ่ม.....

เกณฑ์	คุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง (1)
1. การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า				
2. การใช้จินตนาการ				
3. การใช้ความคิดสร้างสรรค์				
4. การเคลื่อนไหวสร้างสรรค์				
5. การใช้ท่าไม้				
6. การพูดฉันท				
7. การแสดงละครแบบพูดฉันท				

ระดับคะแนน

ระดับคะแนน 4 บันทึกเมื่อผู้เรียนอยู่ในเกณฑ์ดีเยี่ยม

ระดับคะแนน 3 บันทึกเมื่อผู้เรียนอยู่ในเกณฑ์ดี

ระดับคะแนน 2 บันทึกเมื่อผู้เรียนอยู่ในเกณฑ์พอใช้

ระดับคะแนน 1 บันทึกเมื่อผู้เรียนอยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุง

เกณฑ์การประเมิน

เกณฑ์	คุณภาพ			
	ยอดเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง(1)
การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า	<p>แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ การดู การฟัง การลิ้มรส การได้กลิ่น การสัมผัส โดยสามารถตอบคำถามและแสดงออกทางสีหน้าท่าทางได้ชัดเจนทุกด้าน คิดเป็นร้อยละ 100</p>	<p>แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ การดู การฟัง การลิ้มรส การได้กลิ่น การสัมผัส โดยสามารถตอบคำถามและแสดงออกทางสีหน้าท่าทางได้ชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 80</p>	<p>แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ การดู การฟัง การลิ้มรส การได้กลิ่น การสัมผัส โดยการตอบคำถามและแสดงออกทางสีหน้าท่าทางได้ ไม่ค่อยชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 60</p>	<p>ไม่แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า โดยไม่สามารถตอบคำถาม แสดงสีหน้า และท่าทางได้ มีความชัดเจนตลอดเวลา ขาดความมั่นใจในการแสดงออก</p>

เกณฑ์การประเมิน (ต่อ)

เกณฑ์	คุณภาพ			
	ยอดเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง(1)
การใช้ จินตนาการ	สามารถใช้ จินตนาการโดย การมโนภาพ ตามหัวเรื่องที่ กำหนดให้ แล้ว สื่อความหมาย ออกมาโดยการ พูดและแสดง ท่าทาง ที่สื่อให้ ผู้ชมเข้าใจ ได้ทุกเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 100	สามารถใช้ จินตนาการโดย การมโนภาพ ตามหัวเรื่องที่ กำหนดให้ แล้ว สื่อความหมาย ออกมาโดยการ พูดและแสดง ท่าทาง ที่สื่อให้ ผู้ชมเข้าใจ ได้บางเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 80	สามารถใช้ จินตนาการโดย การมโนภาพ ตามหัวเรื่องที่ กำหนดให้ แล้ว สื่อความหมาย ออกมาโดยการ พูดและแสดง ท่าทาง ที่สื่อให้ ผู้ชมเข้าใจ ได้บางเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 60	ไม่สามารถสื่อ ความหมาย ออกมาโดยการ พูดและแสดง ท่าทางโดยใช้ จินตนาการได้ เนื่องจากไม่มี ความกล้า แสดงออกและ ขาดความมั่นใจ

เกณฑ์การประเมิน (ต่อ)

เกณฑ์	คุณภาพ			
	ยอดเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง(1)
การใช้ความคิดสร้างสรรค์	สามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์ตามจินตนาการ โดยแสดงออกมา ด้วยท่าทางและการพูดเพื่อสื่อความหมายที่มีความแปลกใหม่ ผู้ชมสนใจ และเข้าใจทุกเหตุการณ์ คิดเป็นร้อยละ 100	สามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์ตามจินตนาการ โดยแสดงออกมา ด้วยท่าทางและการพูดเพื่อสื่อความหมายที่มีความแปลกใหม่ ผู้ชมสนใจ บางเหตุการณ์ คิดเป็นร้อยละ 80	สามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์ตามจินตนาการ โดยแสดงออกมา ด้วยท่าทางและการพูดเพื่อสื่อความหมายที่มีความแปลกใหม่ ผู้ชมสนใจ บางเหตุการณ์ คิดเป็นร้อยละ 60	ไม่สามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์ตามจินตนาการ ได้เนื่องจากไม่สามารถแสดงออกด้วยท่าทางและการพูด

เกณฑ์การประเมิน (ต่อ)

เกณฑ์	คุณภาพ			
	ยอดเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง(1)
การเคลื่อนไหว สร้างสรรค์	สามารถ เคลื่อนไหวอย่าง สร้างสรรค์ ตามหัวเรื่อง ที่กำหนดให้ บนพื้นฐาน ธรรมชาติของ ร่างกาย มีความ แปลกใหม่ของ ท่าทางผู้ชมเข้าใจ ได้ทุกเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 100	สามารถ เคลื่อนไหวอย่าง สร้างสรรค์ ตามหัวเรื่อง ที่กำหนดให้ บนพื้นฐาน ธรรมชาติของ ร่างกาย มีความ แปลกใหม่ของ ท่าทางผู้ชมเข้าใจ บางเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 80	สามารถ เคลื่อนไหวอย่าง สร้างสรรค์ ตามหัวเรื่อง ที่กำหนดให้ บนพื้นฐาน ธรรมชาติของ ร่างกาย มีความ แปลกใหม่ของ ท่าทางผู้ชมเข้าใจ บางเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 60	ไม่สามารถ เคลื่อนไหวอย่าง สร้างสรรค์ตาม หัวเรื่อง ที่กำหนดให้ได้ เนื่องจากไม่มี ความกล้า แสดงออก

เกณฑ์การประเมิน (ต่อ)

เกณฑ์	คุณภาพ			
	ยอดเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง(1)
การใช้ทำใบ	สามารถใช้ทำใบเพื่อสื่อความหมายตามหัวข้อที่ได้รับโดยทำทางมีความชัดเจนสื่อให้ผู้ชมเข้าใจตลอดทั้งเรื่องทันตามเวลาที่กำหนด และเคารพต่อกติกาของการใช้ทำใบคือการไม่เปล่งเสียงใด ๆ ให้ได้ยิน	สามารถใช้ทำใบเพื่อสื่อความหมายตามหัวข้อที่ได้รับโดยทำทางมีความชัดเจนสื่อให้ผู้ชมเข้าใจได้บางเหตุการณ์แต่ทันตามเวลาที่กำหนด และเคารพต่อกติกาของการใช้ทำใบคือการไม่เปล่งเสียงใด ๆ ให้ได้ยิน	สามารถใช้ทำใบเพื่อสื่อความหมายตามหัวข้อที่ได้รับโดยสื่อทำทางให้ผู้ชมเข้าใจได้บางเหตุการณ์ทันตามเวลาที่กำหนด แต่ไม่เคารพต่อกติกาของการใช้ทำใบคือมีการเปล่งให้ได้ยิน	ไม่สามารถใช้ทำใบเพื่อสื่อความหมายตามหัวข้อที่ได้รับเนื่องจากไม่มีความกล้าแสดงออกไม่ทันเวลาและไม่เคารพต่อกติกาของการใช้ทำใบ

เกณฑ์การประเมิน (ต่อ)

เกณฑ์	คุณภาพ			
	ยอดเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง(1)
การพูดค้นสด	สามารถพูดค้นสดจากสถานการณ์และสื่อที่กำหนดให้ได้อย่างฉับพลัน โดยสามารถสื่อถึงตัวละครและสถานการณ์ได้อย่างชัดเจนทุกสถานการณ์ คิดเป็นร้อยละ 100	สามารถพูดค้นสดจากสถานการณ์และสื่อที่กำหนดให้ได้อย่างฉับพลัน โดยสามารถสื่อถึงตัวละครและสถานการณ์ได้แต่ยังขาดรายละเอียดของสถานการณ์ คิดเป็นร้อยละ 80	สามารถพูดค้นสดจากสถานการณ์และสื่อที่กำหนดให้ได้แต่ต้องใช้เวลามากในการเตรียมตัว โดยสามารถสื่อถึงตัวละครและสถานการณ์ได้แต่ยังขาดรายละเอียดของสถานการณ์ คิดเป็นร้อยละ 60	ไม่สามารถพูดค้นสดจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้ เนื่องจากไม่มีความกล้าพูดและไม่กล้าแสดงออก

เกณฑ์การประเมิน (ต่อ)

เกณฑ์	คุณภาพ			
	ยอดเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง(1)
การแสดงละคร แบบพูดกันสด	สามารถแสดง ละครแบบพูดกัน สดจาก สถานการณ์ที่ กำหนดให้ได้ อย่างฉับพลัน มีการดำเนินเรื่อง อย่างราบรื่น ใช้ทักษะการพูด กันสดได้อย่าง คล่องแคล่ว สามารถใช้ ท่าทางประกอบ การแสดงที่สื่อ ความหมายได้ ชัดเจนทุก เหตุการณ์ และมีการใช้ อุปกรณ์ประกอบ การแสดง	สามารถแสดง ละครแบบพูดกัน สดจาก สถานการณ์ที่ กำหนดให้ได้ อย่างฉับพลัน มีการดำเนินเรื่อง อย่างราบรื่น ใช้ทักษะการพูด กันสดได้อย่าง คล่องแคล่ว สามารถใช้ ท่าทางประกอบ การแสดงที่สื่อ ความหมายได้ ชัดเจนบาง เหตุการณ์ และมีการใช้ อุปกรณ์ประกอบ การแสดงแต่ยัง ไม่เหมาะสมกับ สถานการณ์	สามารถแสดง ละครแบบพูดกัน สดจาก สถานการณ์ที่ กำหนดให้ได้แต่ ต้องใช้เวลามาก มีการดำเนินเรื่อง ที่ขาดตอนบ้าง เนื่องจากทักษะ การพูดกันสดยัง ไม่คล่องแคล่ว การสื่อท่าทาง ประกอบการ แสดงไม่ค่อย ชัดเจนและมีการ ใช้อุปกรณ์ที่ไม่ เหมาะสมกับ สถานการณ์	ไม่สามารถแสดง ละครแบบพูดกัน สดจาก สถานการณ์ที่ กำหนดให้ได้ เนื่องจากขาด ทักษะต่าง ๆ ของ ละครสร้างสรรค์ และไม่มีความ กล้าแสดงออก

แบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

รายวิชา นาฏศิลป์
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การละคร

ชื่อผู้ได้รับการประเมิน.....เลขที่.....ชั้น.....
 ชื่อผู้ประเมิน.....ชื่อกลุ่ม.....

พฤติกรรมที่สังเกต	ระดับคะแนน		
	2	1	0
ด้านกระบวนการทำงาน			
1. มีการกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน			
2. มีการวางแผนงาน			
3. มีการการปฏิบัติงานตามแผน			
4. มีการประเมินผลและปรับปรุงงาน			
ด้านบทบาทสมาชิกในกลุ่ม			
1. ความกระตือรือร้น			
2. ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่			
3. ความรับผิดชอบ			
4. มีหลักประชาธิปไตย			
5. ไม่เห็นแก่ตัว			
ด้านบทบาทผู้นำ			
1. ผู้นำมีความกล้าหาญ			
2. ผู้นำมีความเสียสละ			
3. ผู้นำมีความรับผิดชอบ			
4. ผู้นำวางตัวเป็นกลางอยู่เสมอ			
5. ผู้นำมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์			

ระดับคะแนน

ระดับคะแนน 2 บันทึกเมื่อผู้เรียนแสดงพฤติกรรมระดับมาก

ระดับคะแนน 1 บันทึกเมื่อผู้เรียนแสดงพฤติกรรมระดับปานกลาง

ระดับคะแนน 0 บันทึกเมื่อผู้เรียนไม่แสดงพฤติกรรม

เกณฑ์การประเมิน

พฤติกรรมที่สังเกต	ระดับคะแนน		
	2	1	0
ด้านกระบวนการทำงาน 1. มีการกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน	สมาชิกร่วมกันกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจน ขอมรับร่วมกัน ร้อยละ 100	สมาชิกร่วมกันกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจน ขอมรับร่วมกันมากกว่า ร้อยละ 50	ไม่มีการกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน
2. มีการวางแผนงาน	สมาชิกร่วมกันวางแผนงานอย่างเป็นระบบ โดยร่วมกันกำหนดขั้นตอน และขอมรับแผนงานนั้น ร้อยละ 100	สมาชิกร่วมกันวางแผนงานอย่างเป็นระบบ โดยร่วมกันกำหนดขั้นตอน และขอมรับแผนงานนั้นมากกว่า ร้อยละ 50	ไม่มีการวางแผนงานและกำหนดขั้นตอนในการทำงาน
3. มีการปฏิบัติตามตามแผน	ปฏิบัติตามตามแผนงานที่วางไว้ทุกขั้นตอน ร้อยละ 100	ปฏิบัติตามตามแผนงานที่วางไว้ทุกขั้นตอน ได้มากกว่า ร้อยละ 50	ปฏิบัติตามได้ตามแผนงาน น้อยกว่า ร้อยละ 50
4. มีการประเมินผลและปรับปรุงงาน	ประเมินผลงานตามแผนงานที่วางไว้เป็นระยะ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงผลงานของกลุ่ม	ประเมินผลงานตามแผนงานที่วางไว้แต่ไม่ได้นำผลการประเมินมาปรับปรุงผลงานของกลุ่ม	ไม่มีการประเมินผลงาน และไม่มีการปรับปรุงผลงานของกลุ่ม

เกณฑ์การประเมิน (ต่อ)

พฤติกรรมที่สังเกต	ระดับคะแนน		
	2	1	0
ด้านบทบาทสมาชิกในกลุ่ม 1. ความกระตือรือร้น	แสดงความกระตือรือร้นทุกครั้งที่มีการทำงาน	แสดงความกระตือรือร้นบางครั้งที่มีการทำงาน	ไม่แสดงความกระตือรือร้นในการทำงาน
2. ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่	เข้าใจและยอมรับในบทบาทหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง	เข้าใจและยอมรับในบทบาทหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมายบางครั้ง	ไม่เข้าใจและไม่ยอมรับในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และแสดงอาการไม่พอใจในการทำหน้าที่
3. มีความรับผิดชอบ	มีความรับผิดชอบในภาระหน้าที่ของตนทุกครั้งที่ได้รับมอบหมาย	มีความรับผิดชอบในภาระหน้าที่ของตนบางครั้งที่ได้รับมอบหมาย	ไม่มีความรับผิดชอบในภาระหน้าที่ของตนจนทำให้งานเสียหายทุกครั้ง
4. มีหลักประชาธิปไตย	ยอมรับในกติกา ข้อตกลงและใช้เหตุผลในการทำงาน ยอมรับฟังและแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลทุกครั้ง	ยอมรับในกติกา ข้อตกลงและใช้เหตุผลในการทำงาน ยอมรับฟังและแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลบางครั้ง	ไม่ยอมรับในกติกา ข้อตกลงและไม่มีเหตุผลในการแสดงความคิดเห็นเลย
5. ไม่เห็นแก่ตัว	มีความเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมของกลุ่มมากกว่าส่วนตนทุกครั้งที่มีการทำงาน	มีความเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมของกลุ่มมากกว่าส่วนตนเป็นบางครั้ง	ไม่มีความเสียสละและเห็นแก่ตัวทุกครั้งที่มีการทำงาน

เกณฑ์การประเมิน (ต่อ)

พฤติกรรมที่สังเกต	ระดับคะแนน		
	2	1	0
ด้านบทบาทผู้นำ 1. ผู้นำมีความกล้า หาญ	แสดงความกล้าหาญ ในทุกเรื่องที่ต้อง เพื่อรักษาผลประโยชน์ ของกลุ่ม	แสดงความกล้าหาญ บ้างในบางครั้งเพื่อ รักษาผลประโยชน์ ของกลุ่ม	ไม่แสดงความกล้า ในทางที่ถูกต้อง และไม่สามารถรักษา ผลประโยชน์ของกลุ่ม ได้
2. ผู้นำมีความ เสียสละ	แสดงความเสียสละ เพื่อกลุ่มอย่างเต็มที่ และเต็มใจ ทุกครั้งที่มีการ ทำงานกลุ่ม	แสดงความเสียสละ เพื่อกลุ่มในบางครั้ง	ไม่มีความเสียสละและ คอยเกี่ยงให้คนอื่นทุก ครั้ง
3. ผู้นำมีความ รับผิดชอบ	มีความรับผิดชอบใน หน้าที่อย่างเต็มที่ทุก ครั้ง และยอมรับผลดี และผลเสียในการ ทำงานกลุ่มอย่างเต็ม ใจ	มีความรับผิดชอบใน หน้าที่เป็นบางครั้ง และยอมรับผลดีและ ผลเสียในการทำงาน กลุ่มอย่างเต็มใจ	ไม่มีความรับผิดชอบ ในหน้าที่และไม่ ยอมรับผลเสียที่เกิด จากการทำงานในกลุ่ม
4. ผู้นำวางตัวเป็น กลางอยู่เสมอ	มีความยุติธรรมทุก ครั้งในการมอบหมาย งานและตัดสินปัญหา ต่าง ๆ ภายในกลุ่ม	มีความยุติธรรมเป็น บางครั้งในการ มอบหมายงานและ ตัดสินปัญหาต่าง ๆ ภายในกลุ่ม	ไม่มีความยุติธรรมใน การมอบหมายงาน และไม่สามารถตัดสิน ปัญหาต่าง ๆ ภายใน กลุ่มได้
5. ผู้นำมีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์	มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ที่เป็น ประโยชน์ต่อกลุ่มทุก ครั้งที่มีการทำงานกลุ่ม	มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ที่เป็น ประโยชน์ต่อกลุ่ม บ่อยครั้งที่มีการทำงาน กลุ่ม	ไม่มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์เลย

แบบสอบถามความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นแบบวัดความรู้สึกพึงพอใจ และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอน
ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทักษะการละครและประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน
2. การตอบแบบสอบถามไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด คำตอบของนักเรียนไม่มีผลต่อการเรียนของ
นักเรียนแต่อย่างใด
3. ให้พิจารณาว่าข้อความใดในแต่ละข้อที่ตรงกับความรู้สึกพึงพอใจ และความคิดเห็นของ
นักเรียนมากที่สุดเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่เป็นความคิดเห็นของ
นักเรียน ซึ่งเกณฑ์การประเมินแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 5 คะแนน
เห็นด้วย	ให้ 4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้ 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 1 คะแนน

ตัวอย่าง

ข้อความ	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
นักเรียนมีความกระตือรือร้นเมื่อถึง เวลาเรียนเรื่องการละคร					✓

ลำดับที่	ข้อความ	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1	นักเรียนมีความกระตือรือร้นเมื่อถึงเวลาเรียนเรื่องการละคร					
2	นักเรียนชอบเกม เพลง และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูเตรียมมา					
3	นักเรียนชอบมีส่วนร่วมในเกมทุก ๆ เกม					
4	นักเรียนรู้สึกเป็นอิสระเมื่อได้เรียน					
5	กิจกรรมที่ครูนำมาใช้สามารถส่งเสริมความกล้าแสดงออกได้ดี					
6	นักเรียนคิดว่าการแสดงละครเป็นเรื่องที่ทำทาบความสามารถ					
7	นักเรียนรู้สึกว่าเมื่อฝึกทักษะการละครแล้วทำให้ตนเองมีความสุข					
8	นักเรียนคิดว่าการฝึกทักษะการแสดงละครสามารถสร้างความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มมากขึ้น					
9	นักเรียนคิดว่านักเรียนสามารถนำทักษะด้านการละครไปใช้ในชีวิตประจำวันได้					
10	นักเรียนรู้สึกอยากจะลองเป็นผู้นำแสดงละครดูบ้าง					
11	นักเรียนรู้สึกว่าครูมีความเป็นกันเองในการทำกิจกรรมละคร					

ลำดับที่	ข้อความ	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
12	นักเรียนคิดว่ากิจกรรมละครช่วยให้เรารู้จักตัวเองมากขึ้น					
13	นักเรียนคิดว่ากิจกรรมละครทำประโยชน์ให้กับสังคมได้ด้วย					
14	นักเรียนอยากจะให้กิจกรรมละครสอดแทรกอยู่ในทุก ๆ วิชา					
15	นักเรียนคิดว่าน่าจะมีกิจกรรมละครบ่อย ๆ					
16	นักเรียนคิดอยากจะให้กิจกรรมละครเป็นกิจกรรมเด่นของโรงเรียน					
17	นักเรียนคิดว่ากิจกรรมละครสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน ๆ ได้					
18	นักเรียนคิดว่ากิจกรรมละครเหมาะสำหรับการจัดการเรียนการสอน					
19	นักเรียนเห็นคุณค่าของการละครมากกว่า 1 อย่าง					
20	นักเรียนคิดว่าควรนำกิจกรรมละครไปเผยแพร่ให้คนอื่น ๆ ได้ชมบ้าง					

ประวัติย่อผู้ทำวิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล	นางสาวจารินี มณีแสง
วันเดือนปีเกิด	17 กุมภาพันธ์ 2524
สถานที่เกิด	จังหวัดนครราชสีมา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 394/49 ถนนประชายินดี อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครู คศ.๑ (สอนวิชาดนตรี – นาฏศิลป์)
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี) อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2543	ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง (ละครนาง) วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง จังหวัดพัทลุง
พ.ศ. 2545	หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ศิลปะการแสดง) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จังหวัดปัตตานี
พ.ศ. 2546	หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (มัธยมศึกษา-ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จังหวัดนนทบุรี
พ.ศ. 2553	หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา